

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ДУХОВНО-ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ЧАСОПИС

3/2013 www.slovovchitelyu.org

Слово ВЧИТЕЛЮ

НЕ ПРОСТО
МАЛЕНЬКИЙ
ПАПІРЕЦЬ

ПРОШЕННЯ
АМІШІВ

НЕБЕЗПЕКА
ГУМАНІЗМУ

ІНТЕРВ'Ю
З ПТАШКАМИ

ПРАГНУ РОБИТИ ДОБРО

Наше кредо:

«Нести Слово Боже — ось наша мета,
щоб кожний учитель був учнем Христа!»

Головний редактор	Тарас Приступа
Редакційна колегія:	Тетяна Артерчук Олег Блошук Олександр Бондарчук Руслана Ковальчук Євген Никонюк Ольга Новікова
Літературний редактор	Світлана Филипчук
Дизайн і верстка	Альона Біла
Коректор	Оксана Сірооченко
Менеджер з розповсюдження	Артем Приступа
Відповідальна за випуск	Надія Доля

Засновник і видавець —
**Міжнародна громадська організація
«Надія — людям»**

Адреса:	а/с 116, м. Рівне, 33028, Україна.
Телефон:	(0362) 63-79-76
Факс:	(0362) 62-05-12
e-mail:	slovo@hopetopeople.org
www.hopetopeople.org	

Видається за сприяння «Культурно-просвітницького центру
сприяння розвитку християнської культури та освіти».

Часопис зареєстровано в Міністерстві юстиції України.
Свідоцтво про державну реєстрацію: серія КВ
№ 12846-1730Р від 27 червня 2007 р.

Передплатний індекс — 99864.

Пожертви на видання часопису просимо надсилати
поштовим переказом на адресу МГО «Надія — людям»
з позначкою: «Пожертви на часопис „Слово вчителю“»,
або на рахунок: МГО «Надія — людям»,
р/р 26005213038700, АТ Укрсиббанк м. Харків,
МФО 351005, ЄДРПОУ 21081735 з позначкою:
«Пожертви на часопис „Слово вчителю“».

За умови передруку матеріалів посилання
на часопис «Слово вчителю» обов'язкове.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Редакція залишає за собою право редагувати і,
за необхідності, скорочувати матеріали.

Посилання на Біблію або цитування окремих біблійних
текстів позначаються умовними скороченнями.
Список скорочень назв книг зазвичай подається
у виданнях Біблії. Посилання зазначаються з
дотриманням принципу «книга-розділ-вірш» і
розділяються знаками пунктуації. Наприклад:
Ів. 19:6–11, 13–20, 25–28; 1 Кор. 1:18–24.
Фрагменти з одного розділу розділяються комою (,),
а різні книги або розділи відокремлюються
крапкою з комою (;).
Якщо в тексті не зазначено інше, усі біблійні посилання
взято з Біблії в перекладі проф. Івана Огієнка.

Фото на обкладинці Олександра Смірнова.

Надруковано: ТОВ фірма «Принт Хауз»,
33024, вул. Старицького, 50а, м. Рівне, тел. (0362) 62-34-68.
Наклад 1500 прим.

© «Слово вчителю» © МГО «Надія — людям»

Дорогі друзі, шановні колеги! Нам приємно привітати вас
у новому навчальному році! Мир вам!

Хто з нас не починав нове життя з понеділка, не обіцяв,
що з наступного місяця все буде інакше, що з нового року
багато що зміниться? І чим усе закінчувалося?..

Будь-яка людина, що адекватно мислить, хоче жити
в мирі та злагоді з ближніми, прагне робити добро й
насолоджуватися життям. Ми проголошуємо це з високих
трибун і мріємо про це, залишаючись на самоті, закріплюємо
в державних документах і щодня навчаємо своїх дітей. Однак
кожна людина змушена чесно визнати, хоча б сама перед
собою, що, на жаль, їй це не під силу. Адже для того, щоб
зруйнувати всі наші добрі наміри, іноді достатньо одного
недбало кинутого слова, а що вже казати про серйозні
труднощі й випробування.

Апостол Павло колись написав так: «Знаю-бо, що не живе
в мені, цебто в тілі моїм, добре; бо бажання лежить у мені,
але щоб виконати добре, того не знаходжу. Бо не роблю я
доброго, що хочу, але зле, чого не хочу, це чиню» (Рим. 7:18–
19). Не хотілося б із цим погоджуватися, але неможливо не
погодитися.

Це стосується всіх людей, окрім Одного. Божий Син
прийшов на землю, узяв на Себе людське тіло й став такою
ж Людиною, як ми, добровільно відмовившись від Своїх
Божественних якостей. Він відчував голод і втому, хворів і
потребував підтримки, радів і сумував, багато працював
і навчав. Але ані в жодній ситуації не згрішив, не піддався
спокусі, не порушив волю Свого Небесного Батька, а тому
лише Він чинив досконале добро.

Добрий учинок — той, що звершений у повному
підпорядкуванні Божій волі, через любов до Бога й для
Божої слави.

Скажете, недосяжний ідеал? Було б так, якби Ісус Христос
Сам не вказав нам шлях для досягнення цього ідеалу: «Я —
дорога, і правда, і життя. До Отця не приходять ніхто, якщо
не через Мене» (Ів. 14:6); «Поправді, поправді кажу вам: Хто
вірує в Мене, той учинить діла, які чиню Я, і ще більші від них
він учинить...» (Ів. 14:12).

Лише в Ісусі Христі, через Нього та Ним ми здатні наповнити
реальним змістом чудове гасло: «Прагну робити добро».

Роздуми на цю тему читайте на сторінках часопису «Слово
вчителю», і нехай Господь благословить вас бути Його
вірними послідовниками й сподвижниками!

З повагою — редакційна колегія

Зміст

ПОГЛЯД ФАХІВЦЯ

- 4** Уроки життя, або Кому багато дано, з того багато спитають
Надія Доля

АКТУАЛЬНА ТЕМА

- 7** Чому Даниїл був людиною високого духу?
Сергій Гула
- 8** Небезпека гуманізму
Іван Кундеренко
- 10** Що може одинак?
Ігор Опінка
- 12** Як завжди...
Олег Блощук

ПОДІЇ

- 13** Названо кращих в Україні юних знавців Біблії
Ольга Данилюк

СТУДІЇ БІБЛІЇ

- 14** Як отримувати користь від Писання. Писання і добрі справи
Артур У. Пінк

с. 16

ЗНАЙОМСТВО

- 16** Друг
Роман Доля
- 18** Сіємо насіння віри
Наталія Сівакова, Надія Доля

МЕТОДИКА

- 21** Перша християнська школа Донбасу
Тетяна Чумакова, Оксана Шлапак
- 26** Як обрати стежку добра в житті. Чистота думок та вчинків
Інна Кіндрат
- 28** Життя та смерть у владі язика
Оксана Смірнова

с. 46

- 29** Добро крокує по землі і радіють люди всі
Тетяна Лічна
- 31** Добро і зло
Тетяна Цибульська
- 34** Плекаймо свої таланти
Надія Гнатюк
- 36** Поширення добра у світі
Галина Матюк
- 38** Слухати і приймати слова правди
Любов Венета
- 40** Милосердя — запорука щастя
Софія Прокопчук
- 43** У моєму серці живе Христос
Ірина Семків

ХРИСТІАНСТВО І МИСТЕЦТВО

- 46** Прощення амішів
Олег Блощук

СПРАВИ СІМЕЙНІ

- 48** Любіть, моліться, дійте
Софія Прокопчук
- 50** Як учить дітей добра?
Ольга Новікова

МОЛОДЬ У ПОШУКУ

- 52** Не просто маленький папірець
Артем Приступа

З ПОШТОВОЇ СКРИНЬКИ

- 53** Двигун реформи — серце вчителя
Сергій Якушенко

РОЗДУМИ ДУШІ

- 54** Аврора
Оксана Смірнова
- 55** Таланти
- 56** Добра лілея
Дарина Деркач
- 57** Хлопчик-горобчик
- 58** Букет для Злюки
Ольга Новікова
- 59** Інтерв'ю з пташками
Оксана Смірнова

УРОКИ ЖИТТЯ, або *Кому багато*

Олексій Іванович Мельничук – український релігійний діяч, пастор баптистської церкви.

Один із засновників і лідерів першого українського місіонерського товариства «Світло Євангелія» (м. Рівне).

1991 р. став першим керівником Донецького біблійного коледжу (заснованого МТ «Світло Євангелія» за підтримки Денверської семінарії (Колорадо, США)). З часом коледж реорганізували в Донецький християнський університет, який Олексій Іванович очолював до літа 2002 р. У 1997–2003 рр. був президентом Євро-азійської акредитаційної асоціації. У 2002–2003 рр. — президентом Асоціації «Духовне відродження» (м. Москва). 2003–2004 рр. — голова Братства незалежних церков і місій євангельських християн-баптистів України (м. Київ). З 2009 р. — президент Донецького християнського університету.

Це було років десять тому, а може трішки більше. У той час, коли мобільний телефон ще був розкішшю. Уже після закінчення робочого дня в офіс зайшов незнайомий мені чоловік і запитав директора, потім ще когось із працівників. Як на те, нікого з них уже не було, і додзвонитися відразу не вдалося.

Зав'язалась невимущена розмова. Виявилось, наш гість тут проїздом, вирішив давніх друзів провідати. Нарешті додзвонююсь, попередньо запитавши:

— А хто ви, як представити?

— Олексій Мельничук.

— О! Ректор Донецького християнського університету, засновник місії «Світло Євангелії»! Вибачте, що не впізнала.

— Як добре, що десь можна бути просто людиною, — відповів, щиро всміхаючись.

— Олексію Івановичу, дозвольте повторити те саме запитання, представляючи Вас цього разу читачам часопису «Слово вчителю»: хто ви зараз?

— Просто людина, яка живе на двох континентах і працює над тим, як хоч трішки зменшити свою відповідальність у справах, котрими займаюсь (сміється).

— Що Вас пов'язує з Україною?

— Звичайно, найперше, Донецький християнський університет. Повернувся туди 2009 р., після тривалої перерви. У ДХУ відбулася реструктуризація, зараз у нас є президент і ректор. За прототипом парламентської республіки: рада опікунів — затверджує основні параметри діяльності закладу (своєрідний парламент), ректор — керує поточною діяльністю (як уряд), і президент опікується його розвитком. Отже, я зараз президент Донецького християнського університету.

Перед цим, деякий час працював генеральним директором компанії «Склоресурс», що на Рівненщині, згодом відійшов від прямого керівництва, але залишаюся консультантом з питань управління підприємством. Очолюю організацію Connect International (Каліфорнія, США), що є інструментом для поєднання пошуків та зусиль християн з країн колишнього СРСР (тих що емігрували до країн Америки та Європи та тих, що проживають на батьківщині) у справах просвітництва та благодійності. Читаю

лекції та веду семінари, зокрема в галузі християнського керівництва та історичної теології.

— Як Вам вдається займатися такою різноманітною діяльністю? Де і яку освіту Ви здобули?

— Теологічну освіту здобув у Денверській семінарії у США, закінчив магістратуру за спеціальністю «Світове християнство».

Свого часу мені довелося освоїти низку технічних, робітничих спеціальностей.

Багато займався і продовжую займатися самоосвітою. Постійно і з великим задоволенням читаю. Для мене знання мають велику цінність.

— Чому Ви вирішили здобути саме вищу теологічну освіту?

— Після створення в 1991 р. на теренах колишнього Радянського Союзу першого місіонерського товариства «Світло Євангелія» ми дуже швидко зрозуміли необхідність заснування християнського навчального закладу. Господь дав можливість відкрити Донецький біблійний коледж, я був його першим директором. Займаючи таку посаду без відповідної освіти, відчував себе дуже скуто. Тоді керівництво товариства й направило мене в США здобувати освіту. Час для підготовки не надавався.

У серпні 1993 р. наша сім'я висадилася в Денвері за три дні до початку навчального року, а в червні 1996-го знову повернулася в Україну. Весь цей час я залишався директором коледжу, працюючи з коле-

дано, з того багато спитують

гами в Україні через засоби електронного зв'язку та виїжджаючи працювати в Україну на всі літні та зимові канікули. Згодом я просив пробачення у своїх дітей за те, що їм довелося переживати стреси та брак спілкування з батьком. Це ж був лише один із багатьох епізодів у нашому бурхливому житті з частими змінами місць проживання та іншими пригодами. Моя дружина була просто героїнею. Зараз, коли її вже немає поруч, я все більше усвідомлюю, з якими навантаженнями їй доводилось справлятися. Я завжди брався за проекти, які перевищували можливості. Тобто, теоретично це можна було зробити, я мав стратегічне бачення, але не повністю уявляв, чого це коштуватиме для моєї сім'ї. Це були жертви і тяжка праця.

— Вважаєте їх виправданими?

— Можливо, частково виправдані, частково покриті Божою милістю. Йому належить слава, що благословив працю нашої сім'ї. Ми бачимо це в житті та в служінні випускників ДХУ, духовному та професійному розвитку колег, створенні однієї із перших моделей християнського закладу вищої освіти в Україні. По-особливого я вдячний Богу за його благословення в житті наших дітей. Донька — політолог-соціолог. Як молодий фахівець, перемогла в конкурсі на роботу дослідником в парламенті Каліфорнії. Зараз продовжує освіту за фахом. Син навчається, щоб стати нейрохірургом; у США для цього необхідно здобути ступінь доктора медицини. Вони активні християни, ставлять перед собою серйозні цілі, уміють їх досягати. І це не через те, що я знав, як їх навчити цього, що приділяв їм багато часу. Можливо, єдине, чим я допоміг їм, — послужив для них прикладом...

А на той час бажання за декілька місяців вивчити англійську мову й за декілька років здобути цією мовою вищу богословську освіту змушувало мене дуже інтенсивно працювати. Напруга була неймовірною. Від перевантаження мозку пропадав сон, у перші тижні здавалось, що це нереально й доведеться все лишити та повертатись в Україну. Сьогодні я думаю, що нізащо не повторив би такий експеримент, проте Бог дав Свою благодать закінчити навчання з відзнакою.

— Звідки у Вас така жага до знань? У якій сім'ї Ви росли?

— Мої батьки не мали вищої освіти. Тато був родом із Млинова (Рівненська обл., Україна), мама — з-під Бреста (Білорусь). А я народився на Поліссі. Іноді жартую, що «очерет мені був за колиску», тато тоді працював у лісовому господарстві. Він був особливою людиною. З освітою

в чотири класи, пройшовши сталінські табори через те, що вірив у Бога, завжди, де б не працював, управляв виробничими процесами та організаціями. Їздив у відрядження по всьому Радянському Союзу вирішувати проблеми зі споживачами продукції, що йому вдавалось краще, ніж його колегам. КДБ тиснуло, щоб його звільнили, а всі директори його захищали через його сумлінне ставлення до роботи, особливі організаторські здібності та вміння налагоджувати конструктивні стосунки з підлеглими, колегами та керівництвом. Ми — генетичні організатори (сміється).

Тато був напрочуд врівноваженою людиною, ніколи не кричав, не втрачав самовладання, його слово завжди було розумне, справедливе й тверде. Я вдячний йому за те, що навчив мене відповідальності.

Моя мама від самого мого народження вірила, що я маю особливе призначення в житті. Вона завжди цінувала й цінує мене як особистість, пряма й принципова, завжди говорить те, що думає. У суспільстві вона — природжений захисник прав людей.

У моїх батьків була повага до вищої освіти, вони дуже хотіли, щоб я й моя сестра навчалися.

— А як Ви стали християнином? Це також передалось у спадок від батьків?

— Я вважаю себе християнином з моменту покаяння. Моє посвячення Господу було болюче й свідоме. Це відбулося, коли мені було 13 чи 14 років і я відкрив у собі силу дії гріха та смерті, бо при всьому бажанні не міг впоратися з гріховними пожадливостями. Вирішення цієї проблеми я знайшов у євангельській церкві. Там я зрозумів, що єдина дорога перемоги — це посвятити себе Богу. Якщо я віддам себе повністю в Його розпорядження, то тоді Господь відповідатиме за перемогу над гріхом у моєму серці, а Йому це під силу.

Тобто, я став перед необхідністю прийняти рішення. Воно не було легким, адже це означало стати в школі білою вороною й поховати свою мрію бути науковцем, а я хотів стати математиком.

Однак рішення було прийняте на користь посвячення Христу, і про це я ніколи не пожалкував.

— Які труднощі, пов'язані з християнським віровизнанням, Вам довелося пережити в шкільні роки? Що допомогло не зламатися?

— Батьківське виховання і мамина віра в те, що Бог має для мене особливе покликання й особливе призначення, а також їхні молитви допомогли мені вистояти в суспільстві, яке намагалось мене притоптати, заклювати, як білу ворону.

Бог обдарував мене непересічними розумовими здібностями. У 5 років я вже засвоїв усі ті знання, які отримувала в школі моя сестра, старша від мене на 5 років.

Учився на відмінно, не докладаючи до цього особливих зусиль. Неодноразово займав призові місця на районних та обласних олімпіадах з математики. Було враження, що на республіканський рівень мене не допускали через мої релігійні переконання.

Але я гордився, що я християнин, умів пояснити свою позицію, не поступитися переконаннями.

Хоча згодом через важкі життєві випробування Господь учив мене, що духовні перемоги здобуваються «не силою і не війном» (у моєму випадку не переконливими аргументами та винахідливістю), а Духом Божим. Переконливі аргументи іноді породжували ненависть та деструктивні атаки моїх опонентів. Лише тоді, коли я засвоював Божі уроки, Він змінював ставлення людей до мене й робив їх серця сприйнятливими до Божої істини.

У мене були непогані стосунки зі шкільними вчителями, якщо не враховувати дискусій на уроках біології щодо походження життя та істинності Біблії, а також на уроках суспільствознавства — про наявність деяких прав і свобод у Радянському Союзі.

Звичайно, закінчуючи школу, я мріяв вступити до вузу, але ця дорога на той час для мене була закритою. Написавши в характеристиці «...він не за-

вжди правильно пояснює суспільні та природні явища», мене в 17 років зробили дисидентом.

— Як можна любити людей і робити їм добро, якщо вони чинять тобі зло?

— Я можу любити людей, по-перше, тому, що вони Божі творіння. Господь, у якого я вірю і якого люблю, створив їх так само, як і мене. Кожну людину Господь наділив чудовими здібностями. І якщо цей потенціал буде реалізований — її життя буде дивовижним.

Біблія вчить нас, що джерело добра, його початок міститься не в людині. Тому, щоб людина робила добро, вона має бути мотивована до цього. Хтось сказав: «Віддавати за добро добром — це по-людському, за зло злом — по-диявольськи, а віддавати за зло добром — по-Божому». Ми хотіли б робити добро, але чекаємо, щоб інші почали першими й наше добро стало відповіддю на їхнє добро. Коли ж у своєму безсилі та гріховності інші роблять зло, ми інстинктивно відповідаємо їм злом. Нам здається, що це справедливо. А без смислу чи сили віддати за зло добром нічого на світі не зміниться, адже зло тільки примножиться.

Мотивація безкорисливого добра полягає у відкритті доброти Ісуса Христа, Котрий на наше зло відповів добром прощення, спасіння та відродження до справжнього життя. Коли ти захоплюєшся Ісусом, коли Він для тебе стає найбільшою цінністю, добро стає змістом твоїх думок та бажань, відповіддю твого серця на Його любов. Втрата ж усвідомлення безумовної Божої любові робить наше надумане добро не подарунком вдячного серця, а кредитом, наданим Богу чи людям із свідомим чи несвідомим розрахунком на компенсацію за нашу доброту.

Я вірю, що справжнє добро роблять люди на землі в ім'я Господа Ісуса Христа. Про це й Біблія говорить: «І все, що тільки робите словом чи ділом, — усе робить у ім'я Господа Ісуса, дякуючи через Нього Богові й Отцеві» (Кол. 3:17). Оце справжня мотивація добра, яке безкорисне, яке не чекає віддяки, яке ніколи не розчарує.

Я не хочу сказати, що на добро спроможні лише відроджені християни, а інші люди не роблять ніякого добра. Роблять. Хтось робить ради Господа Ісуса Христа, навіть не усвідомлюючи цього. Інші роблять добро, маючи більш чутливі серця, бо подоба Бога не зруйнована гріхом повністю в їхніх серцях. Когось до добрих справ мотивує добро, зроблене іншими людьми. Тобто, зроблене добро відбивається, віддзеркалюється в людях і продовжує своє існування.

Однак джерело добра лише в Богові, тільки Він без якоїсь іншої причини робить добро, бо це Його сутність. У Нього немає мотивації робити зло, Його не можна скомпрометувати, не можна довести до такого стану, що Він деструктивно почне робити зло.

— Як навчити дитину робити добро?

— Найперше, власним прикладом. Я вірю в гріховність людини, але не до абсолютного нуля. У людини є прагнення робити добро, але вона вважає, що це неможливо. Є чутливі центри, але немає прикладу. Чудово, якщо є поряд людина, життя (а не лише слова) якої може бути хорошим зразком.

Не варто концентруватися на стандартах, як має бути, зазвичай, це й так відомо. Важливо показати, як цього досягнути. Наприклад, мій син часто запитує: «Тату, у тебе було в житті ось так? А коли в тебе виникали такі думки, такі реакції, що ти робив?» Треба допомогти дитині показати механізм, як це зробити.

Іноді ми безсилі передати свій досвід: у нас воно працює, ми пояснюємо, але людина не може повірити. Залишається лише просити Божої благодаті. Хтось згадає через

десять років, хтось нам потім розкаже, як допоміг йому наш приклад чи порада, а дещо ми тільки у вічності визнаємо.

Не люблю педантичних проповідей, дидактичних лекцій. Я завжди малюю картину Бога, Його стандартів, величч, краси, потім — нас, людей, з нашими проблемами, а відтак — вказую на існуючі шляхи, механізми, за допомогою яких те, що Бог нам пропонує, може здійснитися в нашому житті, пояснюю, що заважає цьому, яке нерозуміння істини заважає нам у реалізації Божого задуму. «...Пізнаєте правду, а правда вас вільними зробить!» (Ів. 8:32). Оце необхідне нам пізнання дозволяє запрацювати Божій ідеї, Божому принципу в нашому житті. І я думаю, що вся настанова для дітей до цього зводиться, але тут потрібно багато терпіння, бо цього за один раз не досягнути.

— Яку саме істину Ви намагаєтесь зараз доносити до своїх студентів, слухачів?

— Багато проповідую на етичні теми, зокрема, про усвідомлення нас як членів Божого Царства й навколишнього суспільства та нашої ролі в них. Коли відбудовуються наші стосунки з Господом, усе приходить у гармонію, і ми починаємо конструктивно взаємодіяти з Ним та Його творінням. Будуємо, реставруємо, примножуємо, замість того щоб лише споживати, або, не дай Боже, ще й марнувати та руйнувати.

— Що для Вас у житті найцінніше і що найскладніше?

— У моєму житті найцінніше — це знати, що Господь тобою задоволений. Найважче — погодитися з тим, що ти потребуєш не тільки Божої милості, але й милості людей. Важко усвідомлювати свою обмеженість, свої помилки.

Господь багато мене навчив і в одному, і в іншому. Учив не падати духом, коли ти не взяв планку, коли тебе критикують, коли немає очікуваних досягнень. Це не означає, що Господь покинув чи перестав тебе любити. Коли Він не дає зовнішніх досягнень, Він працює над іншими досягненнями, внутрішніми, глибинними. В іншому, руйнує моє розуміння власної гідності, що базується на моїх досягненнях, правоті й вірності, руйнує залежність від людської думки, а стверджує Свою вірність і любов.

— Чи можете сказати, що зрозуміли й виконали своє призначення на землі?

— Мені важко відповісти на це запитання, тому що не думаю, що маю право повністю покладатися на своє суб'єктивне відчуття. Бог знає. Він дасть справедливую оцінку.

Узагалі можна сказати, що людина має два призначення: загальне й спеціальне чи професійне. Загальне призначення людини полягає в тому, щоб пізнати Бога, налагодити цю вертикаль, про яку ми говорили, мати постійний зв'язок зі своїм Творцем. У моєму житті це відбулося. Ісус Христос, Син Божий, — мій особистий Спаситель і Господь мого життя.

Що стосується виконання свого професійного призначення, то для мене воно визначається тим, скільком людям моя діяльність принесла благословення. Здається, такі люди є.

Тому наважусь відповісти на ваше запитання: так, думаю, що своє призначення виконав, принаймні якусь його частину. Не знаю, що Господь готує мені в майбутньому. Можливо, найголовніше все це попереду. 🙏

Розмовляла Надія Доля

Чому Даниїл був людиною високого духу?

І як нам бути такими людьми?

Завжди захоплювався людьми, які змогли прославити Бога, виконуючи великі справи та ставши людьми сильного характеру. Одним із зразкових прикладів таких людей є Даниїл, людина, яка була позбавлена свого рідного середовища, поставлена в такі умови, де не тільки ніхто не вірив у єдиного та істинного Бога, але за таку віру переслідували та карали смертю.

Як вдалося Даниїлу не лише зберегти свою віру, але й прославити Бога, ставши людиною високого духу?

Уроки життя Даниїла для нас, сучасних християн, надзвичайно важливі, оскільки Даниїл є прообразом кожного віруючого, а Вавилон — це прообраз цього світу, який поклоняється та служить будь-яким богам, тільки не живому та істинному.

Безкомпромісна позиція

Найперше, що помітно в житті Даниїла — це принциповість, відсутність компромісу з гріховними справами.

Даниїл знав, що, споживаючи їжу царя Навуходоносора, він осквернить себе. Від цього й приходять рішення: не їсти такої їжі (Дан. 1:8). Бажання та конкретні дії, щоб не осквернитися гріхом, — це те, що нам потрібно, щоб прославити Бога!

Як легко сьогодні для багатьох пливти за течією життя, їти на компроміс з гріхом, виправдовувати себе, чому вчинив негідно (дав хабара, порушив правила дорожнього руху, обманув, мовчав, коли інші нецензурно висловлювались, дивився аморальні фільми...). А от піти проти загальних правил, які оскверняють нас як людей Божих, не завжди вдається. На жаль, багато людей звикли миритися з гріхом.

Даниїл був не таким, навіть під загрозою бути покараним він проявляв свій життєвий принцип — віру в живого Бога. І не просто проявляв, а захищав, ідучи всупереч наказам царя (Дан. 6:11).

Сміливе свідчення

Даниїл не боявся свідчення Божого, навіть перед найповажнішими людьми того часу (Дан. 1:27–28). Яка це для нас проблема — свідчити про

Бога, про Ісуса Христа не тільки тим, хто багатий чи при владі, але й простим людям. Ми боїмось і соромимось. Це ті дві обставини, з якими ми повинні всіма силами боротися, це наші вороги, які крадуть у нас можливість прославляти Бога. Скажіть, будь ласка, як Бог може проявитися в житті невіруючої людини, щоб ця людина знала, що саме це зробив Бог, якщо ми їй не скажемо про Бога, про Його силу та милість? Коли ми мовчимо тоді, коли треба свідчити, — ми обкрадаємо і себе, і людей, і Бога! Даниїл не соромився, а, навпаки, був відважний, щоб сміливо говорити про Бога і Його чудеса — він говорив своїм життям. Хіба ми не живемо Богом?

Постійна молитва

Ще один хороший приклад із життя Даниїла — він молився так, щоб його могли бачити інші люди. Він відчиняв вікна, ставав на коліна та молився тричі на день. Даниїл не ховався, він не робив молитву дуже приватною та закритою (сьогодні світ активно вимагає від християн зробити наше віросповідання тільки приватним, закритим; але це не Божий принцип: як люди дізнаються про Бога, про жертву Христа, якщо їм хтось про це не скаже?). Ні, Даниїл завжди молився відверто та щиро (Дан. 6:9–10). Це вражає. Ми ж можемо роками працювати на роботі чи навчатися в університеті, і ніхто навіть не здогадується, що ми віруючі люди, — який сором!

Щире поклоніння

Даниїл повністю віддавав славу Богові за всі свої здібності та вміння,

не залишаючи анітрохи слави собі. Як ми любимо похвалитися! Як хочеться бути «крутим» в очах інших! Наші дари та таланти якраз для того, щоб іншим людям свідчити про Бога, як це зробив Даниїл (Дан. 1:27–28).

Глибока довіра

Даниїл ніколи не боявся, що з ним відбудеться, він повністю віддавав усе в руки Божі. Ой, як ми боїмося за себе, за власне життя, щоб нас не «очорнили», не сказали на нас «сектант», не вигнали з роботи, не понизили в посаді, уже не кажучи про тілесні покарання. Ми так боїмося за себе! А чому? Бо не довіряємо Богові, а це гріх, — тоді наша віра не варта й ламаного гроша! Нам потрібно навчитися вірити та повністю довіряти Богові, навіть тоді, коли це буде коштувати нам життя.

Віра в живого Бога, прагнення не осквернити себе гріхом, свідчення про Божу всемогутність та красу, безкомпромісне життя, наполеглива й постійна молитва, глибоке поклоніння — це ті підвалини життя Даниїла, які зробили його людиною високого духу та дали можливість сильно проявитися Богові. Ми можемо стати такими людьми, якщо почнемо змінювати своє мислення й насправді жити не за стандартами цього світу, а за вірою. 🕊

Сергій Гула

НЕБЕЗПЕКА гуманізму

Не завжди пошук золотієї середини — це добре. Буває, що потрібно ствердити щось чітко й однозначно. Бог є, і це визнання, безперечно, не допускає жодних компромісів з атеїстичною позицією, що Бога немає.

Проте інколи пошук рівноваги — це не спосіб поступитися істиною, а спроба збагатити своє розуміння окресленою в дискусії теми, коли ми в «пошані випереджуємо один одного»¹ й приймаємо інших християн, їхнє розуміння тієї чи іншої проблеми.

Є дві важливі теми, які навіть видатним богословам украї складно збалансувати: факт, що ми після гріхопадіння хоч і маємо цілковиту гріховність, усе ще є носіями образу та подоби Божої.

У чому проблема?

Богословам відомі давні єресі. Одна з них — пелагіанізм або напівпелагіанізм — стверджувала, що людина за своєю природою добра, прихильники такого погляду заперечували людську зіпсованість. Ця позиція нагадує гуманізм з його ідеєю духовної і моральної величч людини. Саме тому для богословів гуманізм із його постулатом про потенційну добрість людини, немов червона ганчірка для бика! Природно, що богословські застереження обґрунтовані. Адже, якщо дотримуватися гуманістичного погляду, сам процес набуття спасіння й вічних стосунків із Богом неможливий: навіщо тоді вмирав Христос, якщо ми за своєю природою добрі й спроможні жити так, щоб вразити Бога своїми моральними й духовними чеснотами? У нашій сфокусованості на духовній смерті людини ми ніби забуваємо, що створені за образом і подобою Божою, і навіть після гріхопадіння все ще є носіями Його образу.

Звісно, у цій публікації ми не зможемо примирити всі богословські традиції, утім звернемо увагу на руйнівні помилки гуманізму та спробуємо знайти, що Слово говорить із цього приводу. Підґрунтям для наших роздумів буде Псалом 8.

«...Господи, Владико наш, — яке то величне на цілій землі Твоє Ймення, — Слава Твоя понад небесами! З уст дітей і немовлят учинив Ти хвалу ради Своїх ворогів, щоб знищити противника й месника. Коли бачу Твої небеса, діло пальців Твоїх, місяця й зорі, що Ти встановив, — то що є людина, що Ти пам'ятаєш про неї, і син людський, про якого Ти згадуєш? А однак учинив Ти його мало меншим від Бога, і славою й величчю Ти коронуєш його! Учинив Ти його володарем творива рук Своїх, усе під ноги йому вмістив: худобу дрібну та биків, їх усіх, а також степових звірів диких, птаство небесне та риби морські, і все, що морськими дорогами ходить! Господи, Боже наш, — яке то величне на цілій землі Твоє Ймення...»

Складність розуміння гуманізму

Гуманізм змінюється. Але постійним є постулат про автономію² людини. Безперечно, багато розчарувань для людства завдали лише останні сто років: страшні війни з жахливим концтаборів, мільйони абортів, екологічні катастрофи, спричинені втручанням у природу і її нещадною експлуатацією — і все сталося у вік гуманізму, коли

цінність людського життя начебто не піддається сумніву. Так, гуманізм — це надто широке поняття, різноманітне. Утім, дозвольте запитати: як сумістити всі ті декларативні постулати гуманізму про цінність людського життя і вражаюче їх заперечення в історії, приміром, за останні сто років? Може, уже час наважитися й піддати сумніву позицію гуманізму про сприйняття людського життя та досвіду лише на емпіричному рівні? Чи не настав час визнати: гуманізм навчає одного, ззовні нібито правильного, проте практичні наслідки цих ідей здебільшого катастрофічні! Отже, не варто за гарними словами ховати ідейну та практичну неспроможність гуманізму!

Нова духовність і заперечення традиційності

Сьогодні багато говорять про нібито неспроможність і застарілість традиційних (християнських) поглядів надати вичерпну відповідь на питання сьогодення, відтак триває невпинний пошук нового бачення світу, нових концепцій життя. Ця тенденція торкається багатьох сфер, а не тільки релігійної віри. У нашій християнській практиці це модифікується в позицію, що нам нібито соромно й боязко пояснювати проблемні питання за допомогою Біблії: це вважається надто традиційним, відтак — не сучасним. Окрім того, християнство ще й «дратує» світ тим, що стверджує й наполягає на унікальності шляху спасіння. Отож, пам'ятаймо, що існує боротьба «нової» толерантної духовності й традиційної — християнської.

Ми, християни, звикли вузько й поверхово сприймати гуманізм. Як це виявляється? Зокрема, гуманізм не сприймається на рівні богослов'я! Для нас зміст гуманістичних поглядів полягає в ствердженні потенційної доброті людини, а це кардинально заперечує вчення Біблії, тому ми, зрозуміло, відкидаємо вчення про добрість людини! Утім, враховуючи тенденції нової духовності, оновлений гуманізм говорить про зіпсованість суспільства, яка детермінує моральну й духовну зіпсованість людини. Відтак, гуманізм нової духовності пропонує пошук рішення цієї проблеми в самій людині. Іншими словами, людина сама по собі добра й невинна, проте зіпсоване суспільство виховує нас неправильно.

Для нас, християн, важливо усвідомити, що розуміння людської гідності цілком залежить від нашого розуміння Бога. Гуманізм нової духовності запропонує однозначно інші й різноманітні відповіді на це питання, але в жодному разі не допустить навіть можливості християнської інтерпретації! Чому?

1. Тому що християнський варіант, відповідно до гуманістичної концепції, за замовчанням, уже названий

¹ Рим. 12:10.

² Від грецьких слів «авто» і «номос», тобто «сам собі закон».

застарілим і є не стільки хибним, скільки недоречним та несвоечасним.

2. Тому що гуманізм не погодиться розуміти людину як таку, що від народження має гріховну природу.

Гуманізм загрожує розділенню між творінням і Творцем

Наші знання про Бога ґрунтуються на Його об'явленні — Біблії. Відтак, нам у Його пізнанні не варто покладатися на власне інтуїтивне розуміння, зазирати в себе, оскільки незважаючи на те, що образ Божий збережений після гріхопадіння, наші почуття, наша здатність бачити й розуміти Бога в природі, історії дуже зіпсована.

Звісно, це веде до логічного питання: а що саме Бог відкриває нам про Себе і як саме це відбувається? Псалом, який ми цитували раніше, говорить нам про кілька важливих речей:

- славу Божу,
- втрачену гідність,
- як набуті справжню гідність.

Прикметно, що цей Псалом по-особливому наголошує на чіткому зв'язку між розумінням Бога та гідністю людини. Зауважте дві фрази: «величне Ймення на землі» і «слава понад небесами». Богослови описують цей процес філософськими термінами трансцендентності й іманентності Бога. Якщо наше розуміння власної гідності пов'язано із правильним (біблійним) розумінням Бога, нам украй важливо тримати рівновагу думки в тому, що Бог понад усім, Його слава «понад небесами», але саме Він робить Себе пізнаваним у Своєму творінні, тому «величне (Його) ймення на землі». Біблія інколи говорить, що Бог ревнує, окрім всього іншого — це означає, що Богові не байдуже, чи ми знаємо про Нього істину. Саме тому Бог відкриває нам Себе.

Говорячи про ці два прийменники «на» і «понад», дозвольте знову підкреслити, що вони мають доповнювати один одного, і те, що «на» (усе те, що ми можемо сприймати емпірично) зіпсовано гріхом. Його «слава» (та, що «понад») надзвичайно велика! Навіть у своєму первісному вигляді, до гріхопадіння, ми не змогли б її зрозуміти, а після гріхопадіння — годі й казати! До того ж, тут, у щоденному житті та мисленні немає досконалого образу цієї слави! Це означає, що коріння нашої гідності криється у розумінні Того, Хто перевищує все те, з чим ми стикались і про що здатні мріяти, мислити, думати. Як смішно та безглуздо на тлі такої позиції лунають слова про безмежну й найвищу цінність самої людини. Гуманізм поставив замалу ціль!

Гуманізм, якщо й припускає існування Бога, думає про надміру віддаленого Деміурга

Біблія розповідає нам про Бога, Який має стосунки Сам у Собі. Саме завдяки цим одвічним стосункам Бог має особистісну природу, і ці взаємини Він бажає розділити з нами. Ці стосунки всередині Трійці не є набутими, вони є вічними й постійними. Так, Біблія говорить про Бога, Який вирішив творити за волею Своєю, а не тому, що був зобов'язаний. Це величезна альтернатива еволюційній гіпотезі, яка вже довела неспроможність застосування в реальному житті бодай якихось моральних норм. Утім Бог продовжує дбати про Всесвіт. Він не лише Творець, про це говорять й інші релігії, — Він продовжує піклуватися про нас: «Що є людина, що Ти пам'ятаєш про неї, і син людський, про якого Ти згадуєш»³.

Гуманізм неправильно навчає: Бог лише всередині нас самих

Біблія через апостола Павла стверджує, що «...Він не далеко від кожного з нас...»⁴. Але це складно пов'язати з думкою сучасного оновленого гуманізму, який схильний шукати Бога всередині нас.

Одна з небезпечних тенденцій нашого світу — знищення кордонів між протилежностями. Протилежність понять поступається місцем якомусь чи то східному, чи то сфальшованому східному розумінню, немов усе — одне. Але вдумайтесь, наскільки це суперечить тому, як Бог творив Всесвіт, адже опис Божого творіння у Книзі Буття постійно супроводжується відділенням однієї речі від іншої: світла й темряви тощо. Вислів «...і відділив...» зустрічається багато разів! Не зважаючи на гріх, усе творіння є ділом «пальців» Господа. Усе творіння є скрупульозною й нахненною роботою Митця. Саме тому людина має почуття прекрасного, може насолоджуватися музикою, живописом, мальовничими пейзажами. Але естетичні почуття походять із джерела, яке перевищує нас самих. Гуманізм справедливо стверджує, що естетичні почуття властиві лише людині, вони не притаманні тваринам, водночас він схибив у багатьох відповідях: звідки? чому? для чого?

Не варто забувати, що й ми самі, і світ, який нас оточує, хоч і покликані свідчити про Бога, проте зазнали катастрофічних, а подекуди непоправних для людських зусиль втрат після гріхопадіння! Оскільки думати про Бога Творця, Бога, відділеного від творіння, раціонально складно, нам простіше зосереджуватись лише на тому, що Сам Бог відкрив нам у творінні. Але це неповна картина, яка, у такому разі, ще й небезпечна!

Приклад гідності людини

Сам Христос сказав, що все Писання свідчить про Нього. Сатанинська спокуса полягала в створенні своїх критеріїв моралі, власної реальності, можливості стати богом, який буде визначати, що правильно, а що неправильно. Псалом 8 між рядками навчає нас тому, що справжня гідність людини втрачена, відтак маємо спокусу створювати свою, власну уяву про гідність. Це стається тоді, коли ми починаємо виносити свої тлумачення існуванню.

Сам Христос говорить, що все Писання про Нього. Отже, саме Христос є зразком людської гідності. Звернемо увагу на сорокаденний піст Христа, коли Він говорить про призначення людини, саме в такому контексті лунають знайомі слова про сенс життя людини: «А Він відповів і промовив: Написано: Не хлібом самим буде жити людина, але кожним словом, що походить із уст Божих»⁵.

Згадаємо ще одну історію. Змордований, побитий Христос стоїть перед Пілатом. Він пройшов дикунські знущання, волення євреїв, а Пілат говорить: «Це ж Людина!». Саме тоді Христос показав найвищий приклад гідності, який очікує і від нас: виконання дорученого Богом.

Світ потребує Христа, такого Христа, у якому є вираження справжньої гідності — життя, яке виконує доручене Богом, навіть (або особливо) у стражданні. Христос, як приклад вищої гідності, жив заради інших.

Що ж робити?

Один із священників жартував: «Бути пастором просто, аби не люди». Якщо гуманізм минулого наполегливо навчав, що всі люди добрі, нинішній гуманізм навчає іншого — люди водночас і найвища цінність, і найбільша пробле-

³ Євр. 2:6.

⁴ Дії 17:27.

⁵ Мт. 4:4.

ма. Яке джерело може дати нам справжнє розуміння гідності? Тільки Бог, Його Слово! І такий підхід надзвичайно важливий, адже коли ми не визнаємо трансцендентності Бога як Творця, що стається з гідністю людини (наприклад, аборт)?..

Творіння Боже покликане нагадати нам про Творця — справжнє джерело справжньої гідності. Споглядаючи красу, велич і неймовірність Божого творіння, виконуючи своє призначення та розуміючи свою гідність у Ньому, ми можемо прославляти могутність і творчу силу Твор-

ця. Людина, відповідно до Божого розуміння її гідності, — «володар творива» Його рук, у її розпорядженні всі творіння. Чому? — «Господи, Боже наш, — яке то величне на цілій землі Твоє Ймення...»

Іван Кундеренко

Що може одинак?

У пророка Ісаї написано: «І почув я голос Господа, що говорив: «Кого Я пошлю, і хто піде для Нас?» А я відказав: «Ось я, пошли Ти мене!» (Іс. 6:8). Як це важливо, щоб знайшовся хтось, хто міг би так само відповісти: «Ось я, пошли мене!» Бог шукає людей, яких Він міг би послати на якесь служіння, доручити нести Своє Слово, учити істини, боротися із лжевченнями.

Ми звикли, що все вирішує більшість. Для нас важлива масовість. Думка більшості сильно впливає на наше життя, на життя світу, вона змінює політичні системи, змушує правителів корегувати політику. За голоси виборців борються різні партії, які прагнуть прийти до влади.

Кількість солдатів часто визначає результат військових дій. Важко протистояти думці колективу. Є навіть приказка, що «більшість завжди має рацію».

Це породжує в багатьох людей депресивний настрій, коли вони із жалем заявляють: «Що я один можу зробити?» Однак Біблія показує, що й одна людина може зробити дуже багато.

Одинаки в Біблії

У Біблії ми можемо знайти багато одинаків, які змінювали історію, впливали на хід подій і сприяли тому, щоб і в нас нині була можливість приходити до Бога за прощенням гріхів.

Ной. Він один прийняв Боже Слово про всесвітній потоп, що насувається, і почав будувати ковчег. Люди, що жили поруч із ним, не підтримували його, глузували з нього, не вірили йому. Імовірно, навіть найняті ним робітники, що займалися будівництвом судна, скептично ставилися до його справи. Однак він ішов до мети й у результаті виявився в числі восьми людей, що вижили, від яких пішли всі народи сучасного людства.

Ми можемо брати з нього приклад і так само продовжувати будівництво духовного ковчега, невтомно запрошуючи в нього душі, що по-

требують спасіння. І навіть якщо більшість із нашого оточення буде проти нас і віри в Христа, наша справа не залишиться без нагороди від Господа.

Авраам. Він один почув заклик Господа Бога, скорився Йому, залишив багату й високорозвинену Халдею й почав служити Богові. Разом із дружиною Сарою, племінником Лотом, усім майном і людьми, яких мав, Авраам прийшов у землю хананеїв і був там одинаком. Та згодом він став батьком народів, духовним батьком усіх віруючих і був названий другом Божим. Його приклад надихає й нас бути вірними Богові за будь-яких обставин, не боятися покладатися на Нього навіть у екстремальних ситуаціях, коли абсолютно невідомий результат слухняності Богові.

Мойсей. Він один зустрів Бога біля неопалимої купини, дізнався ім'я Боже, Яхве, пішов до народу Ізраїлю й до самого фараона, став вождем Божого народу й очолив історичний вихід з Єгипту. Кожний із нас також може піти за Богом, куди б Він не повів нас у житті, і стати для когось Мойсеєм, що виводить із рабства гріха, указуючи на Спасителя Ісуса Христа.

Ісус Навин. Був одним із двох розвідників, які не злякались іти завойовувати ханаанську землю. Він не дослухався думки більшості, він дослухався думки Бога й робив свій вибір. Це йому належать загальновідомі слова: «А якщо зле в очах ваших служити Господеві, виберіть собі сьо-

Фото Тетяни Артерчук

годні, кому будете служити, чи богам, яким служили ваші батьки, що по тому боці Річки, та чи богам аморейським, що ви сидите в їхньому краї. А я та дім мій будемо служити Господеві» (Іс. Нав. 24:15). Його приклад надихнув багатьох. Від нашого вибору в складній ситуації часто також може залежати багато чого, і інші можуть узяти з нас приклад, якщо ми виявимо мужність і вірність Господу.

Естер. Опинилася одна в замку царя могутньої язичницької імперії. Коли прийшла загроза для народу, до якого належала й Естер, від неї однієї залежав його порятунок. У Біблії це описано так: «І сказав Мордехай відповісти Естері: «Не думай в душі своїй, що втечеш до царського дому одна з усіх юдеїв... Бо якщо справді будеш ти мовчати цього часу, то полегшення та врятування прийде для юдеїв з іншого місця, а ти та дім твого батька погинете. А хто знає, чи не на час, як оцей, досягла ти царства!..» (Ест. 4:13–14). Також і до кожного з нас може бути звернене запитання: хто знає, чи не для того ми досягли того становища, у якому перебуваємо, щоб не промовчати й зробити свій внесок у Божу справу?

Давид. Перед тим як він став царем, його переслідували, несправедливо пригноблювали, обмовляли, він змушений був ховатися від гонінь царя Саула. Потім у Давида були війни із власним сином. Він часто був самотнім. І його самотність виливалась у тісне спілкування з Богом. Результатом молитов і переживань стали богонатхненні псалми, на яких ми дотепер учимся спілкуватися з Богом і жити у вірі.

Ілля. Найсильніший в історії Ізраїлю пророк Божий. Він здійснив багато чудес і здобув чимало перемог. Однак були часи, коли він був самотній і сильно страждав. «А він відказав: Я був дуже горливий для Господа, Бога Саваота, бо Ізраїлеві сини покинули заповіта Твого та порозбивали жертівники твої, а пророків Твоїх повивали мечем, і позостався я сам. І шукали вони душу мою, щоб узяти її» (1 Цар. 19:14). У хвилини розпачу він почув від Господа запевнення, що він не один, є ще в народі сім тисяч вірних Господу. Нам може здаватися, що ми одні й наше становище безвихідне, ми марно докладаємо зусиль, дарма відстоюємо істину, однак приклад Іллі показує, що праця вірних Йому служителів ніколи не марна.

Йона. Він один був посланий сповістити Ніневію про призначене для неї покарання від Господа. І його проповідь змінила життя цього міста, яке покалося й було врятоване.

Практично всі пророки Старого Завіту були одинаками, покликаними Богом до служіння, і вони йшли й змінювали світ, при цьому іноді жертвуючи своїм життям. Але завдяки їм ми тепер маємо Боже Слово, з якого можемо вчитися й свідчити людям про силу Божу.

Апостол Павло. Якийсь час не був визнаний багатьма християнами, навіть іншими апостолами. Він не був з учнями Ісуса Христа під час Його земного служіння, був одноосібно покликаний Господом по дорозі в Дамаск. Павло згодом доводив своє апостольство, потрапляючи до в'язниці за своє свідчення. Однак саме він започаткував багато церков по всій Римській імперії, і більшість послань Нового Завіту написано цим апостолом, через якого Господь передав першій церкві, і нам також, багато істин Божих.

Ісус Христос. Навіть Сам Син Божий Ісус Христос був самотнім на цій землі, хоча Його часто оточували люди й із Ним ходили Його учні. Його часто не розуміли, релігійна влада Юдеї ненавиділа, народ хотів бачити в Ньому земного вождя. У Гефсиманському саду Він просив учнів: «Обгорнена сумом смертельною душою Моя! Залишіться тут і попильуйте за Мною...». Однак вони заснули й залишали Його на самоті перед майбутніми випробуваннями. «І, вернувшись до учнів, знайшов їх, що спали, і промовив Петрові: «Отак, не змогли ви й однієї години попильнувати за Мною?» (Мт. 26:38–40). Ісус Христос, проживши на землі 33 роки, змінив історію людства так, як ніхто інший ні до, ні після Нього! І в цьому також приклад і підбадьорення для нас.

Якщо ми — одинаки

Ми часто схильні звирятися з більшістю, і не тільки з більшістю, але й просто з іншими людьми, нашими сусідами, друзями. І ми можемо не робити праці для Господа, соромлячись думки інших людей, поступаючись їм своїм служінням, дорогою. Добре, якщо це результат нашої смиренності й розумних міркувань, але, якщо це робиться через нашу капітуляцію й перекладання свого доручення від Бога на інших, це дуже погано. Ми не реалізуємо наше призначення. І будемо страждати все життя від того, що не виконали дорученого Богом саме нам, хоча й могли це зробити.

У Євангелії від Івана є момент, коли Ісус сказав Петру: «Іди за Мною!» Обернувся Петро, та й ось бачить, що за ним слідкома йде той учень, якого любив Ісус...Петро, як побачив того, говорить Ісусові: «Господи, цей же

що?» Промовляє до нього Ісус: «Якщо Я схотів, щоб він позостався, аж поки прийду, що до того тобі? Ти йди за Мною!» (Ів. 21:19–22).

Такий же індивідуальний заклик Христа повинен почути кожний із нас. Не будемо оглядатися на інших, а самі підемо за Ісусом Христом для виконання нашої справи, яку особисто нам доручив Господь.

Кожний із нас дуже потрібний! У кожного з нас є свій дар від Господа. «Є різниця між дарами милості, Дух же той Самий. Є й різниця між служіннями, та Господь той же Самий. Є різниця й між діями, але Бог той же Самий, що в усіх робить усе. І кожному дається виявлення Духа на користь. Одному бо Духом дається слово мудрості, а другому слово знання тим же Духом, а іншому віра тим же Духом, а іншому дари здолання тим же Духом, а іншому роблення чуд, а іншому пророкування, а іншому розпізнавання духів, а тому різні мови, а іншому вияснення мов. А все оце чинить один і той Самий Дух, уділяючи кожному особно, як Він хоче» (1 Кор. 12:4–11). Апостол Петро писав про дари: «Служіть один одному, кожен тим даром, якого отримав, як доморядники всілякої Божої благодаті» (1 Петр. 4:10).

Кожний із нас неповторний, цінний, потрібний, важливий і може багато. Важливо тільки, щоб ми могли й хотіли робити потрібне, те, чого хоче від нас Бог, для чого Він нас створив і дав життя на цій землі. Ми повинні служити істині з ретельністю, одержуючи благословення й допомогу Божу. «Бо мусимо всі ми з'явитися перед судовим престолом Христовим, щоб кожен прийняв згідно з тим, що в тілі робив він, чи добре, чи лихе» (2 Кор. 5:10).

Не будемо ж боятися виступити на служіння Богові навіть поодиноці: «Коли за нас Бог, то хто проти нас?» (Рим. 8:31).

Нехай нашою молитвою буде:

«Господи мій і Боже мій! Дякую Тобі за Твою святість і могутність. Дякую, що очистив Кров'ю Ісуса Христа від нечестя й закликаєш жити для Тебе й служити Тобі. Ось я, Господи. Допоможи чути Тебе, щоб іти для Тебе. Пошли мене, навіть якщо мені доведеться самому йти до Твоїх мети, як ішли багато героїв віри, заховаючи своїм прикладом інших. У ім'я Господа мого Ісуса Христа. Амінь».

Ігор Опінка

Як завжди...

Усі ми чули приказку: «Хотів як краще, а вийшло як завжди». Особливо вона стала популярною в устах першого президента сучасної незалежної України Леоніда Макаровича Кравчука. Це було тоді, коли ніхто не знав, що і як потрібно правильно робити. Ми отримали свободу, але не знали, як нею користуватись.

Але чому ці слова стали такими популярними? Точніше, чому вони так влучно характеризують ті наші потуги добра, які так хочеться подарувати комусь, проте виходить (як сказано у народній казочці) «великий пшик»? Невже люди не знають, що таке добро і як його можна якнайкраще втілити?

Роздумуючи над цим, нам потрібно звернути увагу на декілька фактів. І одним із них є той факт, що у кожної людини своє розуміння добра. Кожен із нас зростає у своїй сім'ї, зі своїми друзями, у своєму оточенні, які формували в нас ті чи інші цінності. Так, на певному життєвому етапі вони були однаковими для всіх, легко застосовані й зрозумілі. Але далі коло людей у нашому житті розширюється. І виявляється, що ті, інші люди, мають свої поняття, якими вони оперують, своє розуміння добра й справедливості. Не приймаючи й не розуміючи цього, ми відразу ж потрапляємо в скруту, коли наші добрі наміри комусь не подобаються, а для когось стають навіть неприйнятними.

З іншого боку, якщо вдуматись глибше, приказка ж бо говорить про те, що саме в нас нічого не вийшло, саме наші потуги виявились марними, а бажання великого добра перетворилось на щось буденне. Це зумовлено тим, що в душі кожної людини живе велике «Его». Саме воно перешкоджає нам творити справжнє добро для інших. Бо велике добро можливе лише через жертву з нашого боку. А це «велике цабе Я» постійно нашіптує нам про непотрібність такої жертви, про те, що такі справи не варті подібних зусиль, насилає нам лень, та й просто закриває очі на те, як щось правильно потрібно робити. Це «Я» змушує нас думати, насамперед, про себе і свій комфорт, а не про інших, адже «хто тебе полюбить, як не ти сам?»

Це «Я» бере початок ще від гріхопадіння Адама, коли замість того, щоби послухатись Бога, перші люди вирішили зробити на свій розсуд, тобто з'їли плід, який не можна було чіпати. «І що з того, — скаже хто-небудь, — покуштували зеленини й уже все — зневажили Бога? То що ж Він за такий Бог, що не міг пробачити такої дрібниці?!» Питання не в плоді та його харчових цінностях, питання в баченні свого життя.

Бог, створюючи всесвіт, уклав у нього пряму залежність від Творця. Адже Він підтримує порядок і життя у цьому універсали й Він є причиною існування всіх законів і констант. Люди, скуштувавши плід, проголосили свою, незалежну думку щодо свого існування у світі. Іншими словами, вони немов би сказали: «Ми обираємо свій власний шлях і будемо засновувати своє життя на своїх поглядах!» А це шлях гріха, шлях альтернативи всьому, що каже Бог.

На цьому й ґрунтується наша неспроможність творити справжнє добро. За таких умов цілковито нівелюється поняття добра і зла. Сьогоднішня філософія постмодернізму навіть проголосила свій девіз: «Не нашкодь!» Тобто, ти можеш жити як хочеш, головне, щоби твоє життя не шкодило іншим. Не йдеться ні про які непорушні цінності життя, засадничу концепцію життя, чи, бодай, єдині прин-

ципи побудови стосунків. Це досить легкий і приємний шлях для більшості людей, коли не потрібно напружуватись, працювати над собою і робити аналіз свого життя. Головне бути просто добрим і вміти домовлятись.

Більшість людей так і живе. Проте такий підхід до життя не вирішує проблеми нашої неспроможності робити досконале добро. Адже наше «Я» й далі царює у нашому житті й диктує те, як і коли ми маємо робити добро. І, не вирішивши питання прадавнього розділення з Богом, ми не маємо змоги вчинити щось гідне вічності.

Щоби перекинути міст над прірвою, котра розділяє людей і Бога, щоби змінити серце людини й зробити його здатним вчиняти правдиві вчинки милосердя і добра, щоби, врешті, дати спасіння всім тим, хто живе у ворожнечі з Богом і ходить своїми шляхами (а, за вченням Біблії, це всі люди на землі), Син Божий Ісус Христос прийшов на цю землю і жив як звичайна людина. Він прожив просте життя звичайного трударя, терпів злигодні, пережив драму зради й самотності, умер ганебною смертю на знаковій наружності — хресті. Але в Ньому не знайшлося жодного гріха, він усі випробування пройшов у довірі до Бога, виконав увесь Закон, і тому смерть не мала над ним влади й Бог воскресив Його третього дня.

Саме Його смерть і воскресіння дали нашим серцям можливість забитися новим вічним пульсом, щоб творити істинне добро. Про це писали пророки, про це казали апостоли, на цьому наголошували перші християни. Саме через розкаяння і віру в Спасителя ми можемо отримати шанс навчитися творити те добро, яке базуватиметься не на наших критеріях, а на вічних Божих законах. Така зміна серця настільки кардинальна, що її називають «другим народженням»; вона дає змогу пізнати, втілювати й відстоювати вічні цінності незалежно від тих обставин і світоглядів, що наповнюють світ.

Такий життєвій позиції можна вчитися будь-коли. Але набагато краще, коли ці закони життя будуть закладені з дитинства. Адже тоді людина уникне багатьох непотрібних і шкідливих речей. Учителі! Ви, хто є і має бути провідниками вічного. Навчайте дітей Божих заповідей змалку й пам'ятайте слова мудрого Соломона: «*Страх Господній веде до життя, і хто його має, той ситим ноче, і зло не досягне його...*» (Пр. 19:23).

Олег Блощук

НАЗВАНО КРАЩИХ В УКРАЇНІ ЮНИХ ЗНАВЦІВ БІБЛІЇ

На розгляд журі VI Всеукраїнської олімпіади «Юні знавці Біблії», яка проходила в Національному університеті «Острозька академія» у квітні — травні 2013 р., було подано 297 заявок з 16 областей України: Рівненської, Волинської, Донецької, Запорізької, Івано-Франківської, Київської, Кіровоградської, Львівської, Одеської, Полтавської, Сумської, Тернопільської, Харківської, Хмельницької, Херсонської, Черкаської.

Безпосередньо в олімпіаді брали участь 138 учасників із різних куточків України.

Цьогорічна олімпіада була присвячена 1025-річчю хрещення Київської Русі.

Координатор заходу декан гуманітарного факультету НаУ «Острозька академія», настоятель студентсько-викладацького храму преподобного Федора Острозького, доктор педагогічних наук, професор Василь Жуковський наголосив, що популярність заходу сприяла тому, що цього року олімпіада проводилась у два етапи та участь у ній змогли взяти не лише учні, але й дошкільнята, студенти професійно-технічних училищ та вищих навчальних закладів.

Учасники першого етапу Олімпіади (старшокласники та студенти) писали тест на знання Святого Письма, вирішували різноманітні життєві ситуації на основі біблійних принципів та презентували «домашні завдання» — наукові та журналістські дослідження. У своїх доробках учні розповідали про активних християнських діячів та про благодійні заходи релігійних громад у своїх населених пунктах.

Для учасників змагання провели низку майстер-класів журналісти, письменники і науковці — говорили і про Острозьку Біблію, і про те, як журналіст шукає новини. Таке поєднання релігієзнавства і журналістики, яке було характерним для цьогорічної олімпіади, — не випадкове: на базі Острозької академії активно розвивається релігійна журналістика, і до свід, який напрацьовано в цій сфері, вартий і вивчення, і поширення.

Учасників другого етапу VI Всеукраїнської олімпіади «Юні знавці Біблії», а це були дошкільнята та учні 1–8 класів, вітали: ректор НаУ «Острозька академія» Ігор Пасічник, перший президент України Леонід Кравчук, віцепрезидент «Східноєвропейської місії» з операцій в Європі Бартош Рибінські (Австрія), український поет-пісняр, народний артист України Вадим Крищенко, завідувач відділу освіти Міжнародної громадської організації «Надія — людям» Олександр Бондарчук, за-

відувач відділу освіти Церкви Християн Віри Євангельської України Віктор Вознюк та заступник голови Острозької міської ради Віталій Ундірі.

Два дні олімпіади були насичені не лише змаганнями, а й цікавими зустрічами, майстер-класами, екскурсіями. Дошкільнята й учні 1–2 класів розповідали вірші та співали пісні, презентували свої творчі роботи на духовно-моральну тему. Учні 3–8 класів писали

тест на знання Святого Письма та презентували творчі роботи. Школярі 3–4 класів — розповідали про створення світу, 5–6 класів — робили презентації на основі твору-роздуму «Чому Біблія найбільш популярна Книга у всьому світі?», а 7–8 класів — на основі есе «Хто з відомих особистостей минулого чи сучасної України близький до християнського ідеалу?».

Окрім виконання конкурсних завдань, учасники олімпіади відвідали майстер-класи, які провели поет-пісняр Вадим Крищенко та магістр релігієзнавства, викладач християнської етики з м. Хмельницького Світлана Макогонюк.

Переможці VI Всеукраїнської олімпіади «Юні знавці Біблії» отримали дипломи, а кожен учасник — грамоту лауреата олімпіади у таких номінаціях: За найкраще знання Святого Письма; За майстерне (оригінальне) виконання твору духовно-морального змісту; За кращу презентацію творчої роботи; За кращу презентацію твору-роздуму (есе); За кращі риторичні здібності тощо, а також бібліотечку християнської літератури, яка допоможе покращити знання Біблії та формувати духовно-моральні цінності. Адже недарма перший президент

Під час написання тесту на знання Біблії

Вадим Крищенко та юні знавці Біблії

Вадим Крищенко нагороджує вихованку ДНЗ «Малютко» Рівненської обл. за перше місце

України Леонід Кравчук у своєму вітальному слові зазначив: «Майбутнє у нашої держави є, бо проводяться такі конкурси. І нам усім варто зрозуміти, що лише Біблія — це початок пізнання Бога та фундамент християнської моральної сили».

Ольга Данилюк

Як отримувати користь від Писання

Писання і добрі справи

(подається у скороченому вигляді)*

Читати Біблію можна з різних причин і з різною метою. Однак текст 2 Тим. 3:16–17 пояснює нам, для чого саме корисне Писання: «Усе Писання Богом натхнене, і корисне до навчання, до докору, до направи, до виховання в праведності, щоб Божа людина була досконала, до всякого доброго діла готова».

Справжнє місце добрих справ

Писання вчить нас розуміти справжнє місце добрих справ. «Багато людей, щоб підтримати ортодоксальну систему, говорять про спасіння через благодать і віру таким чином, що недооцінюють важливість святості та життя, посвяченого Богові. Однак Святе Писання не дає для цього жодної підстави. Те ж саме Євангеліє, яке проголошує спасіння виключно завдяки Божій благодаті через віру в Кров Христа і стверджує з повною силою, що грішники виправдуються тільки праведністю Спасителя, що залічується їм на підставі їхньої віри в Нього, незалежно від діл закону, також переконує, що без святості ніхто не побачить Бога, що віруючі омиті Кров'ю викуплення, що їхні серця очищаються вірою, яка цінується понад усе на світі і яка чинна любов'ю. Це ж Євангеліє говорить нам про благодать, яка приносить спасіння всім людям і вчить тих, хто приймає її, що вони повинні відкинути у своєму житті всю безбожність і пожадливості тіла й жити в цьому світі тверезим, праведним і благочестивим життям. Будь-яке побоювання того, що вчення благодаті постраждає від енергійного впровадження важливості добрих діл у фундамент Писання, вказує на неадекватне й недостатнє знайомство з істиною Божою. Будь-які спекуляції з Писанням з метою приховати його свідчення на користь плодів праведності, абсолютно необхідних для християнина, є спотворенням і фальсифікацією Слова Божого» (Олександр Карсон).

Але, яким чином (запитають деякі) це Боже повеління про добрі справи може стосуватися нас, якщо, хоча нам не вдається старанно коритися, ми все ж будемо виправдані зарахованою нам праведністю Христа і, таким чином, можемо спастися й без діл? Така безглузда заява свідчить про повне нерозуміння свого становища перед Богом і сутності стосунків з Ним. Припустити, що серця відроджених людей не настільки схильні до впливу влади й повелінь Христа про слухняність, аніж якби вони були дані виключно для їхнього виправдання, — значить просто не розуміти, що таке справжня віра і якими аргументами та мотивами проваджений і спонукуваний розум християн. До того ж, це означає, що ми цілком випустили з уваги нерозривний зв'язок, який Бог установив між нашим виправданням та нашим освяченням, або допустили можливість існування однієї дії без іншої, спростовуючи повноту Євангелія. Апостол Павло викриває цю помилку в Посланні до Римлян, 6:1–3.

Необхідність добрих справ

За допомогою Писання ми вчимося розуміти абсолютну необхідність добрих справ. У Писанні сказано, що «без пролиття крові немає відпущення» (Євр. 9:22); «догодити ж [Богові] без віри не можна...» (Євр. 11:6). Писання істини проголошує також: «Пильнуйте про мир зо всіма, і про святість, без якої ніхто не побачить Господа» (Євр. 12:14). Життя, яке святі проводять на небесах, — це освячене й досконале продовження життя, яке вони провадили на землі після відродження. Різниця між першим і другим полягає не у виді, а в рівні. «А путь праведних — ніби те світло ясне, що світить все більше та більш аж до повного дня!» (Прип. 4:18). Якщо ми не ходили в Богові тут, на землі, то як ми зможемо перебувати в Ньому на небесах? Якщо тут ми по-справжньому не мали спілкування з Ним, живучи в часі, то ми не досягнемо цього й у вічності. Смерть не робить у нашому серці ніякої важливої зміни. Справді, після смерті всі рештки гріхів святих залишаються позаду, проте нова природа при цьому не переробляється. Тому, якщо за свого життя людина не зненавиділа гріх і не полюбила святість, то вона не зробить цього й після смерті.

Ніхто не бажає потрапити в пекло, але лише дехто бажає по-справжньому залишити широкий шлях, що веде туди. Усі хочуть на небеса, але хто з безлічі тих, які називаються християнами, справді хоче й прагне йти тим єдиним вузьким шляхом, що веде туди? Тепер ми можемо визначити точне місце, яке займають добрі вчинки в питанні спасіння. Вони не ведуть до спасіння, однак, невіддільні від нього. Добрі справи не дають нам права на вхід у небеса, але Бог дав їх для Свого народу як необхідний засіб, щоб потрапити туди. Добрі діла в жодному випадку не гарантують вічного життя з Богом, але разом з іншими необхідними умовами, такими як: дія Духа Божого всередині нас, покаяння, віра, покірність — ведуть до нього. Бог визначив шлях, яким ми повинні йти, щоб знайти спадщину, надбану для нас Христом. Життя щоденного послуху Богові — єдина можливість отримати доступ до насолоди тим, що Христос придбав для Свого народу: нашим прийняттям сьогодні через віру, а також прийняттям у момент смерті або при Його поверненні в славі.

Мета добрих справ

Писання допомагає нам побачити мету добрих справ. Це чітко виражено в Євангелії від Матвія: «Отак ваше світло нехай світить перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла, та прославляли Отця вашого, що на небі» (5:16). Важливо відзначити, що це перша згадка в Новому Завіті про добрі діла, і, як це зазвичай буває, перша згадка будь-якого поняття в Писанні вказує на напрям подальшого його розвитку та вживання. У цьому вірші ми дізнаємося, що учні Христа повинні підтверджувати своє християнське сповідання неголосним, але помітним свідченням свого життя (адже «світло» не створює шуму, воно тільки «світить»), щоб люди бачили добрі вчинки (а не чули

* Пінк А. У. Як отримувати користь від Писання / Пер. з рос. І. Онищука. — Рівне: Живе слово, 2011. — С. 43–51.

хвалювати промови) і щоб це приносило славу Отцеві Небесному. Отакою є їхня фундаментальна мета — принести славу Отцеві.

Оскільки зміст цього тексту так часто спотворюється, додамо ще декілька зауважень. «Добрі діла» часто плутають із самим «світлом», однак між цими поняттями існує велика різниця, хоча вони й тісно пов'язані. «Світло» — це наше свідчення про Христа; проте чого воно варте, якщо не підтверджується нашим життям? «Добрі діла» повинні привертати увагу не до нас самих, але до Бога, Який виробляє їх у нас. Вони повинні бути такого характеру й якості, щоб навіть нечестивець дізнався, що вони виходять із Джерела, вищого від зникчемої людської природи. Надприродний плід росте з надприродного кореня, і коли це стає очевидним, слава віддається Богові, Який зрощує його. Велике значення має також і наступна згадка про «добрі діла» в Новому Завіті: «Поводьтеся поміж поганями добре, щоб за те, за що вас обмовляють вони, немовби злочинців, побачивши добрі діла, славили Бога в день відвідання» (1 Петр. 2:12). Отже, тут підкреслюється призначення добрих учинків: прославити Бога за Його діяння, які Він здійснює в цьому світі через Свій народ.

Природа добрих справ

Писання вказує нам на справжню природу добрих справ. Це те, про що невідроджені люди нічого не знають. Вони бачать лише зовнішній бік, судять тільки за людськими стандартами, тому просто не можуть визначити, які вчинки в очах Бога добрі, а які — ні. Але навіть якщо припустити, що Бог схвалить учинок, що вважається добрим також і в людських очах, вони все ж перебувають у темряві свого гріховного розуміння. Ніхто не зможе переконати їх у їхній неправоті, якщо тільки Святий Дух не дасть їм нового життя, вивівши їх з темряви на дивне Боже світло. Тоді вони зрозуміють, що добрі вчинки — це ті, які здійснюються у повному підпорядкуванні Божій волі (Рим. 6:16), з любові до Нього (Євр. 10:24), в ім'я Христа (Кол. 3:17) і для слави Божої (1 Кор. 10:31).

Справжню природу «добрих діл» чудово проілюстрував Господь Ісус Христос. Усе, що Він робив, було зроблено в покорі Отцеві. Він догоджав не Собі (Рим. 15:3), але завжди виконував волю Отця, Який послав Його (Ів. 6:38). Він міг сказати: «...Я завжди чиню, що Йому до вподоби» (Ів. 8:29). Послух Христа волі Отця був безмежним: «...бувши слухняний аж до смерті, і то смерті хресної» (Флп. 2:8). Усе, що Він робив, Він робив із любові до Отця і ближнього. Любов — це виконання закону, а без любові виконання закону — не більше, ніж рабська повинність, і воно не може бути до вподоби Тому, Хто є Любов.

Підтвердження того, що послух Христа впливав із любові, ми знаходимо в книзі Псалмів: «Твою волю чинити, мій Боже, я хочу...» (Пс. 40:9). А все те, що Христос чинив, мало на меті прославити Отця: «Прослав, Отче, Ім'я Своє!» (Ів. 12:28). Це завжди було тим, чого Він хотів досягнути.

Джерело добрих справ

Писання вчить нас бачити справжнє джерело добрих справ. Невідроджені люди можуть здійснювати діла, добрі з людської точки зору, але не з духовної. Вони можуть робити те, що ззовні здається доброю справою. Вони читають Біблію, відвідують богослужіння, подають милостиню бідним, проте справжня рушійна сила всіх цих діянь — відсутність у них благочестивих мотивів — робить їх забрудненою оджею в очах святого Бога. Невідроджена людина не має сили творити добро духовно, а тому написано, що «нема доброчинця, нема ні одного!» (Рим. 3:12). Вона не здатна, «бо не кориться Законові Божому, та й не може» (Рим. 8:7). Тому навіть зорювання поля нечестивим стає гріхом (див. Пр. 21:4). Невіруючі нездатні самостійно ані думати, ані робити щось

добре (2 Кор. 3:5): лише Бог «...викликає в вас і хотіння, і чин за доброю волею Своєю» (Флп. 2:13).

«Чи мурин відмінить коли свою шкіру, а пантера — ті плями свої? Тоді зможете й ви чинити добре, навчені чинити лихе!» (Єр. 13:23). Як неможливо зібрати виноград з тернини або смокви з будяків, так само марно очікувати доброго плоду або добрих справ у житті невідроджених людей. Ми повинні бути створені в Христі Ісусі (Еф. 2:10), отримати Святого Духа (Гал. 4:6), Його благодать повинна почати свою дію в нашому серці (Еф. 4:7; 1 Кор. 15:10), перш ніж ми будемо в змозі творити добрі справи. Але навіть тоді ми нічого не можемо робити без Христа (Ів. 15:5). Часто ми бажаємо зробити щось добре, але не знаємо, як це зробити (Рим. 7:18). Це змушує нас схилитися на коліна в молитві та благати Бога «удосконалити [нас] у кожному доброму ділі», чинячи в нас «любє перед лицем Його через Ісуса Христа» (Євр. 13:21). Так ми звільняємося від почуття самодостатності й починаємо розуміти, що всі наші джерела — тільки в Бозі (Пс. 86:7), і таким чином ми відкриваємо, що все можемо в Тім, Хто нас підкріплює, — в Ісусі Христі (Флп. 4:13).

Важливість добрих справ

Писання вчить нас бачити надзвичайну важливість добрих справ. Зрозумійте, що добрі справи надзвичайно важливі, тому що через них прославляється Бог (Мт. 5:16); вони закривають уста тим, хто обмовляє нас (1 Пет. 2:12); вони підтверджують істинність нашого сповідання (Як. 2:13–17). Для нас надзвичайно важливо «у всьому... прикрашати науку Спасителя нашого Бога» (Тит. 2:10).

Ніщо не приносить Христу більше честі, ніж те, що ті люди, які носять Його ім'я, постійно (з Його допомогою) живуть у наслідуванні Його. Не випадково той самий Дух, Який спонукав апостола написати вступ до слів про те, що Христос прийшов у світ спасти грішників («Вірне це слово, і гідне всякого прийняття...», 1 Тим. 1:15), також спонукав його написати й таке: «Вірне слово... щоб ті, хто ввірував у Бога, дбали про добрі діла пильнувати. Для людей оце добре й корисне!» (Тит. 3:8). Тож будьмо «у добрих ділах заповідливими» (Тит. 2:14)!

Істинний масштаб добрих справ

Писання відкриває нам істинний масштаб добрих справ. Це необхідно зрозуміти, щоб не упустити важливості наших обов'язків у всіх стосунках з Богом. Цікаво й повчально зазначити, що першою людиною, у зв'язку з якою згадується вчинення добрих діл, була Марія з Віфанії, та, яка помазала ноги Ісуса миром (Мт. 26:10; Мк. 14:6). Їй було байдуже, що подумают і скажуть люди: її очі були звернені тільки на Того, Хто «появився у світлі з Парану гори» (Повт. Зак. 33:2), коли вона виливала на Його ноги дорогоцінне миро. Ще про одну жінку — Тавіту — сказано, що вона «пова була добрих вчинків» (Дії 9:36). Служіння йде за поклонінням, воно приносить славу Богові й користь оточуючим.

«...Щоб ви поводитися належно щодо Господа в усякому догодженні, в усякому доброму ділі приносячи плід...» (Кол. 1:10). Виховання (а не «притягування за вуха») дітей, прояв гостинності до духовних мандрівників, умивання ніг святим, задоволення їхніх тимчасових потреб, надання допомоги страждаючим (див. 1 Тим. 5:10) — усе це в Біблії названо добрими ділами. Читання й вивчення Писання не приносить нам належної користі, якщо в результаті цього ми не стаємо кращими воїнами Христовими, кращими громадянами країни, в якій ми живемо, кращими членами своєї сім'ї (тобто, добрішими, уважнішими, не такими егоїстичними, як раніше).

Артур У. Пінк

Джон і Мерилін Віттемор

Друг

Маргарет і Джон Віттемор — батьки Джона

Рейчел і Расел Шулте — батьки Мерилін

Хочу розповісти вам про свого друга. Він міг би бути моїм дідусем, але я з ним на «ти». По-перше, тому що це друг, по-друге, тому що в них, американців, так прийнято, а по-третє, тому що на дідуса він ну аж ніяк не тягне.

Правда, коли сідає за комп'ютер і зосереджується, аналізуючи прожитий день, то стає схожим на професора. Але побачили б ви, як він грає у футбол, плескається в басейні або кидає сніжки! Звідки такі приклади? Річ у тім, що мій друг — це не лише мій друг, але й друг десятків українських дітей, які з різних причин живуть і навчаються в школах-інтернатах Рівненської області або випускники цих закладів.

Саме для того, щоб допомогти таким дітям, і приїздить Джон Віттемор зі США в Україну. Останні сім років — чотири рази на рік! Йому важко розмовляти українською мовою, але він пам'ятає десятки імен та історій життя українських хлопців, про яких турбується.

Це особлива людина. Коли він чує про якусь проблему чи потребу, то відразу починає думати, як допомогти. І це незважаючи на те, що його неодноразово обманювали й просто нахабно використовували. Я, мабуть, так не зміг би.

Коли хтось із хлопців, м'яко кажучи, погано себе поводить, Джон намагається зрозуміти мотиви такої поведінки і часто повторює: «Я сам таким був».

Не знаю, чи справді він таким був, але знаю, що народився він у невеликому американському містечку Лейкленд в штаті Флорида в 1945 р. Його дідусь по материнській лінії був пастором методистської церкви, а бабуся

мала ресторан і готель, який згодом перейшов у спадок до батьків. У цьому ресторані

Джон працював шоліта, починаючи з 12 і аж до 24 років. Бо потім він зустрів Мерилін, і в його житті почалася нова сторінка.

Це було кохання з першого погляду. Після першого ж побачення він сказав їй, що хоче з нею одружитися, — а вона просто засміялася. Але після того, як цілий рік він щопонеділка надсилав їй букет троянд і кожного другого вихідного прилітав з Флориди в Пенсільванію, вони одружилися.

Неозброєним оком видно, що це щасливий шлюб, та й триває він ось уже 45 років.

Щоправда, Джон розповідав, що в перші роки їхнього сімейного життя часто траплялися конфлікти, адже стикалися дві сильні особистості, кожна з яких претендувала на першість. Та любов усе покривала. Гірше було, коли при видимому благополуччі — хороші стосунки, чудовий син, гроші, гарний будинок, авто тощо, у якийсь момент вони відчували порожнечу у своєму житті.

Мерилін першою почала шукати якесь рішення. Взагалі-то вони з Джоном вважали себе християнами, але рідко згадували про Бога й не відвідували ніякої церкви. Частково через те, що багато переїжджали, а також тому, що недільного дня завжди було чим зайнятися. Але на той час Мерилін ходила на жіночу групу з вивчення Біблії і саме там дійшла висновку, що їхній сім'ї не вистачає Христа. Вона дізналася про деякі важливі біблійні принципи сімейного життя, про визначені Богом ролі чоловіка і дружини. Виникла потреба в духовному навчанні, спілкуванні, тобто потреба бути в церкві.

Так, уже зрілими людьми, Джон і Мерилін налагодили свої стосунки з Богом, приєдналися до церкви, почали брати участь у недільній школі, у різних церковних служіннях.

Спілкуючись із Джоном, я знову і знову переконуюсь, що щасливою людиною, сім'ю робить тільки Христос. Я радий, що ми маємо спільного Друга — Ісуса Христа.

Віттемори потрапили в місіонерську церкву. 2000 р. їх запросили в місіонерську поїздку в Казахстан для роботи з дітьми і студентами. Для них це був перший виїзд за межі США. Наступного року з'явилася можливість поїхати в Україну

Літній християнський табір у Карпатах, 2012

з командою стоматологів-волонтерів. Джон казав, що в нього був лише один день, щоб дати відповідь. Коли він сказав «так», то ще не знав, що це «так» на багаторічне служіння проповіді Євангелія дітям в Україні.

Джон ніколи не відрізнявся сентиментальністю, якимось особливим ставленням і любов'ю до дітей, але Бог так змінив його серце, що воно назавжди прикипіло до дітей-сиріт. Цікаво, що ця прихильність взаємна. Діти, підлітки, з якими іншим людям складно налагодити стосунки, просто тягнуться до Джона. Іноді він їде в незнайомий інтернат і хвилюється, що нікого там не знає, як відреагують, чи приймуть. Та буквально через 15 хвилин після приїзду він уже в колі дітей, з кимось намагається познайомитися, когось дружно плескає по плечу, хтось довірливо зазирає йому в очі. Як перекладач, я був свідком цього багато разів. Це дивно!

До речі, я ж не розповів, як ми познайомилися. Це було 2004 р. у літньому християнському таборі, який проводила МГО «Надія — людям» для дітей-сиріт Рівненщини. Мені було 15, і мені доручили серйозне служіння — перекладати лідера американської команди, яка допомагала в проведенні табору. Ми якось відразу знайшли спільну мову і в прямому, і в переносному значенні, як то кажуть, знайшли один одного.

Кожний наступний приїзд Джона поглиблює наше взаєморозуміння і дружбу.

Джон відвідує дітей у чотирьох школах-інтернатах Рівненської обл. — в смт Мізоч, Клевани, Вербі та Олександрії, проводить час із випускниками цих інтернатів, які продовжують навчання, постійно буває в зимових і літніх таборах. Намагається охопити якомога ширше коло дітей, щоб поговорити з ними про життя, про їхнє ставлення до Ісуса Христа.

Якби мене запитали, яка головна якість характеру Джона, я б сказав — вірність: вірність даному слову, вірність посвяті дітям-сиротам, вірність Богові. Деякі люди запитують Його: «Чому ви постійно повертаєтесь? Хіба в Америці не можна робити людям добро?»

Він відповідає приблизно так: «Я повертаюся, тому що люблю дітей і вірю, що Бог приготував мене й дав мені таку можливість не даремно. Я люблю український народ і культуру. Я відчуваю, що можу впливати на серця дітей

Мізоцький інтернат

у дитячих будинках і гуртожитках. Я неодноразово бачив, як люди зі США

та інших країн приїжджають, фотографуються з дітьми, дають їм подарунки, а потім від'їжджають, щоб ніколи більше не повернутися. Я з самого початку відчув, що для цих дітей дуже важлива постійність, адже більшість із них ніколи не відчували себе улюбленими й не мали тривалих позитивних стосунків з дорослими. Коли я приїжджаю, то перше запитання таке: «Коли ти від'їжджаєш?», а наступне: «Коли ти повернешся?». У мені немає нічого особливого. Це Бог дав мені сильну любов до цих дітей, і вони відчувають це і знають, що я про них турбуюся. Дехто намагається використати мою дружбу, щоб отримати те, що бажає. Але я розумію, що це через те, що вони змушені були все життя добиватися того, чого потребують або хочуть будь-яким способом. Вони повинні, зрештою, зрозуміти, у чому полягає справжня дружба і любов.

У Мемфісі (США) сьогодні багато неможливих родин і сімей, де є тільки хтось один із батьків або лише бабуся. Маємо серйозні проблеми з наркотиками й алкоголем. Ситуація схожа на українську. Разом з тим є багато можливостей для надання допомоги цим людям і матеріально, і духовно, є чимало приватних організацій, які намагаються задовольнити їхні потреби. Протягом трьох років я залучений до служіння підліткам у в'язниці для неповнолітніх злочинців поблизу Мемфіса. Я відвідую їх двічі на тиждень, щоб поговорити про Євангелію і про життя. Але серце моє належить Україні. Так розпорядився Господь».

Повірте, Джонови зовсім нелегко подорожувати кожні два місяці, пристосовуватися до 8-годинної різниці в часі, звикати до іншої їжі, не завжди розуміти співрозмовника, не кажучи вже про розлуку з родиною. Крім того, на це ще потрібні не малі гроші. Молитовна підтримка, терпеливість і розуміння з боку Мерилін, яка теж щонайменше один раз у рік приїздить в Україну, а також усебічне сприяння церкви також вражають і є для мене реальним прикладом справжнього християнського життя і служіння.

Служіння сиротам — одне з найбільших благословень, які можна пережити. Писання вчить, що кожний християнин повинен відчувати відповідальність за сиріт і вдів і допомагати їм у різних ситуаціях різними способами. Але є люди, які безпосередньо покликані служити сиротам і їм дані конкретні дари Святого Духа, щоб вони могли любити, будувати стосунки і служити цим дітям. Серед таких людей мій хороший друг Джон Віттемор. Я пишаюся нашою дружбаю і дякую Богові за нього. 🙏

Роман Доля

Прповідь у зимовому християнському таборі в Карпатах, 2013

Сіємо насіння віри

Петро Іванович Кисляк — директор Благодійного фонду «Благовіст», пастор церкви «Відродження» м. Донецька, засновник пересувної виставки картин «Світові шедеври про Спасителя».

Будь ласка, розкажіть коротко про себе.

— Я народився в багатодітній християнській сім'ї. Батько працював у шахті, на важкій роботі. Іноді замість зарплати приносив додому облігації державної позики. Виживали за рахунок домашнього господарства й присадибної ділянки. Уся сім'я постійно, як у мурашнику, була зайнята домашньою роботою.

Але приходила неділя, мама всіх гарно одягала, і ми йшли до церкви. Там, у церкві євангельських християн-баптистів м. Макіївки, у шістнадцятирічному віці я покаявся. Це відбулося 16 березня 1968 р., а через рік прийняв хрещення. Хоча довго вагався: «Може, відслужити в Радянській армії, а потім обіцяти Богові добру совість». Багато моїх ровесників так і робили, щоб уникнути труднощів в армії, приховували свою християнську віру. Добре, що поруч були герої віри, які за віру в Бога відсиділи в радянських в'язницях по десять і більше років. Я назву їхні імена: Г.Сасов, І. Кригін, М. Калмиков. Один із моїх земляків Л. Светлов, що також сидів за віру в Христа, згадується в книзі Солженіцина «Архіпелаг ГУЛАГ», де автор говорить про нього, як про справжнього християнина. Саме з ними я й радився, і їхня сміливість, мужність протистояти режиму атеїстів допомогли мені прийняти правильне рішення.

В армію мене провели в 1974 р. Тривожний був час для всіх, хто йшов служити. «Діди» кривдили молодих солдатів, командування частини штучно створювало гоніння на віруючих, налаштовуючи проти нас сол-

дат. Були випадки, що віруючі хлопці гинули в армії.

Але до армії потрібно було ще дійти, пройшовши комісію з п'ятнадцяти чоловік.

— Чому дотепер не комсомолец?

— Я віруючий.

— Баптист, чи що?

— Так, баптист.

— Присягу прийматимеш?

— Ні. Не можу вдруге вимовляти клятву, я вже один раз пообіцяв своє життя Богові.

І тут посипалися запитання, протягом сорока хвилин намагалися перевиховувати. Представники компартії, профспілок і доблесних комсомольців намагалися видалити «ракову пухлину» релігії. Але військомком припинив марні суперечки:

— Досить, ми пошлемо його служити в будівельний батальйон, там відслужить без усякої присяги.

На моїй папці з'явилася жирна червона смуга по діагоналі й не менш жирне слово «БАПТИСТ».

Служив я в дуже мальовничому місці в Карело-Фінській автономній області, на березі Ладозького озера. Швидко пролетіла служба. Може, тому, що було кілька християн. Ми спілкувалися: вечорами співали християнські пісні, молилися, тільки от Біблії, які нам надсилали, у нас ретельно вилучали, щоб ми не могли читати так званої антирадянської літератури. Але одного разу в сірниковій коробці мені передали Євангеліє від Марка. Радості не було меж!

Після служби в армії я мріяв відвідати Ленінградський Ермітаж, постояти

Перші співробітники виставки у 90-х рр.

біля картини Рембрандта «Повернення блудного сина» і послухати, як там екскурсоводи розповідають притчу Ісуса Христа. Навесні 1976 р. моя мрія здійснилася. Я визначився з житлом, відвідав баптистську церкву на Поклонній горі, і почав свої походи в Ермітаж. Дуже швидко прийшло розчарування, атеїстично налаштовані екскурсоводи говорили про Бога як про вигадку.

Я ставив запитання гідам, наводив цитати відомих істориків, але все сказане мною тільки дратувало їх, і двічі мене виводили з музею.

— Ви порушуєте громадський порядок, — докоряли мені.

— А ви обманюєте людей, — наполягав я.

— Іди, солдатику, якби не твоя солдатська форма, з тобою поговорили б по-іншому.

Я розумів, що картини великих художників на євангельські сюжети мали духовний і виховний зміст, але, як Бог використовуватиме це в моєму житті, я ще не розумів.

— Як, коли й у кого виникла ідея створити виставку картин про життя Ісуса Христа і як вона формувалася?

— У 1986 р. у радянському журналі «Вогник» я побачив на вкладці картину М. Крамського «Христос у пустелі». І в мене раптом виникло бажання, використовуючи подібні вкладки, створити міні-виставку картин, оригінали яких містилися в різних музеях і картинних галереях світу. Ми зробили 30 фотографій формату А4 з журнальних вирізок і почали використовувати цю колекцію для євангелізації. Перед нами відчиняли двері шкіл і училищ, куди раніше ми ніяк не могли потрапити.

Коли ж в 1989 р. І. Глазунов привіз свою виставку в Донецьк, я не один раз відвідував ту експозицію й звернув увагу, що біля картин із християнською тематикою постійно юрмляться люди. Бог послав мені думку: а чому б не перетворити наші фотокопії на більші картини й не зробити виставку «Життя Ісуса Христа»? Моя шахтарська зарплата дозволяла один раз на місяць замовляти одну картину в професійних художників, і я почав збирати полотна про життя Христа.

У той час у м. Рівному вже активно працювало Місіонерське товариство «Світло Євангелія», і нас запросили розповісти про нашу роботу з фотокопіями. Коли я поділився ідеєю зробити більші картини, брати сказали: «Один Дух робить ту саму справу: у

нас така ідея була в проєкті, а ви вже її почали здійснювати». Рівненські співробітники допомогли прискорити процес створення виставки: знайшли фінанси, а в грудні 1990 р. відбулося відкриття виставки, яку за п'ятдесят днів роботи відвідала двадцять одна тисяча людей. Кожний із них почув Благую Звістку про Христа й одержав Новий Завіт у подарунок. Ми бачили, як на наших очах руйнується «залізна завіса» невір'я, ми стали свідками того, як наш Господь перемагає пітьму й відкриває очі духовно сліпим. Благословенне служіння забирало весь вільний час, тому я залишив роботу в шахті, щоб повністю присвятити своє життя проповіді Благої Звістки через картини.

Згодом, завдяки спільним зусиллям братів і молитвам церков, виставку вдалося офіційно зареєструвати.

Проповідь Благої Звістки на вулицях міста

Сформувалися кілька команд екскурсоводів, які вахтовим методом їздили по містах тодішнього СРСР. І так триває вже двадцять два роки. За цей період ми відвідали понад п'ятсот міст, безліч селищ. Продовжуємо працювати й дотепер.

— Чому Ви продовжуєте це робите?

— 73 роки в наших країнах не тільки руйнували храми, а у в'язниці відправляли десятки тисяч священнослужителів, але найстрашніше — викорінювали віру в Бога з ранніх дитячих років. Тому, використовуючи культурну спадщину цих країн, що споконвічно є носієм християнських цінностей, ми, руйнуючи атеїзм у людях, насаджуємо, сіємо в їхні серця насіння віри.

От що пишуть відвідувачі виставки в наших книгах відгуків: «Спасибі, ваші

картини й розповіді екскурсоводів відкрили нам очі на Христа»; «Через цю виставку я знайшов те, що шукав усе своє життя»; «У мене з'явилося бажання читати Євангеліє».

А це значить, що ми й наші двадцять комплектів картин — усього лиш інструмент у руках Творця.

— Як Бог працює через виставку?

— Перші комплекти картин склалися з великих полотен, написаних маслом. Такі картини можна було виставляти тільки в спеціалізованих приміщеннях, і ми багато працювали над тим, щоб люди приходили на нашу виставку. Сьогодні виставка дуже мобільна. Ми не чекаємо, коли до нас прийдуть відвідувачі, — ми самі йдемо до них. Картини зі штативами встановлюємо в людних місцях міста, і таким чином здобуваємо в со-

тні разів більше глядачів і слухачів, ніж у закритих приміщеннях. Бачимо, як Бог змінює мислення людей, стаємо свідками покаянь. Результатом роботи виставки є створення нових церков і груп із вивчення Біблії.

— Чи підтримує це служіння Ваша церква?

— Наша церква регулярно молиться про наше служіння. Одержуючи за прошення для євангелізації від інших церков, відчуваємо підтримку й молитовну участь у спільному служінні. Силами нашої церкви ми в зимовий час відвідуємо навчальні заклади й підприємства. А в теплий період року замість вечірнього богослужіння виходимо в міські зони відпочинку й там розповідаємо перехожим про Христа, роздаємо духовну літературу, запрошуємо в церкву.

Служіння виставки в парках міста під час Євро-2012

А тим, хто не поділяє нашого служіння й не бачить від нього ніякої користі, мені б хотілося відповісти поезією класика.

Селянин і Кінь

Одного разу Кінь побачив,
Як селянин на полі розсів
Овес, і так собі поміркував
Й про марнотратство це зазначив:
«Дарма говорять, що людина
Від нас, коней, бач, розумніша.
Чи може бути річ дурніша –
Розрити поле в добру днину
Й овес на ньому розкидати?
Мені б він міг, гнідому дати,
Чи хоч би курям поклювати,
Добро навіщо марнувати?
Якби сховав — могли б ми зрозуміти,
А просто розкидати — глупота!»
Тим часом селянин врожай вівса
Зібрав, щоб мати чим того ж Коня
кормити.

Читачу! Ясно, наче білий день,
Що помилялась молода тварина,
Але чому з Володарем своїм
Зухвало сперечається людина?
Вона від давніх днів творіння
Про волю судить Провидіння,
Не знаючи початку і кінця,
Ані шляхів свого Творця!

І. А. Крилов

— Як у Вас сім'я? Як Ви виховували своїх дітей? Що змінилося, а що залишилося незмінним у процесі виховання?

— Після армії я одружився на прекрасній дівчині з нашої церкви Олені Калиновській. У нас народилися син Роман і дочка Наталя. Виховували ми своїх дітей у християнському дусі, як і нас наші батьки. Сьогодні в нас двоє онуків, вони відвідують недільну школу при церкві «Відродження» м. Донецька, беруть активну участь у служінні, прославляють Бога. Старший онук Артур навчається в християнській школі «Глорія».

У вихованні змінюються тільки форми, а зміст залишається сталим. Хоча

й з формами також важливо бути обережними. З давнини важливі моральні настанови передавалися з уст в уста. Особистий приклад батька для сина кращий від будь-яких слів. Писання вчить нас: «...віра, що колись жила в бабці твоєї Лоїді і матері твоєї Євніці, упевнений, що вона в тобі» (2 Тим. 1:5).

Але у вік електроніки третього тисячоліття — усе міняється докорінно. І для багатьох «дуже зайнятих» батьків і матерів зручно відправити своїх дітей на виховання до «електронної няні». І ось питання: чи досягне цих дітей Слово Боже з уст матерів і бабусь, чи вони повинні будуть почути цю звістку через Інтернет і комп'ютерні ігри? Поживемо — побачимо.

— Зараз на виставку приходять інше покоління: чим відрізняється поведінка, сприйняття, відгуки?

— Слухач третього тисячоліття — це особливий слухач. Щось відбулося у свідомості людей: постмодернізм зруйнував моральні цінності в людях, які сформувалися в період модернізму. У притчах Соломон говорить: «Не швидко відбувається суд над худими справами людськими, тому люди не страшаться робити зло». Втрачено страх перед Богом. Зараз часто можна почути: «Та який там Бог, я сам собі бог». В одному із творів Ф. Достоєвського є така фраза: «Ну, а якщо Бога нема, тоді все дозволено?». Або ще: «Якщо Бога немає — тоді слава Богу, а якщо таки Він є — тоді не дай Боже». Отже, втративши страх перед Богом, людина морально розкладається, опускається на дно розпусти в глибину содомії. А це значить, що потрібно ще більше активізуватися в проповіді Божого Слова. Виконуючи Велике доручення Ісуса Христа: «Ідіть... Я з вами», потрібно підніматися й йти до них, переконати їх прийти, збирати їх, виривати їх із погибелі, з лабетів гріха й сатани. От виставка і є одним з таких методів.

— З якими труднощами зустрічаєтесь?

— Якщо переглядати історію виставки, то стає очевидним, що Бог ніколи не залишав нас. Різні були перешкоди, здавалося, непереборні обставини, але «до цього місця допоміг нам Бог».

— Як різні люди сприймають Добру Звістку, яку Ви їм пропонуєте?

— На самому старті, у 90-і роки на виставку приходили тисячі людей. Духовний голод радянського народу був настільки сильним, що наші експозиції до кінця робочого дня втрачали голоси, розповідаючи по картинах про Ісуса. Люди з жадібністю читали духовну літературу, приходили в церкви, дивилися християнські фільми й багато чого іншого. Сьогодні молоді люди або повністю ігнорують питання про зміст життя й Бога, або усвідомлено й з радістю стають на шлях Христа. Я вірю, що ми повинні розповідати грішникам про Бога повсякчас, при будь-якому політичному режимі, а який виросте з цього плід, знає Бог.

— Як можна замовити виставку?

— Найбільша складність у благовісті для більшості людей — почати розмову з перехожими. Виставка знімає цей бар'єр: люди самі підходять подивитися на картини, і саме в цей момент зав'язуються чудові бесіди про Бога. Ви можете замовити виставку, зателефонувавши на номер: 095 150 51 15 або по e-mail: nicsivakov@ukr.net

Будемо раді разом із вами служити Ісусові!

— Ваші побажання читачам журналу.

— Ісус закликає нас бути «сіллю» і «світлом» у цьому світі. Моє побажання читачам журналу «Слово вчителю» — розуміти нашу з вами відповідальність за чистоту, мораль і духовність у сучасному суспільстві. І не просто розуміти це, але й робити практичні кроки для досягнення цієї мети. 🙏

*Матеріал підготували
Наталя Сівакова, Надія Доля*

Перша християнська школа Донбасу

*«Задовіла надія – недуга для серця, а бажання,
що здійснюється, – це дерево життя»*

Пр. 13:12

Закінчувалося недільне богослужіння, коли пастор церкви оголосив, що педагогів-християн запрошує Донецький християнський університет (ДХУ) на зустріч. Про тему майбутньої зустрічі ніхто навіть не здогадувався, але всім було цікаво не через загадкову тему, а через змогу побачитися з колегами-християнами.

Минув тиждень, і настав день зустрічі. Брати та сестри в Христі, які не знали одне одного раніше, зустрілись як давні друзі. Дізнались про те, хто яку дисципліну викладає, про служіння в церкві, але таємницею залишався предмет нашої зустрічі.

Щойно вступили емоції після знайомства та палкої молитви, ми дізналися, навіщо нас зібрали. Темою зустрічі була організація християнської загальноосвітньої школи. Чи потрібна вона в Донецьку? Хто в ній навчатиметься? Хто викладатиме? Яка мета цього навчального закладу?

Кожен із нас у глибині душі вже давно плекав мрію працювати саме в християнській школі, тому невдовзі четверо сміливців вирушили в розвідку в Санкт-Петербург на конференцію Міжнародної асоціації християнських шкіл (МАХШ). Ми нічого не знали про християнські школи, їх організацію та роботу, тому багато розпитували, усім цікавилися, до всього приглядалися і в Донецьк повернулися абсолютно впевненими, що у вересні діти підуть у першу християнську школу в нашій області. Так воно й сталося.

Випускний

Почалися робочі будні. Дякуючи Богу, згодом у нас з'явилося нове просторіше приміщення. У наступному навчальному році за парти сіли ще 17 першокласників. За рік їх було вже 28. Школа одержала ліцензію та пройшла державну атестацію. Усе це — прояв безмежної Божої любові до нас.

Усі роки існування школи, а їх уже 13, не змовкає в храмі освіти хвала Богові. Воно й не дивно, адже тут працюють посвячені на це служіння вчителі, навчаються діти Божі, моляться за нас батьки учнів, та й сама назва школи «Глорія» в перекладі означає — «Слава Богові». Тому кожному з нас, як складовій частинці єдиного організму «Глорія», треба бути вірним своєму Верховному Владиці! Це важливо, адже тут ми покликані формувати серце дитини й водночас відповідально брати участь у творенні нового себе під керівництвом Духа Святого (Як. 3:1–2).

«Глорія» — це Божий плацдарм поширення Царства Божого в душах підростаючого покоління на противагу системі, поневоленій гуманізмом, атеїзмом та іншими «ізмами» під піратським прапором «Я».

«Глорія» — це складно? Так! Боляче? Так! Небезпечно? Так! Але якщо й варто ще жити тут на землі, то співпрацівником Господа в Його школах, чи то «Глорія», чи інша християнська школа. Якщо Він пролив Свою Кров за нас, то чи варто нам бігти в «систему», щоб тихесенько жити там, або шукати тепленьке місце, де спокійніше та зручніше? Чи не краще пройти своїм серцем тернистим шляхом, що веде у вічність із Богом?

А поки що ми проходимо випробування на вірність, своєрідні курси підвищення кваліфікації, іде генеральна репетиція того, що, можливо, чекає нас у вічності. «Глорія» — це підготовка до вічності.

*Тетяна Чумакова,
директор приватної
школи «Глорія»,
учитель географії*

1-й клас

1 вересня 1999 р. у мальовничому куточку природи, майже в серці обласного ботанічного саду, на межі двох великих міст Донецька та Макіївки відбулося свято першого дзвоника. Його готували не лише вчителі школи, але й студенти ДХУ, лялькову виставу показали батьки. Це було справжнє свято для 12 шестирічних малюків — першокласників християнської школи «Джерельце» (перша назва школи).

Напрями виховної роботи в школі «Глорія»

Для забезпечення духовної складової виховного процесу в нашій школі розроблено систему загальношкільних та класних заходів розвитку соціокультурної компетенції.

1. Загальношкільні ранкові лінійки (див. Додаток 1).
2. Біблійні години (один раз на тиждень у кожному класі).

3. Впровадження біблійної інтеграції в шкільні предмети.

4. Виховання позитивних якостей характеру школярів через систему мотивації «Чисте серце» (один раз на тиждень у класах). Перелік позитивних якостей: мудрість, чесність, слухняність, щедрість, акуратність, самостійність, відповідальність, старанність, доброта, ввічливість, вдячність, дружелюбність, чуйність, скромність.

Щотижня в кожному класному колективі підбиваємо підсумки роботи щодо шкільного життя. Ті учні, які позитивно проявили себе, отримують особливу відмітку на класному «Серці». Наприкінці навчального року всі серця, отримані учнями, підсумовують, а учні отримують грамоти за прояви позитивних якостей характеру на шкільному святі останнього дзвоника.

5. Шкільне самоврядування + модель випускника (як кінцевий результат).

Найефективнішим шляхом виховання особистості учнів є їхнє самовиховання. У школі прийнята модель випускника, згідно з якою розвиток особистості відбувається

ся в десяти основних сферах: моральній, правовій, інтелектуальній, естетичній, фізичній, емоційній, економічній, соціальній, культурній, мовній (див. Додаток 2). З метою мотивації учнів до саморозвитку цих сфер активні учні, задіяні в системі самоврядування, відповідають за організацію діяльності кожного напрямку.

Ми живемо у світі, що захоплений цинізмом та руйнуванням загальнолюдських цінностей. Колектив нашої школи вважає, що єдиним шляхом для виходу з цього становища і для суспільства, і для освітан, і для родини, і для особистості є повернення до християнського світогляду та біблійних цінностей. Якщо вже зараз ми почнемо впроваджувати християнські цінності в нашу сучасну освіту, на виході ми матимемо не тільки учнів з якісними академічними знаннями, але, що важливо, й молодь зі стійким християнським світоглядом як максимум, а як мінімум — християнську освіту.

Оксана Шлапак,
заступник директора
з навчально-виховної
роботи

Додаток 1

Циклограма виховної роботи школи «Глорія»

III чверть (11 тижнів) Стратегічна мета: «Між собою заховуйте мир!» (1 Сол. 5:13)		
Термін (тиждень)	Заходи, теми для обговорення	Види діяльності
14–18.01.13 (I)	Відкриття чверті «Ми — образ Божий» ➤ Якими нас бачить Господь ➤ Видатні біблійні герої ➤ Золоті сторінки Біблії щодо образу Божого	• Бесіди, інсценізація (на лінійках) • Класні години • Фотоконкурс «Я — Божа дитина» • Конкурс малюнків «Божі діти довкола мене»
21–25.01.13 (II)	• «Імідж класу» • Гра «Своя гра»	• Творчі звіти класів • Команда ... класу
28.01–01.02.13 (III)	• Програма «Випускник» ➤ Головні характеристики випускника школи «Глорія» • Гра «Своя гра»	• Листи учнів випускникам, що прийдуть на вечір-зустріч • Молитви про випускників майбутніх та минулих років • «Чи впливає навчання у школі на формування мого характеру?» (інтерв'ю майбутніх випускників та тих, хто вже закінчив школу — відеорепортаж) • Команда ... класу • Листи випускників до нинішніх учнів школи
04–08.02.13 (IV)	Тиждень хлопців Хлопчики в Біблії (Самуїл, Давид, Ісус Христос, Мойсей, Йосип, Даниїл, Шадрх, Мешах і Авед-Него, хлопчик з рибками та ін.) ➤ «Ми дякуємо Господу за хлопців, бо вони...» ➤ Проявляємо силу, роблячи добро: «А Бог має силу всякою благодаттю вас збагатити, щоб ви, мавши завжди в усьому всілякий достаток, збагачувалися всяким добрим учинком...» (2 Кор 9:8) ➤ Рейтинг серед учнів ➤ Гра «Своя гра» ➤ Підсумки	• Інтерв'ю дівчат • Клас представляє добру справу, здійснену ним • Найдобріший хлопець школи «Глорія» (таємне голосування) • Команда... класу • Нагородження
11–15.02.13 (V) + 18–22.02.13 (VI)	Тижні татусів ➤ Бог-Отець — найкращий приклад батька ➤ Найвидатніші татусі у Біблії ➤ «Я вдячний Господу за те, що мій тато...» ➤ «Один день з життя мого тата» ➤ Фотоколаж «Мій тато і я — знайди відмінності, якщо зможеш» ➤ Гра «Своя гра»	• Інтерв'ю дітей • Відеорепортаж • Концерт • Команда... класу, команда... класу

25.02–01.03.13 (VII)	Тиждень дівчат Дівчата в Біблії (Рут, Естер, донька Яіра, Маріам, Ревека, Рахіль) ➤ «З чого складається краса» (Пр. 31:30) ➤ «Ми дякуємо Господу за дівчат, бо вони...» ➤ Рейтинг серед учнів ➤ Гра «Своя гра» ➤ Підсумки	• Бесіди • Інтерв'ю хлопців • Найтурботливіша дівчина школи • Команда... класу • Нагородження
04–08.03.13 (VIII) + 11–15.03.13 (IX)	Тиждень матусь ➤ Біблійні приклади матусь ➤ Мати Господа Ісуса Христа ➤ Золоті сторінки Біблії про матусь ➤ «Я вдячний Господу за те, що моя мама...» ➤ «Один день з життя моєї мами» ➤ Фотоколаж «Моя мама і я — знайди відмінності, якщо зможеш»	• Інтерв'ю дітей • Відеорепортаж • Концерт
18–22.03.13 (X)	Гра «Таємний друг» ➤ Господь Ісус — найкращий друг ➤ Друзі в Біблії ➤ Золоті сторінки Біблії про дружбу ➤ Обрання «таємного» друга ➤ Підготовка подарунків один одному ➤ Молитовна підтримка ➤ Тиждень листів друзям зі шкіл МАХШ	• Інтерв'ю дітей школи: «Я — найщасливіша людина тому, що маю справжнього друга!» • Жеребкування • Відвідування гуртків «допомоги» • Написання листів дітьми • «Мій друг у іншій школі» (розповідь про листування учнів на шкільних лінійках)

Додаток 2

Що для мене значить моя школа?

Учні школи

Микита Колесников, 5 клас

Для мене школа — це дім, в якому всюди є знання; це великий майданчик, на якому я кожного разу бачу своїх друзів; це велика родина, у якій ми разом вчимося, працюємо, живемо. Я дуже люблю свою школу!

Ділнoзa Тaжибaєвa, 7 клас

Коли ми кожного ранку збираємося на лінійці, ми розповідаємо про те, що Бог зробив у нашому житті протягом минулого дня, молимося, прославляємо Бога, розповідаємо «золоті» вірші й отримуємо благословення на цей день.

Анастасія Мельникова, 8 клас

Більшість людей, які тут оточують мене, вірують у Бога. Я знаю, що я у безпеці і можу спокійно навчатись.

Софія Щербакова, 9 клас

Пройшло майже два роки, як я у цій школі. За цей час у моєму житті відбулися великі зміни. Завдяки чудовим вчителям я почала краще вчитися, у мене з'явився інтерес до багатьох предметів. Я залюбки прокидаюся кожного ранку і йду до школи, щоб пізнавати кожен раз щось нове. У цій школі я почуваю себе дуже спокійно, ніби прийшла додому. Не відчуваю страху, я впевнена, що мене завжди зрозуміють. Мій клас, учителі — моя друга сім'я.

Тетяна Завальнюк, 9 клас

У моїй школі мені подобається все! Ранкові лінійки, теплі та світлі класи, але більше за все — люди! Кожен учитель намагається нас зацікавити на уроці. Якщо хтось скаже, що в Україні є сучасніші чи комфортніші школи, я не сперечатимусь. Є. Але якщо мене питають: «Яка вона, школа твоєї мрії?» — я з повагою відповім: «Це моя улюблена «Глорія»!»

Оксана Малова, 9 клас

Для мене школа — це, насамперед, обов'язок, адже навчання у нашій країні обов'язкове. Але школа — це не тільки навчання, школа — це друзі, спілкування, це підготовка до дорослого життя. На мою думку, тим дітям, які навчаються вдома, набагато складніше буде адаптуватися в суспільстві, у дорослому житті.

Випускники школи

Яна Кочерга (випускниця 2009 р., студентка Київського національного університету ім. Т.Г.Шевченка)

«Глорія» — це невід'ємний багаж знань, який осяяний любов'ю та самопожертвою вчителів... «Глорія» — це місце, де ти не просто заучуєш, не просто отримуєш сухі знання, а вчишся мислити, мати власну думку, починаєш творити... «Глорія» — це перші сльози, це перші перемоги, і не тільки на конкурсах, але й маленькі перемоги над собою... «Глорія» — це перші друзі, перші переживання та пригоди... «Глорія» — це ключ до розкриття багатьох дитячих талантів та здібностей... «Глорія» — це місце, де приходить розуміння: ким ти хочеш бути... «Глорія» — це перші кроки назустріч майбутньому... «Глорія» — це маленький шматочок Царства Божого, де славиться Його ім'я... «Глорія» — це місце, де ти стаєш особистістю, унікальною, цінною і неповторною... «Глорія» — це маленькі люди, що прагнуть бути образом Божим... Тут я стала людиною, якою мене хоче бачити Бог, тут я отримала світло, яке хочеться нести у світ...

Карина Вієру (випускниця 2011 р., навчається у Донецькому ліцеї при ДонНУ)

Ця школа навчила мене не тільки певним наукам, але й виховала в мені людину, навчила жити згідно з Божим Законом. Мені дуже не вистачає тих шкільних лінійок щоранку, тих молитов, що підносяться до небес, тих чарівних пісень щоп'ятниці та того дружного «Амінь!» у кінці. Неможливо не згадати ті веселі та в той же час наповнені змістом свята. Ну і, звісно, їдальню, у якій звичайні страви перетворюються на делікатеси. Це незвичайна загальноосвітня школа. Зайдіть усередину. Що ви відчуваєте? Тепло пронизує тіло. А тепер вдихніть, вдихніть на повні груди. Відчуваєте? Відчуваєте цей приємний запах книжок та свіжості? Пройдіться коридором. Чи почуєте ви тут плач? Чи побачите бійку? Ні. Тут ви можете побачити тільки мир, добро і радість. Це одне з найпрекрасніших місць Донеччини, один із заповідників України, але це не звичайний заповідник. Цей заповідник зберігає не рослини, і він не охороняє тварин. Він зберігає любов і охороняє людяність.

Маргарита Колесникова (випускниця 2008 р., студентка Донецького юридичного інституту МВД)

5 років тому я стала випускницею школи «Глорія», але в моєму серці до цього моменту залишились найприємніші й найтепліші спогади. У жодній школі (а я навчалась у трьох різних школах) я не відчувала такої любові, такої уваги й турботи від учителів. Їхній внесок є неоцінним, тому що вони

в нас вкладали всю свою душу, всі свої знання, вони допомагали нам знайти свій шлях у житті, прищеплювали нам християнські цінності, а головне вчили нас слідувати за Богом й довіряти своє життя тільки Йому. Тільки в цій школі до мене ставились як до рідної дитини. Я завжди відчувала, що я потрібна не тільки своїм батькам, але й цим людям.

Учителі школи

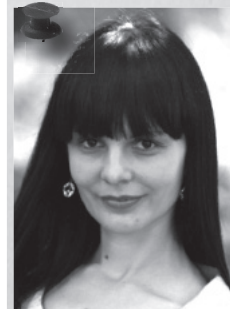

Т. М. Авдєєва, учитель російської мови та етики

Моя школа для мене — це місце, де я потрібна, де я можу застосувати свої здібності для блага людей. Тут я можу повпливати на людей, які через декілька років стануть біля керма нашої держави й зробити так, щоб вона процвітала, адже ми всі, учителі школи, регулярно нагадуємо дітям про особисту відповідальність кожного перед Господом за наші вчинки й навіть думки.

Мені подобаються дитячий галас і сміх. Бувають хвилини, коли втомлюєшся і хочеться кудись заховатися від усіх, але чомусь уже на другий тиждень канікул з'являється думка: «Цікаво, що там у школі? Треба поїхати, подивитися...»

Найприємніше — це коли вже дорослі колишні учні приходять у школу, просто так, іноді проїздом з інших міст, тому що засумували. А ще приємно, коли вони кажуть: «Я цього літа виходжу заміж! А коли в нас будуть дітки, я приведу їх до нас у «Глорію».

М. С. Фоміна, учитель початкових класів

Наша школа — невичерпне джерело ентузіазму та життєвої енергії. Чи були ви так втомлені, що не було сил навіть слово вимовити? Завітайте до нас і

не помітите, куди зникла ваша втома! Неможливо встояти проти того запалу, який несуть наші діти та вчителі. «Глорія» — це не просто школа, це стиль життя. Це спільні захоплення, спільна мета, спільне життя!

В. В. Деркач, учитель літератури

Кожна людина має потребу віддавати свою душу і всі надбання улюбленій справі й тим, хто їх потребує. Для мене моя школа саме те місце, куди я кожного дня ношу всі свої знання, улюблені думки, гарний настрій, захоплення улюбленою справою і безліч таких потрібних мені духовних речей. Усе це є величезним скарбом, а школа надійним сейфом без замка, який дозволено відчиняти всім бажаючим і тим, хто потребує цього, беручи, кому що треба. Поповнюючи кожного дня цей сейф, я сама збагачую свої знання і досвід.

І. А. Вовк, учитель англійської мови

«А чому ви обрали саме нашу школу?» — пролунало запитання завуча, коли я прийшла записувати 6-річного сина в перший клас.

З цього питання почалося моє знайомство зі школою «Глорія». Точно не пам'ятаю, що я тоді відповіла, але знаю, що жодного разу не пошкодувала про цей вибір.

Правилами школи не заборонялось відвідувати уроки, і я з радістю цим користувалась. Відверто кажучи, я позаздрила своєму синові, що в нього такі надзвичайно цікаві уроки, такі добрі й чуйні вчителі, які вчать дітей, опираючись на Слово Бога. Мені дуже захотілося стати частиною цієї родини. Це бажання надихнуло мене ...стати вчителем!

Г. В. Левтерова, учитель історії

Школа для багатьох асоціюється з певною територією, будівлями, спортмайданчиком і галасом, який після 45-хвилинної тиші розповсюджується в радіусі трьох кілометрів як мінімум 15 хвилин вісім разів на день. Для учнів же це — «королівство знань і дослідів», омріяне з дитинства «тридев'яте царство», де можливі всілякі дива. І не слід дивуватися, що саме в це чарівне місце поспішають старшокласники, обганяючи маленьких школярів із важкими ранцями.

А що таке школа для вчителя? Це — територія позитиву, адже, де є діти — там обов'язково присутні сміх і веселощі. Це — країна «чомусиків» (учнів), які різними способами намагаються отримати важливу для життєдіяльності інформацію від «томусиків» (учителів). Школа — це справжнісінький острів зі скарбами, які були надійно захищені Богом у серця учнів. Це — тисячі можливостей для дорослих не забувати, що таке щира дружба, справжнє прощення, дитяча віра, відверті почуття, нелицемірна любов.

ЯК ОБРАТИ СТЕЖКУ ДОБРА В ЖИТТІ. ЧИСТОТА ДУМОК ТА ВЧИНКІВ

Урок для 3 класу

Автор Інна Кіндрат, методист і вчитель християнської етики
Рівненського НВК №1

Мета

Освітня: учити бути уважними до своїх думок та вчинків, дбаючи про добре та чисте серце.

Виховна: спрямовувати духовний розвиток дітей на добрі думки та добрі вчинки. Виховувати прагнення боротися з лихими думками та вибирати шлях добрих вчинків.

Розвиваюча: спонукати учнів аналізувати власні думки, співвідносячи їх з Божою мудрістю.

Ключовий вірш: «Блаженні чисті серцем, бо вони Бога побачать» (Мт. 5:8).

Наочність: запис пісні «Дорогою добра», демонстраційні картки для завдання «Продовж речення», індивідуальні картки із записами побажань дітям.

Література

1. Біблія/ Пер. проф. І. Огієнка. — УБТ, 2002.
2. Куземська Г. Муха. — Дорога додому. — К.: Фенікс, 2006. — С. 116–122.

ХІД УРОКУ

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Вітання з дітьми

2. Пісня «Дорогою добра»

Спитай у долі строкої,
Якою йти дорогою,
Чи серце наше шлях в житті
Правдиво обира.
Іди за Богом слідом —
Хоча цей шлях незвіданий,
Іди, мій друже, йди завжди
Дорогою добра.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація знань

1. Продовжити речення: *використовують демонстраційні картки. Твердження обговорюють, а правильний варіант відповіді прикріплюють у кінці речення.*

- Бог створив людину для ... (добра)
- Він дав людині ... (свободу) у вчинках
- Людина вибирає між... (добром та злом)
- Бог — це абсолютне... (добро)
- Дороговкази добра записані у ... (Біблії)
- Ми вибираємо добро чи зло ... (добровільно)

— Що є першоджерелом будь-якого нашого вчинку?
(Допомогти учням зробити висновок.)

2. Сприймання та усвідомлення нового матеріалу Повідомлення теми уроку

Учитель повідомляє й розміщує на дошці записаний
ключовий біблійний вірш:

**«Блаженні чисті серцем, бо вони Бога побачать»
(Мт. 5:8).**

Обговорення

— Як ви розумієте вислів «чисті серцем»? (Відповідь
дітей.)

— Допоможе нам це зрозуміти оповідання з дивною,
на перший погляд, назвою «Муха».

Читання оповідання **Ганни Куземської «Муха».**

Жили в одному дворі дві подружки, й обидві були Ганну-
сі. Одна з них народилася на два дні раніше за іншу, тому
їх назвали, щоб розрізнити, Ганя старша та Ганя молодша,
або просто Молодша та Старша. Та хоч дружили вони ба-
гато років, але думками дуже різнилися.

Побачать, наприклад, обидві якусь дівчинку. Ганя
старша каже:

— Яка чепурненька.

А Ганя молодша:

— І чого б оце я так вичепурилася?..

Старша скаже:

— Яка вона рішуча.

А Молодша:

— Яка вона нахабна.

Або, скажімо, якщо побачать обидві квітку, Ганя стар-
ша присяде, ледь торкнеться й промовить:

— Яка ніжна!

А Ганнуся молодша скривить губки й скаже:

— Вона тобі треба? Дивись, яка квола, й пелюстки
якісь... мов пожовані.

Помітили, у чому різниця між дівчатками? Бачать
вони одне й те саме, але сприймають не однаково. Стар-
ша шукала в усьому й в усіх щось хороше, і знаходила це.
А Молодша в усьому й в усіх могла побачити щось погане.

Одного літа дівчата вперше поїхали разом у село до
діда Гані молодшої. А був він бджоляр.

От зустрів їх дід на станції, питає:

— Ну, як доїхали, дівчатка?

— Так гарно! — відповіла Ганя старша. — Такі красиві
з вікна краєвиди!

— Нічого гарного, — перебила її Ганнуся молодша. —
Стільки брудну за вікном. Ще й сидіння було тверде.

Повів їх дідусь у село. Дорогою Ганя старша все ди-
вувалася: яка природа, які квіти, які птахи, які комашки
навколо. А Ганнуся сердилася на комарів і роздратовано
бубоніла: «Дикі краї. Ніякої тобі цивілізації».

Йдучи вузькою стежкою між високих трав, дідусь
розповідав дівчаткам:

— У нас тут добре в селі: тихо, спокійно, пташки спі-
вають, молоко домашнє. Бджоли мої працюють, мед ви-

робляють. Скоро й викачувати будемо. Як захочете, то покажу вам, як мед качають.

— А бджоли не кусають? — запитала Ганя старша.

— Бджоли не кусають, а жалять, — авторитетно зауважила Молодша. — Там їх знаєш яка безліч! Я їх обходжу десятою дорогою!..

— У мене бджоли добрі, — заспокоїв дідусь. — Вони добрих людей не жалять. От якщо хто має погані думки — того можуть і вжалити.

— А як це — погані думки? — спитали дівчатка.

— А так: іде собі якась людина, а ти про неї — раз, і погано подумав. «У!.. — подумав, — яка погана».

Дівчатка засміялися.

— А якщо вона й справді погана? — припустила Ганя молодша.

— Може й погана, — погодився дідусь, — але люди ні думати про таке шкідливо. От у що перетвориться дім, якщо туди звідусіль заносити всякий бруд?

— Ой! — скривилася Ганя молодша. — Це буде якийсь смітник.

— Правильно, — відповів дідусь. — На такий самий смітник перетворюється душа людини від поганих думок та підозри. Душа від цього стає брудною та сморідною.

— А як же інакше можна думати про поганих людей? — не зрозуміла Ганя молодша.

— От і поміркуй як. Не знаєш? А може Ганя старша знає, як правильно думати про поганих людей?

— Ні, не знаю, — щиро зізналася та, — я таких людей не бачила.

— Як не бачила? — скрикнула Ганя молодша. — А той Славко, який у тебе каміння кидав? Він усіх ображає, усіх дражнить. Це що, хороша людина?

— Але й не зовсім погана, — заступалася за хлопця Ганя старша.

— А чого ти тоді плакала від нього?

— Так боляче ж було! Але він насправді нещасний. Він сам найбільше страждає від своєї жорстокості... А пам'ятаєш, як Славко приніс тобі відро води, коли ти в класі прибирала?

— Та, — відмахнулася молодша подружка. — Це йому щось у голову стукнуло.

— Не кажи так, — попросила Старша. — Все ж таки він зробив добро.

— Так тільки один раз!

— Ну все ж таки — було? Значить, і в ньому є щось добре.

Подруга знову хотіла щось заперечити, коли почувся голос діда:

— Отак і треба думати.

Ганнуса молодша аж застигла з розкритим ротом:

— Як?

— А отак, як твоя подруга, — що в кожному є щось добре. Навіть, якщо ти цього не бачиш. А про зле — зовсім не думати.

— Але ж це несправедливо! — обурилася дідова онучка. — Це не по-дорослому.

— Ех, онуцю моя!.. — зітхнув дід. — Справедливість є тільки одна — Божа. А якщо ти забуватимеш про Божу справедливість, а зважатимеш на свою — людську, то нічому в житті так і не навчишся, і нічого не досягнеш.

Почали дівчатка жити в селі. Гралися, помагали дідусеві, ходили до церкви.

Якось зранку після церкви прийшли дівчатка до дідуса в літню кухню. А дід газетою б'є мух. Побачив дівчаток, зрадів, посадив за стіл, налив по кружці молока, відрізав хліба та поставив меду.

— Їжте на здоров'я.

Сіли дівчата снідати. А дід каже:

— Потрапив до лікарні мій помічник, Тарас.

— Захворів? — співчутливо спитала Ганя старша.

— А це не заразно? — стурбувалася Ганя молодша.

— Та ні, не заразно, — зітхнув дідусь. — Голову на ставку розбив. Лежить тепер, ще й лежатиме хтозна-скільки.

Відвернувся дід і знову взявся вибивати мух.

А Ганнусі між собою розмовляють:

— Давай, — каже Старша, — підемо навідати Тараса.

— А навіщо? — питає Молодша.

— Та ж він сам у лікарні лежить, йому сумно. А ми до нього прийдемо, розважимо його, ще й меду від дідуса принесемо.

— Та це ж далеко, — пручається молодша Ганя.

— Ну, як не хочеш, то я сама піду.

— А воно тобі треба? Що ти з цього матимеш?

— Та нічого, — обурилася Ганя старша, — просто жалко людину...

Почув цю розмову дідусь, підійшов і питає:

— А ви навіщо ходите до церкви?

Ганнуса молодша подумала й мовила:

— А бо мені Бог за це дасть вічне життя в Царстві Небесному.

— А ти навіщо ходиш? — спитав дід Ганю старшу.

— А я... я... просто дякую Богові... За все, що Він перетерпів... заради нас... Я прошу, щоб Він мені простив, бо я не така добра, як Він, і прошу, щоб Він мене навчив любити всіх так, як Він любить...

Дід піднявся, узяв глечик меду, дав Гані старшій і сказав:

— Бери. Та ще назбирай огірків та грушок — разом підемо до Тараса. Це добре діло.

Помовчав дід і додав:

— Ти — бджілка. А бджілок Своїх Бог береже, годує, шанує.

Потім поцілував дівчинку й мовить:

— Не сумнівайся, дасть тобі Бог те, що ти просиш.

І чомусь заплакав.

Вийшла з кухні здивована Ганя старша. А Ганя молодша й питає:

— Чого ти плачеш, дідусю?

Витер дідусь натруженою рукою сльози й каже:

— Хіба ти не бачиш, яке щире золото твоя подруга?

— Вона — щире золото? — здивувалася онучка. — Дідусю, та вона життя не знає! Вона на світ дивиться крізь рожеві окуляри!

— Ні, дитино моя, — заперечив дідусь. — Вона дивиться на світ ясними очима. Вона, як бджілка: пролітає над усяким брудом і сідає лише на квітку. Тому в її душі багато меду. А ти дивишся на життя, як муха. А муха, хоч летітиме через весь квітник, — однак сяде на бруд. Муху ніхто не шанує, дитино моя... І якщо ти не перестанеш бути мухою, то отримаєш від Бога не Царство Небесне, а от що...

І дід цілком прибив газетою жирну муху, що сиділа на краю лави. Вийшов дід надвір, а Ганнуса, може вперше в житті, й задумалася...

Обговорення

— Про що йдеться в цьому творі? *(Про думки людини, про душу людини. Про те, що душа є чистою або брудною залежно від думок людини.)*

— За що похвалив дідусь Ганнуса старшу? *(Відповіді дітей.)*

— З ким порівняв дідусь дівчаток? Чому? *(Відповіді дітей.)*

— Яку рису мала Ганнуса старша? *(Чисте серце. Звернути увагу на ключовий вірш: адже саме про чистих серцем там говорив Христос.)*

— Про що задумалася Ганнуса молодша? *(Відповіді дітей.)*

3. Закріплення знань, виховання характеру

Бесіда

— Як ви думаєте, чи можна вважати, що душа Ганнусі молодшої вже втрачена для Бога? (Відповіді дітей.)

— Як можна допомогти їй? (Відповіді дітей.)

Учитель. Хочу вам сказати, що ця історія має продовження. Дівчинка задумалась над своїми думками, своїм серцем і навіть написала лист до дітей про лихі думки (адже ви зрозуміли, що саме з думки починається наш шлях до добра чи зла?).

Читання. «Лихі думки» (лист Ганні молодшої до дітей).

Перевіряйте свої думки, від кого вони. Тільки народилася думка, а ви її за вухо — і на світло: «Ану, чи ти Божа, чи ні?» «Божа!!!» — кричить у таких випадках будь-яка думка (що ж, лукавий вам зізнається, що він пропонує щось погане!) А ви кажіть: «А от ми зараз перевіримо, яка ти Божа», — і згадуйте, чи радив вам щось подібне Ісус Христос і як Він учинив би на вашому місці... Ворожі думки не виносять такої екзекуції — і вмить виявляють себе: «Та не Божа, не Божа я!.. Відчепись!» Я скажу вам — можна навчитися розрізняти думки, але треба постаратися. Головне — НЕ ДОВІРЯТИ одразу ж думці (стукнуло щось в голову — і все, одразу ж повірили, а то й побігли вже виконувати те, що придумали) — а почекати, розміркувати, порадитися, запитати мудрих людей.

НЕ ПОГОДЖУЙТЕСЬ з лихими думками, бо вони бруднять нас, заплутують і підштовхують до поганих вчинків і лихих звичок.

Творчі завдання (на вибір)

Твір-міркування «Хто ти — бджола чи муха?»

«Чим наповнене моє серце?» — намалювати.

III. ПІДСУМОК УРОКУ

Бесіда

— З чого починаються наші добрі чи погані вчинки? (Відповіді дітей.)

— Що на сьогоднішньому уроці ви зрозуміли? (Відповіді дітей.)

Учитель. А дівчатка Ганнусі, з якими ми сьогодні познайомились, підготували для вас свої побажання. Ці побажання допоможуть вам іти дорогою добра.

Учитель роздає дітям картки з побажаннями.

- Боріться за свою чистоту, за свої серця і свої душі. Боріться за Бога в собі, не шкодуйте ні зусиль, ні часу, не бійтеся, якщо у вас нічого не виходить, — і Сам Бог переможе ваших ворогів та зцілить і спасе ваші душі.

- Будьте уважні до своїх думок. Вони — як вітер: куди дмуть, туди наш човник життя і пливе. Нехай ваш човник завжди надимають чисті, добрі думки, щоб він летів на всіх вітрилах у Царство вічної радості.

Життя та смерть у владі язика

Одного разу душу Людини пронизав сильний біль. Від несподіванки Серце стиснулося, забилося час-то-часто й мало не зупинилося.

Так у нього ввійшла Образа.

Зовсім скоро Образа змінилася: від її безформної суті майже нічого не лишилося.

Натомість народилася Вона — Погана Думка. Спочатку їй було не дуже затишно в Серці, адже довкола літали, бігали, спали і працювали інші Думки. Тому довелося Поганій Думці відвойовувати територію. Незабаром Вона звилася собі затишне кубельце й почала вигріватися. Інколи цій пані здавалося, що про Неї вже забули, тому час від часу, залишивши своє насиджене місце, вона виповзала прямо в Серце й кусала за найболючіші місця. Тоді Людина згадувала про Погану Думку й підгодовувала її.

«Чому про мене так часто забувають? — розмірковувала Думка. — Це ж неповага! Мені час вирости! Досить бути безпомічною Поганою Думкою. Час стати Грізною Дією».

Думка тривожила Серце і вдень, і вночі, будувала свої плани, збирала Злість і вирощувала Помсту.

І ось непомітно для Людини Погана Думка виростала й зайняла все Серце. Давно вже не зустрічалися в Серці Веселі чи Добрі думки, зовсім зникли їх Щасливі та Щирі сестриці. Їм просто не було місця в Серці. А що ж Серце? Від отрути, якою щедро наповняла Погана Думка все довкола, воно почорніло і стало всихати. Погана Думка стала володаркою Зруйнованого Серця.

Якось нова Володарка побачила іншу Людину, Серце якої аж струменіло добротою та миром. Ураз, звившись у клубок, Думка наповнилася отрутою, зодягнулася в слово й ударила просто в Серце.

Біль.

— Я пам'ятаю! Це вже було! У мене буде ще одна оселя! — раділа Зла Думка.

Та що це? У цьому серці панувала інша господиня. Її звали Прощення. Дуже швидко Прощення взялася до роботи. Спочатку Вона вигнала Злу Думку, а тоді змила всі сліди від отрути, яка потрапила в Серце через слова. Потім Прощення взяла Любов і Мир, озброїла їх словами й пішла лікувати Зруйноване Серце.

Слова — не зброя, це лише форма думки. Думка, яка володіє твоїм серцем, може використовувати їх на свій розсуд. Контролюй свої думки, наповнюй серце добротою, миром, любов'ю, прощенням. Довір Богові важливу працю — очищення твого серця.

«І сказав Господь Каїнові: Чого ти розгнівався, і чого похилилось обличчя твоє?»

Отож, коли ти добре робиш, то підіймеш обличчя своє, а коли недобре, то в дверях гріх підстерігає. І до тебе його пожадання, а ти мусиш над ним панувати» (Бут. 4:6–8).

Оксана Смірнова

ДОБРО КРОКУЄ ПО ЗЕМЛІ І РАДІЮТЬ ЛЮДИ ВСІ

Урок для молодших школярів

Автор Тетяна Лічна, учитель християнської етики Семидубського аграрного ліцею і ЗОШ І–ІІ ст. Дубенського р-ну Рівненської обл.

Мета: дати учням розуміння змісту християнських понять «добро» і «зло». Виховувати чуйне ставлення до людей, доброзичливість, викликати бажання безкорисливо робити добрі вчинки. Учити аналізувати власну поведінку та вчинки.

Біблійна основа: Рим. 12:21.

Наочність: індивідуальні картки, квітка, чаша із за-
вданнями, торба із «сердечками».

ХІД УРОКУ

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

Вітання. Спільна молитва

Актуалізація опорних знань учнів

Учитель. Які відчуття викликають слова «добро», «зло». (Діти вибірково називають.)

Добро	Зло
Щастя	Смукот
Усмішка	Сльози
Радість	Горе

— А які кольори ви б використали, щоб намалювати добро і зло? (Відповіді дітей.)

Добро — це щастя для усіх людей. Якщо людина робить добро іншій людині, то від цього приємно їм обом. Люди кажуть: «З добрим добре». З доброю людиною приємно спілкуватися, усі люди її поважають. А злу людину часто ненавидять, з нею нікому не цікаво.

— Діти, спробуйте за допомогою міміки та жестів показати, яка на вигляд добра людина, а яка зла.

Ознайомлення з темою уроку

Прочитати вірш, з виділених букв утворити слова, які й підкажуть тему уроку.

Даруй усмішку людям,
Остерігайся зради,
Будь стриманим, люб'язним,
Радій усякій перемозі, отримай ласку в Бозі.
Отак живи щодня і запанує в світі Доброта.

II. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

А. Учитель. Ще з того часу, як перші люди Адам і Єва згрішили, послухавши змія — Божого ворога, на нашій землі існують два царства — Добра і Зла. Спробуймо впізнати підданих цих царств. Ваше завдання правильно розселити їх по домівках (картки, на яких написані жителі, роздані заздалегідь).

На дошці зображено два палаци й комірки, куди діти вставлятимуть картки.

НІЖНІСТЬ — живе у добрі. Вона навіки, а не на мить.

УВАЖНІСТЬ — належить добру. Усіх поважає й усюди встигає.

СПІВПЕРЕЖИВАННЯ — усіх хоче зігріти, мріє, щоб друзями стали всі діти.

ВЕЛИКОДУШНІСТЬ — має добру душу.

ЛЮБОВ — потрібна усім, вона затишок і мир.

ДОБРОТА — цінний дар, людям ти його віддай.

МИЛОСЕРДЯ — жаль їй всіх: і дорослих, і малих.

ЧУЙНІСТЬ — оселимо в добрі, будьте чуйними людьми.

ПОРЯДНІСТЬ — всюди в пошані, бо не любить учинки погані.

Ось і познайомилися з Добрим сімейством. Саме через нього Господь розсіває насінини доброти в дитячі сердечка. Ці насінини можуть прорости й разом з дитиною вирости й розквітнути чарівною квіткою, а дитяче сердечко стане добрим, лагідним, ніжним. Але, на жаль, часто буває так, що дитячі серця заростають бур'яном, і тоді діти стають злими й безжалісними. Це роблять піддані царства Зла, це вони розсипають насінини того бур'яну.

— А хто ж живе у царстві Зла?

ЗЛІСТЬ — закликає нікому не пробачати, а злість, як камінь, у серці тримати.

ЖОРСТОКІСТЬ — пропонує усім давати здачу.

ЛІНЬ — з вас не злізе і на голову залізе.

СВАРКА — з злом товаришує і дружбу руйнує.

ЗАЗДРИСТЬ — наказує: носи задирайте і злу допомагайте.

Ось ми познайомилися з жителями цих царств.

— А яке царство вам подобається і чому? (Відповіді дітей.) Важливо змалку берегти своє сердечко від зла. У цьому вам допоможе послух батькам і молитва до Бога.

Б. Учитель. Діти, коли я поспішала до вас, то мені зустрівся літній чоловік. Він довго розпитував про вас, а коли почув, про що ми сьогодні розмовлятимемо, то дістав зі своєї полотняної торбини ось цю чашу. Ця чаша наповнена по вінця добрими справами, а коли ви їх зможете виконати, то отримаєте вдячність від людей і Бога. Спробуємо це зробити?

Завдання № 1

Дай відповідь одним словом «Так» чи «Ні»

1. Хлопчик маму ображав,
Всіх обманював, брехав.
Правда, дорогенькі діти,
Треба нам теж так робити? (Ні)

2. Костя рвав усі штани,
Нищив лижі й ковзани.

Мама вчила берегти,
А він робить навпаки.
Скажемо разом ось так:
— Він хороший хлопчик, так? (Ні)

Завдання №2

Обмін компліментами

Здавна в Україні існувала така традиція: окрім вітань при зустрічі ще обмінюватися компліментами. Саме так люди покращували свій настрій. Спробуйте цю квітку провести стежкою компліментів.

Діти говорять компліменти й передають квітку, як естафетну паличку.

Завдання №3

— Діти, чи любите ви дивитись дитячі телепередачі, а які? *(Відповіді дітей.)*

Сьогодні нас запрошує у гості дитяча рубрика «Новинки-цікавинки» і її ведучі Яночка та Мар'яночка.

Дівчинка 1. Привіт, друзі!

Дівчинка 2. Ми раді знову зустрітись з вами.

Д. 1. Сьогодні ми поговоримо про добро і зло.

Д. 2. Якось великий італійський художник Леонардо да Вінчі малював картину. Це мала бути сцена Таємної вечері Ісуса Христа з Його учнями — апостолами. Він працював над нею в одному з монастирів, що в Мілані.

Д. 1. Художник дуже хотів, щоб ця фреска стала його найкращим твором, тому працював довго і старанно. Щоб зобразити обличчя Ісуса Христа, Леонардо місяцями ходив вулицями міста й шукав людину, з якої можна змалювати обличчя, яке б виражало силу, духовність, міць.

Д. 2. Нарешті великий майстер знайшов того, кого шукав: це був юнак на ім'я Агнелло — щирий, із чистою душею.

Д. 1. Через багато років майстер знову шукав обличчя, щоб намалювати Юду — зрадника. Йому потрібне було обличчя людини, яка здатна зрадити найближчого друга.

Д. 2. Провівши багато ночей серед бомжів і волоцюг, Леонардо знайшов таку людину.

Д. 1. Він запросив його до монастиря й узявся малювати. Закінчуючи роботу, майстер побачив в очах натурника сльози.

Д. 2. — Чого ти плачеш? — спитав майстер, вдивляючись у його сумне лице.

Д. 1. — Я — Агнелло, — прошепотів чоловік. — Той, з кого ви малювали Ісуса Христа.

Д. 2. Сумна історія.

Д. 1. Сумна, але дуже актуальна й сьогодні.

Д. 2. Друзі, напишіть, яку стежку в житті — добра чи зла — обрав Агнелло?

Д. 1. Чекаємо на ваші листи.

Учитель. Які зернини проросли у серці Агнелло — добра чи зла? Що б ви порадили ровесникам, щоб вони не потрапили у тенета зла? *(Учні пишуть листи.)*

«Не будь переможений злом, але перемагай зло добром» (Рим. 12:21).

Завжди намагайся бути добрим прикладом для оточуючих людей.

*Сій добро, то проросте добро і затишок.
Люби ближнього свого, як самого себе.*

Завдання № 4

Світ казки

Це завдання запрошує вас відвідати чарівний світ. Відгадайте його.

Там чарівні феї ходять,
Там ведмедики говорять,
Там добро над злом сміється,
Як цей, діти, світ зоветься?

Світ казки пропонує вам назвати казки, де добро перемагає зло («Попелюшка», «Дідова дочка і бабина дочка», «Ох», «Котигорошко» тощо).

Завдання № 5

Дослідження

Котилася торба
З великого горба.
Потрібно, діти, взнати,
Що в тій торбі може лежати.

Діти на дотик дізнаються, що лежить у торбі.

Так, сердечко, воно є і в добрих, і в злих людей. Тільки воно у них різне. Відшукайте у допоміжному конверті маленькі сердечка і запишіть у них ті зернини, які ви хочете, щоб розквітли у вашому серденьку розкішною квіткою.

Діти обмінюються маленькими сердечками.

Учитель. Нехай ці добрі сердечка творять лише добрі справи.

Нехай добро панує на Землі,
Нехай добро приваблює усіх,
Хай доброта повсюди проростає,
А зло хай в'яне та зникає.

III. ПІДСУМОК ЗАНЯТТЯ

Учитель. Діти, на закінчення нашої плідної праці заспіваємо пісеньку «Доброта». Я співатиму рядочок, а ви розпізнавайте, якщо це доброта, плескайте в долоньки і співайте: «Це доброта». Домовились? У приспіві ви співаєте тільки слово «доброта»

Доброта

Матінку завжди люби, поважай.
Це доброта.
Друзів ніколи в біді не лишай.
Це доброта.
Немічним завжди ти руку подай.
Це доброта.
Бідним добром від душі помагай.
Це доброта.

Приспів. Доброта.
Найкращий лікар.
Доброта.
Як сонце світить.
Доброта.
Розтопить лід і навіть кригу.

Учитель. Тож творить усім добро, і світ стане добрішим.

IV. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Розповісти батькам про те, що дізналися на уроці, та подарувати сердечко доброти.

ДОБРО І ЗЛО

Урок для 5 класу

Автор Тетяна Цибульська, учитель початкових класів і музики
ЗОШ І-ІІІ ст. №3 м. Новограда-Волинського Житомирської обл.

Мета: визначити й окреслити суть категорій «добро» і «зло»; допомогти дітям усвідомити значення добра як життєвого вибору в духовному становленні особистості; показати на прикладі біблійного оповідання боротьбу між добром і злом; створити ситуацію, за якою учень може виявити доброту й відчутти від цього задоволення; виховувати прагнення безкорисливо чинити добро; допомогти прислухатися до голосу власної совісті.

Біблійна основа: Бут. 1:26-27,31; 2:7; 3:17, 19; Пс. 36:27; Гал. 6:10; Рим. 12:21.

Ключовий вірш: «Ухилийся від злого та добре чини й навіки живи!» (Пс. 36:27).

Ключові поняття

Добро — це життя людини заради інших, щире бажання допомогти, любов до батьків, близьких, Батьківщини, здатність до самопожертви.

Зло — бажання отримати від життя все можливе, не рахуючись ні з ким і ні з чим, замкненість і зосередженість на власних проблемах, інтересах, амбіціях.

Совість і сором — це регулятори людської поведінки, совість взаємопов'язана з відповідальністю людини перед собою.

Обладнання: роздатковий матеріал, робочий зошит, підручники, кольорові олівці, свічка.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент

Господня молитва

Отче наш, що єси на небесах! Нехай святиться Ім'я Твоє, нехай прийде царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. Хліба нашого насущного дай нам сьогодні. І прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим. І не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого. Бо Твоє є царство, і сила, і слава навіки. Амінь.

Дитяча молитва

Милий Господи Ісусе,
На колінцях я молюся:
Всі гріхи мої прости
І від лиха захисти,
Щоб удома і у школі
Не робив я зла ніколи,
Щоб татуса шанував,
Щоб матусі помагав,
Щоб були ми всі здорові,
Жили в радості й любові.

Психологічна вправа

Учитель. Хай першими сядуть уважність і чуйність, Другими — сердечність і щирість.

А згодом — доброта і милосердя.

Ви завагалися? Чому?

Тому що ваші серця переповнені і одним, і другим, і третім. Я не випадково зупинила вас, ви на хвилинку замислилися над чистими джерелами своєї душі.

Поверніть, будь ласка, руки долонями один до одного, ви відчуєте тепло, яке посилає вам ваш товариш. Це тепло його серця та душі, ніби свічка зігріває вас своїм вогником.

II. Актуалізація опорних знань учнів

Бесіда

1. Кого Бог створив схожим на Себе? (Відповіді дітей.)

«І сказав Бог: «Створімо людину за образом Нашим і за подобою Нашою. . . І Бог на Свій образ людину створив, на образ Божий її Він створив, як чоловіка та жінку створив їх. І створив Господь Бог людину з пороку земного. І дихання життя вдихнув у ніздрі її, — і стала людина живою душею» (Бут. 1:26 -27; 2:7).

2. Для чого Бог дав нам розум, серце, волю? (Відповіді дітей.)

Душа — життєва сила людини (проявляється в розумі, почуттях, волі). Людина отримала від Бога тіло, душу і дух, тому вона, згідно з Біблією, має в собі частку Божого Духу і є образом Божим і подобою Божою.

III. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку

Учитель. Сьогодні ми говоритимемо про добро і зло в нашій душі. Як навчитися розрізняти добро і зло та обирати в житті стежку добра.

IV. Робота над темою уроку

«Добре», — говоримо ми про те, що є приємним і корисним для нас.

«Добре», — говоримо ми про те, що радує наше око.

«Добре», — говоримо ми тоді, коли погоджуємося виконати чиєсь прохання чи корисну пораду, засвідчуємо, коли нам приємно, радісно, затишно.

«Добре», — говорять нам друзі та рідні, батьки, коли ми зробили щось корисне й хороше іншим людям.

Згадаймо слова та вислови, у яких є слово «добро» і які ніколи не зникають із мовного вжитку: «доброго дня», «добраніч», «на все добре», «добробут».

Отже, в основі всіх наших добрих учинків лежить поняття добра. А щоб добра у світі було більше, потрібно самим творити добро, бути добрим, говорити добрі слова, добре ставитися до інших, робити добрі справи. До речі, відкрию вам таємницю: людина, яка творить добро, сама стає такою ж щасливою, як і та, кому вона його зроби-

ла. Тому добро пов'язане з такими чеснотами, як: чуйність, милосердя, доброчинність, щирість, справедливість.

Увесь світ, який створив Бог, є добрим, адже його Творець — абсолютне Добро. У Біблії сказано: «І побачив Бог усе, що вчинив. І ото, — вельми добре воно!..» (Бут. 1:31).

Добро походить від Бога. Бог — джерело добра.

V. Сприйняття і засвоєння учнями навчального матеріалу

1. Робота з підручником² за біблійною історією «Що таке зло, походження зла...»

2. Робота в парах: «Ти — мені, я — тобі».

— Як у світ прийшло зло? (Відповіді дітей.)

— Який гріх учинили Адам і Єва? (Відповіді дітей.)

Бог створив людину з вільною волею і не примушував її бути доброю. Бог дав людині свободу в її вчинках, свободу вибору між добром і злом (іти дорогою життя чи дорогою смерті). Так, Адам і Єва через спокусу й непослух вибрали зло.

— Що сталося після того, як перші люди з'їли заборонений плід? (Відповіді дітей.)

«І до Адама сказав Він: «За те, що ти послухав голос жінки своєї та їв з того дерева, що Я наказав тобі, говорячи: "Від нього не їж", — проклята через тебе земля! Ти в скорботі будеш їсти від неї всі дні свого життя. У поті свого лица ти їстимеш хліб, аж поки не вернешся в землю, бо з неї ти взятий. Бо ти порошок, — і до порошку вернешся» (Бут. 3:17, 19).

— Що трапляється з людиною, яка порушує Божі заповіді? (Відповіді дітей.)

Щодня людина обирає сама — чинити їй добро чи зло, постійно опиняється перед вибором. Божі заповіді — це дороговкази, які допомагають обирати стежку добра й ухилятися від зла.

«Усім робимо добро...» (Гал. 6:10).

«Ухиляйся від злого та добре чини, та й навіки живи!» (Пс. 36:27).

«Не будь переможений злом, але перемагай зло добром!» (Рим. 12:21).

VI. Закріплення знань, умінь і навичок учнів

1. Виконання творчого завдання «Сонце доброти».

Намалюй сонце доброти, у якого повинно бути стільки променів, скільки добрих учинків різних людей ви згадаєте, потім кожен розповість про своє сонце доброти.

2. Навести приклади добра.

А зло круг нас — не Божа кара,

Бо Бог — любов, що є і буде.

Зло — це гріха страшна примара.

І чинимо його ми, люди.

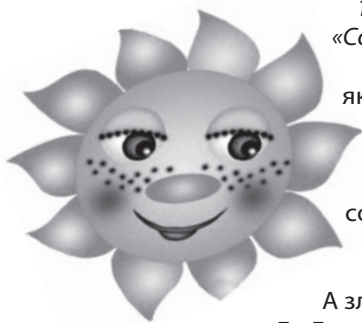
Лише молитва нас врятує,

Заблудлим душам допоможе.

Молитву щиро Бог почує.

Молитва зло й гріх переможе.

3. Завдання-гра «Знайди пару».

Роби добро	як хочеш, щоб вони ставилися до тебе.
На зло завжди	своїх батьків.
Будь прикладом	відповідай добром.
І все, що чините, робіть від душі,	немов Господеві, а не людям.
Завжди люби й поважай	остерігайся зла!
Стався до людей так,	для інших людей.

Учитель. Діти, робімо лише добрі справи. Пам'ятайте народну мудрість: «Зло породжує зло», «Добро завжди перемагає зло». Бог подарував нам розум, щоб ми розуміли, як робити добро, добре серце — щоб ми любили Бога і людей, і волю — щоб ми бажали робити добро.

— А чи завжди ми добре користуємося дарами, які дав нам Бог? (Відповіді дітей.)

Буває й так, що ми втрачаємо Божий дарунок, коли не хочемо робити добра собі й іншим людям. Хтось із нас сердиться, ображається, лінується, не слухається батьків і не допомагає їм, отже, зло також знаходить місце в душі. Але наш Творець не залишає нас, Він дав нам у душі особливий голос. Цей голос підказує нам, що добре, а що погано. Він є в душі кожної людини й називається совістю. Совість спонукає соромитися лихих вчинків і перемагати зло добром. Совість у нашій душі — це неначе вогник свічки (запалюю свічку), коли совість не спить — у душі людській світло. Якщо ми не забуватимемо про неї, питатимемо її: «Чи добре те, що я роблю?», то совість наша ніколи не згасне. А якщо не береги її — будемо злими, байдужими до людей, ледачими, і вогник погасне, у душі запанує пітьма, і ніхто не підкаже, як робити добро й не робити зла.

4. Як ви розумієте вислови?

• «Те, що в нас є два ока, не полегшує нашої долі: одне око служить, щоб бачити хороші сторони життя, а друге — щоб бачити погані» (Вольтер).

• «Людина ніколи не буде доброю, доки не зрозуміє, яка вона погана або якою поганою вона могла б стати» (Честертон).

• «Зло протистоїть добру навіть тоді, коли добро хоче допомогти тим, хто став на шлях зла» (Ч. Айтматов).

• «Є те, що потрібно цим людям навіть більше, ніж їжа й дах над головою. Це — розуміння того, що вони комусь потрібні, хтось їх любить. Вони розуміють, що, навіть якщо їм залишилося жити всього кілька годин, їх люблять. Господи, зроби нас гідними служби людям усього світу, які живуть і помирають у злиднях і голоді» (Мати Тереза).

Народна мудрість

• Роби добро — воно дорожче золота.

• Не одяг звеличує людину, а добрі справи.

• Добро посієш — добро й пожнеш.

• Добре роби, добре й буде.

• Добре діло роби сміло.

• До доброї криниці стежка утоптана.

• Добрий чоловік — надійніший від кам'яному мосту.

• Від добра добра не шукають.

• Усе добре переймай, а зла уникай.

Фізкультхвилинка

Руки до неба я піднімаю (піднімають руки вгору)

Щиро Бога благаю:

— Дай сили й уміння (показують руками на себе)

Творити добро.

¹ Основи християнської етики. 5 клас: Навчальний посібник. — К.: Літера ЛТД, 2007. — 224 с., іл.

5. Робота з підручником.

1. Повчальне оповідання **Бруно Ферреро «Вибір художника».**

2. Евристична бесіда:

— Яку фреску малював Лео-
нардо да Вінчі?

— Чи легко було художнико-
ві знайти натурника для малю-
вання?

— Як трапилося, що один і той
самий чоловік став натурником для
зображення Ісуса та Юди?

— Яку стежку в житті — до-
бра чи зла — обрав Агнелло?

— Від чого нас застерігає це
оповідання?

— Що корисного для себе ти
взяв із цього оповідання?

Добро, як сонечко, зігріває, тішить і радує людей. А погані вчинки, погана поведінка засмучують людей, роблять їм шкоду. Отже, зло — це все те, що приносить шкоду людям, засмучує, принижує гідність, робить боляче. Ми всі маємо вчитися робити добро, адже «хто людям добра бажає, той і собі має».

Людина — цілковито вільна особа, тому вона щодня здійснює самостійний вибір між добром і злом.

6. Творчі завдання:

а) Учитель роздає дітям картки «Вибір» і пояснює завдання: розфарбувати дорогу добра і зла; на місці пропусків написати слова з протилежним значенням; подумати, чи здатний ти робити правильний вибір.

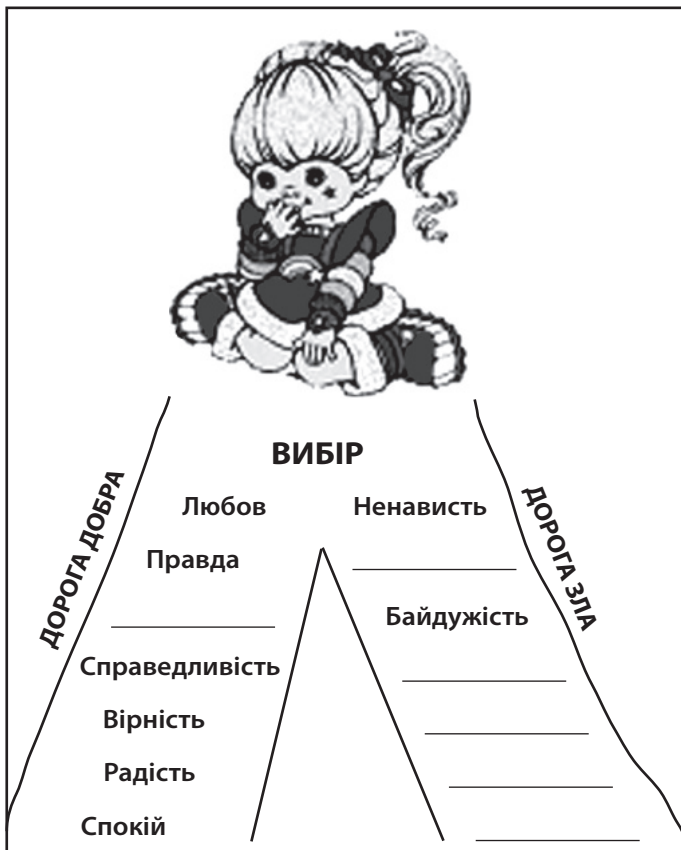
б) Допиши речення:

1. Я знаю, що добро — це _____,

а зло — це _____.

2. Я щодня роблю свідомий вибір на користь _____.

3. Я відповідаю за _____.

Учитель. Вимовте слово «зло», «добро».

Чи відчуваєте різницю у вимові?

Слово «добро» вимовляється, ніби співається, а «зло» — із сичанням, стисло. Наша мова влучно назвала погані, лихі вчинки, думки — злом, а хороші, приємні — добром.

7. Завдання для роздумів.

Учитель. У кожної людини є внутрішній потенціал добра і зла. Кожний учинок, думка є вибором того або іншого. Але, здійснюючи шляхетні й гарні вчинки, людина може керуватися негативними мотивами (бажання зарекомендувати себе, змусити гарно говорити про себе, отримати схвалення, подяку, нагороду, підвищити свій рейтинг тощо). При цьому людина не переймається високою ідеєю й щирим бажанням допомогти; внутрішньо вона залишається байдужою до проблеми того, кому допомагає. Тому в християнстві найвищу цінність має та добродійність, яка робиться від чистого серця.

Чи завжди ви керуєтеся щирими почуттями у своїх шляхетних учинках? Наведіть приклади, коли ваша допомога була щирою.

VII. Підсумок уроку

Інтерактивна вправа «Мікрофон»

Яку тему ми розглянули сьогодні?

* Мені найбільше запам'яталося....

* Я згоден...

Добро — це Божа благодать, гармонія в житті людини. Воно завжди скероване на благородні дії й перемагає зло. А зло — це нечиста сила, яка завжди перешкоджає добру і вводить людей в оману, скеровуючи їх на негативні дії. Зло — це гнів, розпущеність, заздрість, ненависть. Головним злом є невір'я і непослух Богові, бо з цього випливають усі інші пороки.

VIII. Домашнє завдання

Прочитати в підручнику урок «Добро і зло», намалювати малюнок: яким ти уявляєш добро, а яким — зло.

Життя — дарунок Божий

Життя — це дарунок Божий,
Посланий нам із небес.
На інші дарунки не схожий,
Бо в ньому багато чудес.
Життя — неповторна казка:
У ній ти зустрінеш завжди
Хитрість людську і ласку.
Сміло по життю іди.
Навчися добро творити,
Для того у світ прийшов,
По-Божому, чесно жити.
Щоб в серці цвіла любов.

Анна Хровст, 7 кл.,
Дубенська ЗОШ I-III ст. № 7

ПЛЕКАЙМО СВОЇ ТАЛАНТИ

Урок для 6 класу

Автор Надія Гнатюк, учитель християнської етики,
с. Годів, Зборівський р-н, Тернопільська обл.

Мета: пояснити дітям, що Бог дав нам здібності й таланти, які ми повинні примножувати й розвивати; заохотити дітей бути відповідальними за дари, які вони отримали від Бога; допомагати дітям виявити їхні таланти та накреслити способи їх розвитку.

Біблійна основа: Мт. 18:20; 25:14–30.

Обладнання: Святе Письмо, свічки, таблиці, плакати, конверт із завданнями, пелюстки ромашки, футбольний м'яч, відбиток стопи, магнітофон, касети.

Література

1. Біблія/ Пер. проф. І. Огієнка. — УБТ, 2002.
2. Основи християнської етики. 6 клас: Підручник. — К.: Літера ЛТД, 2008. — 192 с., іл.

ХІД УРОКУ

I. Вступна частина

1. Організаційний етап

Вітання. Налагодження контакту з класом.

Учитель запалює свічку. Звучить легка мелодія.

1-й учень.

Всевишній Боже, світу Володарю,
Прийми молитву, мого серця спів:
До ніг Твоїх складаю щирю дяку,
Що Ти мене людиною створив.

2-й учень.

Благослови на ще одну годину,
В якій знання я хочу здобувати,
Щоб жити, Боже, правильним життям
І Твої заповіді завжди виповняти.

3-й учень.

Благослови нас, Боже, на ще один урок,
Де ми розкриєм серце у молитві.
Це буде знову новий крок
У вірі і з гріхом у битві.

Учитель. «Бог подає нам деякі речі, от хоча б початок віри, навіть тоді, коли не просимо Його. Зате інші речі подає тільки тим, хто молиться» (Св. Августин).

Учитель запрошує учнів зайняти робочі місця.

II. Актуалізація опорних знань

Учитель. В безодні синяви, немов роса,
Витає Той, Хто завжди був і буде,
Найвища в світі Правда і Краса.

Ісус спостерігає за нашою планетою і, звичайно, за кожним із нас. Але Він не просто спостерігає, а перебуває серед нас. Бо Сам Христос сказав: «Бо де двоє чи троє в

Ім'я Моє зібрані, — там Я серед них» (Мт. 18:20). Тож, любі друзі, запросимо Господа на урок і помолимося, щоб ми могли краще пізнати Його, наблизитися до Нього, стати подібними до Нього.

Звучить магнітофонний запис молитви «Отче наш».

Учитель. Тож, дорогі діти, обов'язково відкрийте свої серця на заклик Христової молитви.

У цей час чути стукіт у двері.

— Хто б це міг бути, діти? (Відповіді дітей.)

Учитель відчиняє двері. На порозі стоїть Ангел з двома хлопчиками в українських костюмах.

1-й хлопчик.

Ми зустріли в коридорі
Ангела святого,
Здивувались і зраділи
Ми від щастя того.
Я відразу запитав,
Кого він шукає
І що доброго для нас
У пакунку має.

2-й хлопчик.

Він сказав, що прийшов з неба
На урок відкритий
Дітей й гостей привітати
І благословити.
Бо, де мовиться про Бога,
Він там все витає
Й зрозуміти Боже Слово
Нам допомагає.

Ангел. Я Ангел-Охоронець вашого класу. Приніс для вас лист із Небесної канцелярії, а ще допомагатиму вам протягом уроку, якщо дозволите.

Учитель. Лист адресовано мені, загляньмо, що там? (Заглядає у конверт.)

Тут різні завдання, які ми використаємо протягом уроку, думаю, що ми не засмутимо Ангела своїми стараннями.

Бесіда за питаннями

1. Діти, погляньте на парту Івана. Що в нього на парті? (М'яч.)

2. Хто з вас любить грати у футбол?

3. А яких ви знаєте відомих футболістів?

4. А яких ще знаєте відомих спортсменів?

5. Що вам відомо про визначних учених, акторів?

6. Чому ми про них знаємо? (Тому що вони досягли великих успіхів і стали відомими не тільки в Україні, але й за її межами.)

7. Завдяки чому вони досягли великих успіхів? (Усі відомі талановиті люди досягли успіхів завдяки тому, що наполегливо працювали, розвивали свої здібності й таланти, які отримали від Бога.)

III. Проблемне питання

— Діти, ми також маємо здібності й таланти. У одних вони розвинуті більше, у інших менше.

1. А які здібності в кожного з вас? *(Діти розповідають про свої здібності.)*

2. Чи розвиваєте ви свої здібності? *(Відповіді учнів.)*

3. Чи завдячує людина своїм талантом лише собі? *(Відповіді учнів.)*

IV. Мотивація навчальної діяльності

— Як розвивати свої здібності й що стається із тими людьми, які не хочуть працювати, примножувати свої таланти, розкаже нам біблійна притча про таланти, з якою ми ознайомимося на сьогоднішньому уроці.

V. Повідомлення теми уроку

Учні записують число і тему уроку.

VI. Вивчення нового матеріалу

Сприймання інформації.

Розповідь учителя про репетицію симфонії (з підручника).

Учитель.

— Дорогі діти, а зараз створіть у класі ідеальну тишу. Вслухайтесь в тишу... І, можливо, тоді ви почуєте, як у двері вашого серця хтось стукає і просить: «Відчини!»

Поміж рядами до вчительського столу проходить Ангел, він несе в руках Святе Письмо.

Ангел. Відкрий своє серце, відкрий, не барися,
Й гостинно з любов'ю Ісуса приймай,
Тоді ти пізнаєш, як радісно жити
У єдності з Богом і в мирі з людьми.

Учитель запалює свічку і читає притчу про таланти (Мт. 25:14–30).

Аналіз змісту притчі

1. Кого уособлює господар?
2. Чому господар дав своїм слугам гроші?
3. Скільки грошей заробив кожен із них?
4. Ким є слуга?
5. Чому покарали третього слугу?
6. Що хотів сказати Ісус цією притчею?
7. Чого вона насчить?
8. Пригадайте, яке значення мало слово «талант» у біблійні часи, а допоможе вам робочий зошит (с. 32). *(Учні читають визначення.)*

Учитель. Крім дарів Духа Святого нам дісталися від Бога особисті здібності й таланти. Ми вже говорили про те, які таланти має кожен із вас. На парті в кожного лежить пелюстка ромашки, напишіть на ній свої таланти і прикріпіть до середини, яка лежить на першому столі.

Кожен учень зачитує написане і прикріплює свій пелюсток. Учитель прикріплює ромашку талантів на дошку.

— Хочу вас застерегти, діти, своїми здібностями ми не повинні хвалитися, бо тоді впадемо в гріх. Здібностями ми повинні служити Богові та людям.

Загляньте у свої підручники на с. 91, прочитаємо повчальне оповідання за П. Вортоном «Оркестр». *(Один із учнів читає.)*

— І ще запам'ятайте, діти, найнебезпечніший ворог таланту — це гординя. У вашому підручнику записані головні секрети примноження власних здібностей. Прочитаймо їх (с. 94).

Підсумок прочитаного.

— Лише за таких умов нам вдасться не «закопати» свій талант, як це зробив слуга із притчі.

Виконаємо вправу №4 у зошиті.

Після пояснення вчителя учні виконують вправу в зошиті.

— А зараз перевіримо, якими ви були уважними і як зрозуміли зміст притчі. Знайдіть у притчі слова, якими господар наказав забрати талант від третього слуги. *(Діти шукають та зачитують.)*

Наступне завдання вимагає від вас вибрати правильну відповідь. *(Діти виконують тестові завдання.)*

Учитель. Діти, перед кожним із вас лежить слід — відбиток стопи. Напишіть, будь ласка, на ньому, що ви будете практикувати, удосконалювати в собі після сьогоднішнього уроку.

Після того як кожен учень написав, учні по черзі зачитують і розміщують свої сліди на підлозі в напрямку до дошки.

— Кожен із вас на маленький крок наблизився до Господа. А подивіться, на скільки ми наблизилися до Бога цілим класом.

Погляньте ще на свічку, яка горить: вона віддає нам своє тепло і світло, вона жертвує собою, а незапалена свічка залишила все для себе. З чим можна порівняти ці свічки? *(Розвинений талант і «закопаний» у землю.)*

— Отже, діти, подивіться на таблицю «Якою повинна бути людина».

Учитель читає і пояснює.

— Тільки розвиваючи свої таланти, ми можемо цього досягнути.

Подивися, дорогий Ангеле, у кого із учнів найбільше сердечок, хто був найактивнішим на уроці.

Визначають найактивніших учнів.

Робота з плакатами (читання і пояснення).

Діти стають біля дошки.

Ангел.

Отче наш, Ти що є на небесах,
Що створив всевладною рукою
Цей дивний світ! Уся земна краса
Нам щедро подарована Тобою.

Учень.

Без тебе пташка в небо не злетить,
Не зійде сонце, не впаде росиця,
Твоя любов нас завжди захистить,
Нехай повік ім'я Твоє святиться.
Таланти ті, що Ти нам, Боже, дав,
Охоче й вправно будем розвивати,
Щоби уміннями, які подарував,
Тебе, наш Боже, прославляти.

VII. Домашнє завдання

Знати зміст притчі, вміти пояснити її.

ПОШИРЕННЯ ДОБРА У СВІТІ

Урок для 6 класу

Автор Галина Матюк, учитель української мови та літератури,
основ християнської етики ЗОШ І-ІІ ст. с. Угриничі
Любешівського р-ну Волинської обл.

Мета: розкрити зміст понять «добро», «добродійність», показати поширення

доброї сили Божої науки на прикладі життя біблійних героїв та видатних людей минулого й сучасності; розвивати вміння висловлювати думки, самостійно робити висновки, учити працювати з підручником і зошитом; виховувати інтерес до вивчення Святого Письма, усвідомлення необхідності поширювати добро кожною людиною.

Біблійна основа: Мт. 5:48; 13:33; Лк. 13:20–21.

Ключовий вірш: «Отож, будьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний!» (Мт. 5:48).

Основні поняття: добро, добродійність.

Обладнання: картки з молитвою, картки з новими словами-поняттями, фотографії видатних людей-добродійців минулого й сучасності, аркуш ватману у вигляді серця, робочий зошит.

Література

1. Біблія/ Пер. проф. І. Огієнка. — УБТ, 2002.

2. Основи християнської етики. 6 клас: Підручник. — К.: Літера ЛТД, 2008. — 192 с., іл.

ХІД УРОКУ

I. Вступна частина

Мотиваційний етап

Учитель. Добрий день, дорогі діти! Послухайте легенду, яка допоможе визначити тему сьогоднішнього уроку.

Жила-була на землі дівчина, яку звали Любов. Невесело було їй жити на світі без подружки. Ось і звернулася вона до свого батька, щоб допоміг їй вибрати подружку на все життя. Одного ранку привів він Любов на призначене місце й показав п'ять прекрасних дівчат, яких звали Краса, Радість, Удача, Печаль і Доброта. Але вибрати можна лише одну. Спочатку Любов розгубилася, не знала, кого вибрати. Потім підійшла ближче, подивилася в очі кожній і простягла руку Доброті.

— Як ви думаєте, діти, чому Любов вибрала Доброту? (Відповіді дітей.)

II. Оголошення теми і мети уроку

Отож, тема нашого уроку «Поширення добра у світі». Вивчення нової теми розпочнемо молитвою.

Помолимося за тих, що у розлуці
Помруть, відірвані від рідних хат.
Помолимося за тих, що у розпуці
Вночі без мами плачуть і не сплять.
Помолимося за всіх.
Помолимося за тих, кого лишила мама,
Помолимося за самотніх і сиріт.

Над ними, Господи, в небесній тверді
Відкрий Свої долоні милосердні.

Повідомлення головних завдань уроку

Проблемне питання: Як ти розумієш ключовий вірш: «Отож, будьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний!» (Мт. 5:48)?

Учні записують ключовий вірш у зошити.

III. Вивчення нового матеріалу

1. Словникова робота

Добро — все, що виходить від Бога, благо; те, що позитивно оцінює Бог, є важливим для людського життя, дозволяє людині морально, розумово та духовно жити, зростати, бути щасливою й досягати гармонії й досконалості.

Добродійність — зроблене добро, корисний учинок.

2. Робота в зошитах

Виконання завдання № 6, с. 52. Добери однокореневі слова до слова «добро». Запиши їх. Обґрунтуй значення записаних слів.

Як поширюється добра сила Божої науки?

Учитель. Усі ми хочемо щасливо прожити своє життя, щоб навколо панувало добро, доброзичливість і взаємодопомога, співчуття та милосердя, повага та взаєморозуміння, любов і вірність, чесність і справедливість, щирість і послух, щедрість і скромність, радість і лагідність, терпіння і мудрість.

А Господь нас навчає постійно виховувати в собі ці чесноти. А як же поширюється добра сила Божої науки?

— Поміркуй і доповни вислів: «Добро у світі можна поширювати за допомогою...» (завдання № 2, с. 51 у зошиті).

3. Робота з підручником

Прочитати притчу про закваску (Мт. 13:33; Лк. 13:20–21) (с. 139).

Пояснення змісту притчі учителем.

— Що допомагає Слову Божому швидко поширюватися по всій планеті? (Відповіді дітей.)

4. Випереджувальне завдання

Розгляд повчальних творів, які учні підготували вдома.

Учениця читає **легенду про Янгола**.

Студеного зимового вечора, саме напередодні Різдва, послав Бог маленького Янгола Добра на Землю, щоб той довідався, як живеться людям і чи потребують вони допомоги.

Янгол Добра зачепив свою хмаринку за високу тополя й по гілках спустився вниз. Першим, кого побачив Янгол, був хлопчик, який разом із татком ніс ялинку, весело сміючись. «Ім, мабуть, добре живеться», — подумав Янгол і також усміхнувся. Змахнув крилами й піднявся до

одного з будинків, де у віконечко побачив, як татусь з дітками прибирали ялинку, а мама готувала смачну вечерю. «І цим добре живеться», — зрадів Янгол і знову спустився на землю. Йому стало сумно, бо так мріяв зробити кому-небудь щось добре. І раптом побачив стареньку бабусю, яка стояла під магазином і рахувала копійки, щоб купити хліба. На її очах були сльози. «Ось кому потрібна моя допомога», — зрозумів Янгол. Він дістав із кишені зірочку й поклав її на долоню бабусі. Зірочка вмить перетворилася на великий кошик, у якому було багато смачної їжі. Здивована, але щаслива бабуся підняла очі до неба і сказала: «Щиро дякую тобі, Боже, за різдвяний дарунок».

Маленький Янгол Добра теж радів, що опинився на Землі в потрібний час, бо робити добро — це велике щастя.

— Чи погоджуєтесь ви з думкою, що щастя людини полягає у прагненні творити добро? (Відповіді дітей.)

5. Читання оповідання про дідуса та онука за П.Вортоном в особах (с. 141 підручника).

— Як піклування іншої людини про нас може зробити кращими нас самих, зміцнити нашу віру в Бога? (Відповіді дітей.)

6. Читання оповідання «Юнак і морські зірки»

Якось на світанку чоловік ішов берегом моря й побачив юнака, який підбирав на піску морських зірок і кидав їх у воду. Чоловік запитав, для чого він це робить. Юнак відповів, що зірки можуть засохнути й померти під променями гарячого сонця.

— Але ж узбережжя тягнеться на багато миль, а морських зірок мільйони. Яка користь у твоїх зусиллях? — запитав чоловік.

Юнак подивився на морську зірку, яку тримав у руках, кинув її в море й тихо промовив:

— Користь є для цієї морської зірки.

Запитання

1. Що спонукало юнака кидати у воду морських зірок? (Відповіді дітей.)

2. Погодилися б ви чи заперечили б слова: «Усім однаково не допоможеш, а якщо допоможеш кільком, то це нічого не змінить у житті інших, тому що завжди буде багато нещасних і нужденних»? (Відповіді дітей.)

7. Інсценування

Автор. Прибіг щодуху син додому
й до тата голосно гука:

Син. — А я провідав у лікарні
свого товариша-друга.

Автор. То ж, правда, тату,
я чутливий і маю серце золоте?

Автор. Замисливсь тато на хвилину
І так йому сказав на те:

Тато. — Коли тебе в тяжку хвилину
Людина виручить з біди,
Про це добро, аж поки віку,
ти, синку, пам'ятай завжди.
Коли ж людині ненароком
ти зробиш сам добро колись,
Про це забудь, аж поки віку,
мовчи й нікому не хвались.

— Який висновок із цієї історії треба зробити? (Відповіді дітей.)

Учитель. Напевне, треба менше говорити про добро, а просто проявляти милосердя до тих, хто потребує підтримки.

Пригадалася мені давня притча. Послухайте її.

Були собі два чоловіки. Один вів життя праведне й уважав себе вищим од багатьох, бо не чинив лиха. Інший же про власну праведність ніколи це задумувався, а жив, як велось. І сталося так, що вони водночас прийшли на суд Божий. Один із гордістю показав свої руки, мовивши: «Поглянь, Господи, які вони в мене чисті!» Та Господь сказав із сумом: «Так, вони чисті. Але... порожні...». Тоді простягнув руки інший чоловік. І в долонях його, мов у чарівних люстерках, відбилися тисячі й тисячі великих і малих добрих справ, учинених протягом земного життя, і хором незліченним пролунала щира людська вдячність. Тоді заплакав перший «праведник» і впав долілиць, та було вже запізно. А інший чоловік, котрий ніколи себе у праведниках не числив, рушив уперед — у Царство Вічне. Але раптом зупинивсь і попросив ревно: «Господи! Пусті й його до Себе!..»

— Чого навчає нас ця притча? (Відповіді дітей.)

Яку роль відіграє Церква у поширенні добра у світі?

1. Слово вчителя про Церкву.

2. Розповіді дітей про те, яку роль у поширенні християнства відіграли князі Володимир Великий та Ярослав Мудрий, митрополит Петро Могила, ігумен Києво-Печерської лаври Феодосій Печерський.

III. Закріплення матеріалу

Учитель. Добрий учинок — це найкращий слід на Землі, який може залишити після себе людина. В українців була гарна традиція називати іменами людей те, що вони доброго зробили для громади. Наприклад: Василева криниця — зрозуміло, що її викопав і спорядив Василь — невідомий нам, але добре знааний серед односельців, шанований ними газда.

Так людська пам'ять увіковічила добрий учинок людини: Степанів сад, Михайлова дорога, Іванів луг.

Людей, які допомагають будувати школи, лікарні, сприяють у видавництві книжок, допомагають хворим, немічним і обездоленим людям називають меценатами, доброчинцями та спонсорами.

Учитель. Що ви знаєте про таких людей?

Розповіді учнів про доброчинство видатних людей.

Учитель. Отже, діти, що ж означає поширювати добро? (Відповіді дітей.)

Поширювати добро — це означає робити добрі справи, говорити оточуючим гарні й світлі слова.

Завдання для учнів

1. Уявіть себе феєю чи ельфом, доторкніться до свого товариша «чарівною паличкою» і скажіть один одному щось хороше.

2. Клас об'єднують у групи, учитель роздає ватман у вигляді половинки серця:

1-а група — відповідає на питання: що ви відчуваєте, коли стикаєтеся з проявами доброти?

2-а група — назвати добрі вчинки, які ви можете здійснити один для одного.

Учитель. У світі, у якому ми живемо, дуже багато зла. В Україні проживає близько 2 мільйонів самотніх людей. Майже 2 тисячі із них не здатні подбати про себе, 70 тисяч українців живуть у будинках-інтернатах, понад мільйон живе у злиднях, 15 мільйонів громадян нашої держави змушені існувати на мізерну пенсію. Ці сумні факти нас лякають. І цей перелік можна продовжувати. Тож ми не повинні стояти осторонь, а допомагати тим, хто потребує допомоги і кому ми здатні допомогти.

3. Створення колективної фотогазети «Наші добрі справи»

Діти наводять приклади із власного життя, життя класу, продемонструвавши їх своїми фотоматеріалами.

IV. Підсумок уроку

Не лінуйтесь робити добро,
Лише зла не бажайте нікому,
Бо воно, як велика гора,
Стане вам на шляхові земному.

Ви з любов'ю живіть з юних літ,
Щоб підтримати кожну людину
І старайтесь робити добро день і ніч,
І у кожну хвилину.

Хай Бог пошле вам Свою благодать і наповнить ваші серця любов'ю до людей і добротою.

V. Домашнє завдання

Підготувати презентацію скарбнички «Моральний кодекс народної мудрості»: прислів'я та приказки про добро.

СЛУХАТИ І ПРИЙМАТИ СЛОВА ПРАВДИ

Урок для 6 класу

Автор Любов Венета, учитель християнської етики
Великобerezовицької ЗОШ I-III ст. Тернопільського р-ну
Тернопільської обл.

Мета

Освітня: розкрити та підкреслити значення Божого Слова в житті людини; навчити учнів проводити дослідження; активізувати пізнавальну діяльність в учнів.

Виховна: формувати свідому та відповідальну особистість учня на основі християнських духовних цінностей; сприяти визначенню школярами власної життєвої позиції.

Розвиваюча: продовжувати розвивати в дітях їхні таланти і вміння аналізувати, порівнювати та узагальнювати факти.

Біблійна основа: Лк. 8:5–15; Євр. 4:12; Як. 1:22

Ключові вірші:

«Боже Слово живе та діяльне, гостріше від усякого меча обосічного, — проходить воно аж до поділу душі й духа... І спосібне судити думки та наміри серця» (Євр. 4:12).

«Будьте ж виконавцями слова, а не слухачами самими, що себе самих обманюють» (Як. 1:22).

Обладнання: ілюстрації до притчі про сіяча, зразки зернових культур, презентації «Хліб усьому голова» та «Крок уперед», географічні та історичні карти, вислови відомих людей про Святе Письмо.

Міжпредметні зв'язки: історія, географія, біологія, українська мова та література, образотворче мистецтво.

Література

1. Біблія / Пер. проф. І. Огієнка. — К.: УБТ, 2002.
2. Біблійний путівник для дітей.
3. Біблія для тебе: ілюстровані біблійні історії для молоді/укл. Хейс С., Кемп Л., пер. англ. мов. Огієнка І. Вид. 2-ге. — Донецьк: ОБФ «СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКА МІСІЯ», 2010. — 272 с., іл.

4. Основи християнської етики. 6 клас: Підручник. — К.: Літера ЛТД, 2008. — 192 с., іл.

5. Інтернет-ресурси.

ХІД УРОКУ

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організаційний момент

Вітання. Представлення гостей уроку. Спільна молитва.

2. Актуалізація опорних знань учнів

Учитель. На попередньому уроці ми розглядали тему «Вибір цінностей».

Запитання

1. Чого навчає нас притча «Про скарб і перлину»? (Відповіді дітей.)

2. Який найдорожчий скарб У твоєму житті? (Відповіді дітей.)

3. Чим цінні для нас небесні скарби? (Відповіді дітей.)

4. Як зробити правильний вибір цінностей? (Відповіді дітей.)

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Мотивація навчальної діяльності

Учитель. Кожна людина в житті обирає свій шлях. Часто, не задумуючись про наслідки, робить багато помилок, які можуть нашкодити не лише їй, а й оточуючим. Яку роль відіграє Боже Слово в житті людини? Що робити, щоб не полати своє життя, не завдати болю ближнім і, найважливіше, не образити Бога та здобути небесні скарби? Цю проблему досліджували учасники проекту «Слухати і приймати слова правди», назва якого і є темою нашого уроку.

Діти записують тему уроку в зошити.

Учитель. Створюючи людину, Господь знав, що в неї будуть слабкі та сильні сторони. Любячи, Він ніколи не залишає її без Своєї батьківської опіки. Помічником і охоронцем для неї є Його Слово, яке тисячоліттями звучить до нас із Біблії. І сьогодні Творець звертається до нас: «Будьте ж виконавцями слова, а не слухачами самими, що себе самих обманюють» (Як. 1:22). А про вплив Божого Слова на людину говорить ще один ключовий вірш нашого уроку: «Боже Слово живе та діяльне, гостріше від усякого меча обосічного, — проходить воно аж до поділу душі й духа... І спосібне судити думки та наміри серця» (Євр. 4:12).

Діти записують ключові вірші в зошити.

На минулому занятті ви були:

— ознайомлені з проектом (темою та метою);

— об'єднані в групи, кожна з яких мала провести своє дослідження, в ході якого ви обговорювали отримані результати та готували їх до представлення у вигляді презентацій.

Сьогодні ми ознайомимось з підсумком вашої роботи.

2. Сприймання нових знань

Представлення результатів роботи групи «**Художники**»

Діти, читаючи виразно текст притчі, одночасно демонструють свої ілюстрації до неї (бажано великоформатні, прикріплюючи їх до дошки).

Усі учні самостійно читають текст притчі про сіяча (Лк. 8:5–15).

Представлення результатів дослідження «Коло думок» групи «**Журналісти**»

На попередніх уроках діти цієї групи отримали завдання взяти інтерв'ю в духовних осіб та переможців Всеукраїнської олімпіади з християнської етики стосовно такого питання: «Чи можна розподілити людей на групи за схильністю до тих чи інших гріхів, відповідно до категорій, названих Ісусом у притчі «Про сіяча»?», а також підготувати власну відповідь на це питання.

Думка священика.

Думка пресвітера.

Думка переможців Всеукраїнської олімпіади з християнської етики.

Думка журналістів.

Можна запросити на урок вищевказаних людей.

Представлення результатів дослідження «Панорама життя людей у часи Ісуса Христа» групи «**Історики**»

Завдання: дослідити умови життя та діяльності людей у часи Ісуса Христа (побутові умови, технологія вирощування зернових культур, переробка отриманої продукції); підготувати розповідь з ілюстрованими матеріалами (або презентацію).

Представлення результатів дослідження «Крок уперед» групи «**Агрономи**»

Завдання: створити презентацію з висвітленням наступного питання «Види зернових культур і сучасна технологія їх вирощування».

Представлення результатів роботи «Хліб — усьому голова» групи «**Режисери**»

Завдання: створити презентацію про зерно та його значення в житті людини.

3. Закріплення та узагальнення знань

— Як ви можете відповісти тепер на питання «До якого ґрунту належить моє серце?»

— Що допомагає рости зерняткові?

— Що допомагає людині рости духовно?

— Чи бережливо ставитеся до хліба?

— На вашу думку, чому Ісус обирає зерно символом Божого Слова?

III. ПІДСУМОК УРОКУ

Учитель. Матеріали проекту свідчать про те, що зерно — основа життя людини. У народі кажуть: «Хліб — усьому голова». За шматочок хліба, декілька зерен у роки Голодомору люди віддавали життя. А чи задумувалися ви над тим, скільки праці, здоров'я та любові сьогодні вкладено в ароматний окрайчик хліба, який щодня лежить на вашому столі. Ми не уявляємо собі, як можна прожити без булочки, тістечка, печива, хліба. Так було, є і буде. Хліб і людське життя нерозривно пов'язані. Саме тому Ісус обрав зерно символом Божого Слова. Тим самим Він наголошує на важливості духовного хліба в нашому житті. Якщо не будемо читати Святого Письма, жити згідно із Заповідями Божими, будемо духовно голодні, грішитимемо. Тож нехай душа кожного із присутніх буде родючою землею, у якій посіяне зерно дасть багатий урожай, щоб ми були «виконавцями Слова, а не слухачами самими, що себе самих обманюють».

Під час досліджень ви спілкувалися з різними людьми, обговорювали різні думки, знаходили багато інформації, яка допомогла вам зрости духовно, поглинути іншими очима на, здавалось би, повсякденні речі. Та, найголовніше, що ви побачили, — в основі кожної праці закладена любов. Божа рука перебувала з вами, коли ви збирали необхідний вам матеріал; Господь допомагав знайти потрібну книжку, поспілкуватися з людиною, висловити думку, зрозуміти, що Він завжди є поруч вас. І якщо звертатиметеся до Нього по допомогу, Він ніколи вам не відмовить. Усе залежить від вас, на якому місці у вашому житті буде Бог і Його Слово.

Вірш із підручника (с. 56) зачитує учень з гарною дикцією.

Розкрийте навстіж кожен своє серце

До Істини, яка завжди жива.

Я щиро вірю, що на чаші денця

Всіх душ впадуть Ісусові слова.

IV. Домашнє завдання

Опрацювати с. 53–56 підручника.

V. Оцінювання роботи учнів

Молитва подяки

Господи! Щиро дякуємо Тобі за урок. За зерна, які сієш у наші душі через священиків, учителів, батьків та ближніх. Просимо Тебе, щоб зерно, посіяне Тобою сьогодні на цьому занятті, дало добрі плоди, щоб ми завжди і в усьому бачили Твою волю. Дякуємо за всі ласки, які Ти на нас посилаєш. А також просимо за кожного з присутніх, за навернення грішників, людей, які потребують молитви і за яких немає кому помолитися, за всіх хворих, самотніх, тих, хто далеко від дому. Амінь.

МИЛОСЕРДЯ — ЗАПОРУКА ЩАСТЯ

Виховна година

Автор Софія Прокопчук, вихователь-методист Рівненського навчально-реабілітаційного центру «Особлива дитина»

Мета

Освітня: продовжувати розкривати зміст поняття «миłosердя» як однієї з основних духовно-моральних якостей людини.

Розвиваюча: розвивати вміння аналізувати свої вчинки та вчинки інших з позиції християнства, спонукати учнів проявляти милосердя у повсякденному житті.

Виховна: виховувати у дітей одну із важливих морально-духовних якостей — милосердя, допомогти їм зрозуміти, що людина — особливе творіння Боже.

Обладнання: демонстраційний матеріал, технічні засоби навчання, фонограма пісні «Віднайди скарб».

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент

Хвилинка знайомства з гостями

Вихователь. Діти, сьогодні до нас прийшли гості.

Отож, будьмо знайомі!
В нашій групі є Софійка.
Тут ви бачите Андрійка.
Є Сергій і є Іван,
Два Михайлики, Богдан,
Олександр, Ірина.
Є у нас Людмила.

(коли вихователь представляє учня, він встає й усмішкою вітається з гостями)

Кожен мрію свою має
І в майбутньому бажає:

(учні продовжують з місця)

Добрим бути, справедливим,
Працьовитим, не лінивим.
Рідну мову свою знати,
Старших завжди поважати.
Свого ближнього любити.
З усіма у мирі жити!

II. Основна частина

1. Бесіда

Вихователь. Усі ви прагнете бути хорошими людьми. Дуже хочеться почути від вас, яка ж вона — хороша людина? (Відповіді учнів: добра, чуйна, весела, ввічлива, лагідна, милосердна, слухняна тощо.)

— Ми вчимося любити, бути добрими, ввічливими, працюючими, вчимося берегти наше здоров'я, бути справедливими і співчутливими. Прагнемо завжди бути хорошими людьми.

2. Пошукова робота

Вихователь. Дуже приємно, що в підготовці до цього заходу брали участь усі. Кожен із вас підготував інформацію про милосердя. Що ж, будь ласка, запрошую вас до створення стінгазети «Про милосердя».

Учні зачитують короткі повідомлення про милосердя і залишають їх на задалегідь підготовленій стіннівці.

• Милосердя — це милість серця, жалісливість, м'якість, співчуття, ніжність, любов до людей.

• Милосердя — щирість, співчуття, готовність робити добро всякому, любов на ділі, здатність відгукуватися на чужий біль. Людям милосердним притаманне співчуття стосовно сироти, інваліда, тяжкохворої людини, людини похилого віку, людини, яка потрапила в біду.

• Милосердя — це безкорислива допомога ближньому, яку людина здійснює від щирого серця.

• Милосердя — це не слабкість, а сила, тому що милосердя притаманне людям, які здатні прийти на допомогу. Бо здатність співчувати, співпереживати — це ознака духовної зрілості особистості.

• Милосердя — одна з найголовніших чеснот, що розглядається як Божа благодать, яка сприяє подоланню людської гріховності. Зводиться до співчуття, любові до ближнього, правдолюбства, реальної доброчинності щодо знедолених.

3. Робота в групах

Учні об'єднують у дві групи. Вихователь дає кожній групі конверт із завданням. За певний проміжок часу учні в групах прочитують оповідання й опрацьовують запитання для роздумів і обговорення.

1 група

Оповідання **В. Сухомлинського «Підлога буде чиста. А душа?»**

Першокласниця Марійка, прийшовши додому, побачила, що підлога в кімнатах чиста, аж блищить.

— Як у нашому класі після уроків, — сказала мамі Марійка.

Хтось постукав.

Мама відчинила двері.

До хати ввійшла сусідка — престара бабуса Христина. Бабусі вісімдесят дев'ять років. У неї сім синів, три дочки, багато внуків і правнуків.

Мама низько вклонилася бабусі Христині, узяла її під руку й повела до вітальні.

Жахнулася Марійка: надворі дощ, взуття у бабусі брудне, — там, де пройшла бабуса, розпливлися калюжі.

Коли бабуса пішла додому, Марійка сказала:

— А ми б до класу з такими брудними черевиками не впустили... Підлога ж мусить бути чиста...

— Підлога буде чиста, доню... А душа? — тихо сказала мама.

Запитання для роздумів та обговорення:

1. Чи знаєте ви когось подібного на Марійку?
2. Чи хотіли б ви дружити з Марійкою? Відповідь обґрунтуйте.
3. Що найважливіше для Марійки? Чому ви так думаєте?
4. Яким би став світ, якби всі були такі, як Марійка?

Вихователь після обговорення учнями оповідання підсумовує сказане з позиції християнства.

Вихователь. Ніколи не можна залишатися байдужим. Саме байдужість — душевна вада Марійки. Байдужості протистоїть: співчуття й уважність, уважність до тих, хто тебе оточує, зацікавленість ними, занепокоєння тим, що з ними відбувається, милосердя.

Це те, що є дуже важливим для кожного з нас. Сам Господь показав усьому людству приклад безмежної любові, великого милосердя. «Так-бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне» (Ів. 3:16).

2 група

Оповідання В. Осєєвої «Просто бабуся»

Вулицею йшли хлопчик і дівчинка. А попереду йшла бабуся. Було дуже слизко. Бабуся послизнулася і впала.

— Потримай мої книжки! — гукнув хлопчик, передаючи дівчинці свій портфель, і кинувся на допомогу бабусі.

Коли він повернувся, дівчинка запитала його:

— Це твоя бабуся?

— Ні, — відповів хлопчик.

— Мама? — здивувалась подруга.

— Ні!

— Ну, тітка? Чи знайома?

— Та, ні ж-бо, ні! — відповів хлопчик. — Це просто бабуся.

Запитання для роздумів та обговорення:

1. Чому дівчинка подумала, що це рідна бабуся хлопчика?
2. Чи допомагав хтось із вас тому, хто не мав можливості вам віддячити?
3. Чи допомагали вам незнайомі люди? Наведіть приклад.
4. Якби всі, кого ви знаєте, завжди допомагали іншим, як, на вашу думку, змінилося б наше місто (село)?

Вихователь після обговорення учнями оповідання підсумовує сказане з позиції християнства.

Вихователь. Співчуття, милосердя виражається в потребі допомагати іншим. Милосердній людині не властиво відступати від допомоги іншим при думці про власні проблеми. Коли вона бачить іншого, то легко уявляє рідних людей або себе на його місці. Звідси й виникає потреба — допомогти, проявити милосердя. «І обходив Ісус всі міста та оселі, навчаючи в їхніх синагогах, та Євангелію Царства проповідуючи, і оздоровляючи всяку недугу та неміч усяку. А як бачив людей, змилювався над ними...» (Мт. 9:35–36). Нам відомо, як проявив милосердя до всіх людей Син Божий — Ісус Христос. Він свідомо прийшов на землю в тілі людини, прожив досконале життя, помер на хресті, заплативши за наші гріхи, воскрес із мертвих і зараз пропонує всім нам дар вічного життя. Яка велика й незбагненна любов Христа!

4. Асоціативний куш. Гра «Я вибираю»

Вихователь. Усе в житті і, власне, саме життя має свій початок. Річка починається зі струмочка, подорож — з першого кроку, мелодія — з першої ноти, будинок — з першої цеглини.

Учениця читає напам'ять уривок із вірша Г. Левицької «Право вибирати».

Закони діють не зважаючи на те,
Чи знаєш ти про них, а чи не знаєш!
Весною дивно яблуня цвіте —
Чи восени ти груші там шукаєш?!

Чи знає глина більше, як гончар?!
Чи може глек себе розмалювати?!
Отець Небесний дав людині дар:
Розкуту волю, право вибирати!!!

Що вибираєш? Злість, а чи любов?
Прокляття, смерть, а чи благословення?!
До тебе Бог говорить знов і знов...
У Нього стільки милості й терпіння!

Вихователь. «Хліб свій пускай по воді, бо по багатьох днях знов знайдеш його» (Екл. 11:1). Іншими словами, здійснюй милосердя, і це добро повернеться до тебе з роками...

З Божої милості ми прокидаємося зранку, і поки ще тишу нашої кімнати не замінив гамір дня, наш душевний спокій не порушують різноманітні проблеми, наше серце чисте, ми маємо можливість вибору (*звучить мелодія*). Уявімо собі, що зараз ранок. Ваш спокій ще не порушено. Що оберете ви в супутники на цілий день? Яка чеснота необхідна вам, щоб гідно прожити ще один день, дарований Господом?

Учні один за одним підходять до дошки, на якій розміщені смужки паперу із надрукованими словами: любов, радість, доброта, лагідність, послух, терпіння, справедливість, прощення, працелюбність, заздрість, жадібність, користолюбство, ненависть, байдужість, жорстокість, брехливість, сум, і зображення серця із написом у центрі «милосердя». Кожен учень обирає одне зі слів, розміщує біля «серця» й аргументує, чому він обрав саме цю чесноту.

— Людина, у серці якої є усі вибрані вами чесноти, — дуже щаслива людина. Вона завжди відкрита до людей, до їхніх переживань. І навпаки, якщо в серці людини мають місце ті негативні якості, які ви свідомо залишили ось на цій частині дошки, то така людина не має спокою, радості у житті. Її серце темне від злоби, від байдужості, ворожнечі.

На дошці біля негативних якостей, які залишилися, вихователь розміщує серце чорного кольору.

5. Вправа «Відкритий мікрофон»

Завдання: закінчити думку «Бути милосердним — це...»

(Наприклад: бути добрим; вміти співчувати; провідати хворого; допомогти людині похилого віку; вміти жертвувати тощо.)

Вихователь. Так, усе, що ви сказали — це не що інше, як прояв милосердя. Скажіть, будь ласка, чи в час, у який ми живемо, люди милосердні? (Учні обмінюються думками.)

— Уважно вас вислухала й роблю висновок, що ви правильно міркуєте. Господь заповідав нам «любити один

одного» (Гал. 5:14), «Любов'ю служити один одному» (Гал. 5:13), бо «Любов не чинить зла ближньому» (Рим. 13:10).

Учні напам'ять читають уривок з вірша Ю. Вавринюка «Любити ближнього».

Учень. Любити ближнього — як складно і як просто.
Не з примусу, не з шани чи за щось.
Прийти до нього в дім хорошим, добрим гостем
І запитати: «Як тобі жилося?»

Учениця. І просто усміхнутись. Просто дати руку.
Не треба жертви — крихітку тепла.
Любити ближнього — ділити разом муку,
Яка у серці раптом проросла.

Учень. Любити ближнього — сказати йому про Бога,
Що Він один — любов понад усе,
Що наші всі проблеми, весь тягар, тривоги,
Він на Собі з любов'ю понесе.

6. Хвилинка творчості

Вихователь. У кожного на столі лежить смужка паперу. Візьміть її, будь ласка. А тепер повторюйте за мною усі дії. (*Вихователь показує.*) Складіть смужку навпіл. Тепер розгорніть і загнийте усі чотири кутики. Що у вас вийшло? Так, ви виготовили деталь. І ось я складаю ці деталі, що у нас виходить? Чудова квітка! Як ви думаєте, для чого ця квітка? (*Міркування учнів уголос.*)

Так, цією квіткою можна прикрасити класну кімнату, її можна подарувати. Мені ж дуже хочеться нею прикрасити нашу стінну газету «Про милосердя».

Діти, подібно до того як ми створили красиву квітку, наш Господь багато тисячоліть назад створив людину. Детальми, з яких створювалась людина — особливе Господнє творіння, були: любов і ніжність, добро і милосердя, співчуття і терпіння, справедливість, послух, прощення, радість. Володіючи такими чеснотами, людина буде обов'язково щасливою. Одна із настанов Господніх — любити справи милосердя. «Було тобі виявлено, о людино, що добре, і чого пожадає від тебе Господь, — нічого, а тільки чинити правосуддя, і милосердя любити, і з твоїм Богом ходити сумирно» (Мих. 6:8). Творець наш досконалий у всьому. Він є любов. «Бог же, багатий на милосердя, через Свою превелику любов, що нею Він нас полюбив» (Еф. 2:4).

Учениця. Любіть ви інших, як самі себе,
І ворогам не мисліть злого.
Чого не хочете для себе,
То не бажайте ні для кого.
Уся наука в цих словах,
Святої правди тут скрижалі,
А правди другої нема.
Одну її я тільки знаю.

Учень. Не буде їй повік кінця,
Вона не вмере і не загине,
Бо наш Творець з любов'ю дав
Її для кожної людини.

Вихователь. Якось одна делегація журналістів вирушила зустрітись з Матір'ю Терезою, подивитися на її роботу і зняти репортаж про її місію. Журналісти побачили жадливі умови, у яких працювала й віддавала себе людям ця мужня жінка. Один із них сказав: «Я б і за мільйон доларів цього не робив би». Мати Тереза відповіла: «Я б також цього не робила за мільйон доларів, але я це роблю

безкоштовно, бо в моєму серці є любов до цього народу й поклик від Бога».

Ось головна думка, яку я хотіла би донести сьогодні до вас, діти. **У доброчинності повинна бути закладена любов і поклик серця. Тільки тоді вона принесе взаємне задоволення, очікуваний результат. Доброчинність або милосердя — це насамперед любов до ближнього.**

7. Пісня «Віднайди скарб у кожному слові»

1. Віднайди скарб у кожному слові,
Збережи острівця любові,
Обігрій, кого скривдив дуже,
Усміхнись, це неважко, друже.

Приспів

Давайте разом триматись будем
І цінувати кожну мить,
Бо лише з вірою в майбутнє
У цьому світі варто-варто жити.
Будь ласка, усміхніться, дорослі і малі.
Лід ненависті розтане від усмішок на землі.

2. Підніми, може, хтось спіткнувся,
Нагадай, якщо хтось забувся,
Покажи правильну стежину,
Усміхнись — втішить це людину.

Приспів

3. Привітай старця і дитину,
Розділи на усіх хлібину,
Поверни втрачену надію,
Воскреси нездійсненну мрію.

Приспів

Учень.

Не обминіть ніколи людину,
Ні в літню спеку, зимову днину.
Чи велика вона, чи мала —
Не зробіть цій людині зла.
Сніг розтане, лід розкришиться,
А образа в душі залишиться.
Бумерангом повернеться знов.
Тож, будьмо людьми —
Сіймо любов!
Подаймо руку хворим, стареньким,
Погладьмо голівки діткам маленьким,
Бо добра справа — найвища святиня!
Не обминіть людина людину!

III. Заключна частина

Вихователь. Я вірю в те, що ви обов'язково будете милосердними, бо ваші серця багаті на любов. Без любові милосердя — це порожній звук. Не чекаймо, щоб хтось інший починав проявляти милосердя. Ми почнімо розсівати зерна доброти, щедрості, і світ буде змінюватися. Пам'ятаймо, що «любов — це єдиний скарб, що помножується, це єдиний дар, що росте тоді, коли його роздають» (Б. Ферреро «Коло радості»).

«Любов довготерпить, любов милосердствує... Ніколи любов не перестає!» (1 Кор. 13:4–8).

У МОЄМУ СЕРЦІ ЖИВЕ ХРИСТОС

Свято духовності (для учнів 5-7 класів)

Автор Ірина Семків, учитель етики, християнської етики
Тужилівського НВК Калуського р-ну Івано-Франківської обл.

Зал урочисто прикрашений: на стіні образ Ісуса з діточками, з боків — плакати з текстами із Біблії, у центрі — велике серце. У серці напис: «Христос живе в моєму серці. Запроси і ти Його».

Звучить повільна музика. Голос з-за сцени:

Це сон пророчий чи гірка спокуса,
Це снилося чи, може, я не спав:
Я бачив самотнього Ісуса,
Що вулицями нашого села блукав.
Ішов Христос повільний і прозорий, наче дим
По вулиці, залупаній насінням,
Обдурений базіканням пустим.
Ішов Христос, посвічуючи німбом,
Прикривши тіло білим полотном.
Стояли люди за насущним хлібом,
За грішним златом і гірким вином.
Блукав Ісус невпізнаний, забутий,
Самотній, мов дитина у юрбі,
Скорботою виповнюючи груди...

На сцені з'являється юнак, одягнений у довгу білу сорочку, і звертається до присутніх зі словами:

Я — Життя, а ви не шукаєте Мене.
Я — Шлях, а ви не йдете за Мною.
Я — Світло, а ви не бачите Мене.
Я — Істина, а ви не вірите Мені.
Я — Учитель, а ви не слухаєте Мене.
Я — ваш Друг, а ви не любите Мене.
Я — Господь, а ви непокірні Мені.
Я — ваш Бог, а ви не молитесь Мені.
Якщо ви нещасні, то не виніть Мене.

Юнак виходить.

Ведучий 1. Іти по життю часом дуже нелегко. Правильний шлях завжди вузький, а страхи й привабливий гріх розгойдують у різні боки й запаморочують голову. Радників багато — усі підказують, як треба жити. І якщо слухати всіх підряд, то навряд чи колись дійдемо до мети. Головне, обрати правильний шлях.

Ведучий 2. Ісус Христос казав: «Я Світло для світу, хто йде вслід за Мною, не буде ходити у темряві той, але матиме світло життя» (Ів. 8:12).

Ведучий 1. Ісус не просто підказує нам дорогу, Він кличе нас іти за Ним і довірити своє життя Йому. Єдиний шанс не заблукати в цьому світі — це бути учнем Христа й не зводити з Нього очей.

Ведучий 2. Звичайно, сьогодні ми не можемо бачити Ісуса так, як Його перші учні, адже Він воскрес і перебуває на небі. Однак Він залишив нам Своє Слово — Біблію. І для кожного з нас Христос має стати орієнтиром у житті. Якщо ми потрапимо у складну ситуацію, запитаймо себе: «Що за цих обставин зробив би Христос?» Як правило, відповідь на своє запитання ми знайдемо в Біблії або житті тих християн, які любили Господа й прагнули у всьому наслідувати Христа.

Учень. Багато доріг є на нашій землі:
Шосе, залізниця, стежинки малі.
До гнізд через гори прямують пташки,
І риби у морі знаходять стежки.

У різні боки ведуть ці путі,
І має людина свій вибір в житті.
Та лише єдина — вузька й не проста —
Є в світі стежина до Бога, Христа!

Прямує вона в Боже Царство святе.
Щасливий, хто вірну стежинку знайде.
Йому подарує Господь майбуття,
І радість спасіння, і вічне життя.

Учениця. До Ісуса стежинка вузька,
І терниста вона, й нелегка,
Але твоя розбита душа
Може нею іти до Христа.

На стежинку Ісуса ступи
І без сумніву йди до мети,
Хоч і буде нелегко не раз,
Але сили подасть тобі Спас.

Допоможе усе перейти
І у Царство Небесне ввійти,
Тож спіши на стежину Христа,
В небі Він подарує вінця.

Послухай, дитино, Христос тебе зве,
Шукай ту стежину, що в небо веде.
Шукай до спасіння Ісусовий шлях.
Повір, Він зустрине тебе в небесах.

Ведучий 1. Ісус Христос — Світло для світу, яке не згасає. Дорога Правди, що веде нас до раю.

Пісня «Бог — Любов»

Ведучий 2. Молитва. Добра щира молитва. Саме вона наближає нас до Господа. Бо під час молитви ми спілкуємося з Богом — це наша розмова з Ним. Найчастіше ми вдаємося до молитви під час життєвих випробувань чи невдач. У важкі хвилини свого життя ми звертаємося до Бога, просимо розради й допомоги.

Ведучий 1. І Він вислуховує нас. Тож дякуймо Йому за все й завжди, приймаючи все, що Він дає, і пам'ятаймо, що Бог є любов, а любов не може бути джерелом зла.

Учениця. Хай дощі шумлять надворі,
Коли погано й сумно всім,
То помолюся я до Бога,
Про всі справи розповім.

Боже, прагну Тебе,
Не забудь Ти мене,
Я — дитина Твоя,
І люблю я Христа.

Якщо проситиму я щиро,
Молитимуся від душі,
Господь наповнить серце миром
Й тривоги прожене усі.

Отак, надіючись, молюся
До Бога, нашого Творця,
Радію, що я добре вчуся
І в Україні живу я.

Учень. Я вдячний Ісусу за все:
За милість, за ласку, за любов,
За те, що спасіння несе
Святая, пречистая кров.

Ця кров Ісуса Христа,
Що в муках за нас помирав,
Він нам відчинив небеса,
Щоб кожен лиш в Нім щастя мав.

Я знаю, за мене Він вмер,
Щоб мав я в Нім радість завжди,
Спасіння я маю тепер,
Господь не сказав: «Відійди!..»

Я знаю, прийняв Він мене
У Царство спасених Своїх.
Господь закликає й тебе,
Схились до Ісусових ніг.

У пам'яті буде завжди
Голгофа — на ній хрест стоїть,
До Господа, друже, прийди,
Омиє Він й твій всякий гріх.

Ведучий 2. Бог завжди піклується про нас. Він завжди з нами, оберігає нас, допомагає долати труднощі. А скільки разів Божа рука захищала нас від небезпеки, якої ми навіть і не бачили?.. Тому ми разом з Біблією закликаємо вас завжди довіряти Господеві й покладатись на Нього, «...бо своїм Анголам Він наказав про тебе, щоб тебе пильнували на всіх дорогах твоїх — на руках вони будуть носити тебе, щоб не вдарив об камінь своєї ноги» (Пс. 91:11–12).

Пісня «Я люблю з Христом ходити»

Ведучий 1. Ісус Христос прийшов у наш світ Дитиною. Коли Він став дорослим і розпочав Своє служіння проповідника і пророка, дуже багато людей дістали від Нього відповіді на питання, що їх хвилювали. Через що ми сваримося? Зазвичай через якісь речі: іграшки, книжки, велосипед тощо. А в дорослих й іграшки, через які вони сваряться, «доросліші».

Ведучий 2. Кожна людина повинна усвідомити, що все, що має, — від Бога, та що за все Йому треба дякувати. Ми мусимо зробити вибір, кому служити, й прийняти рішення, наприклад, таке: «Ісусе, я присвячую своє життя Тобі! Тобі одному хочу служити, Тобі одному хочу належати».

Учень. Моє серденько — світлий дім,
Де немає бруду чи зла,
Я піклуюсь, щоб в серці моїм
Заздрість, злість та брехня не жила.
Вмію я розпізнавати гріх,
В серці йому жити не дам,
Навіть переступити поріг
Не дозволю поганим думкам.
В мене добрий є помічник —
Це улюблена Книга моя.
Боже Слово я слухати звик,
І корюся йому з радістю я.

Ні пліток не боюсь, ні погроз,
Маю захист надійний, міцний —
В моїм серці живе Христос,
Ось чому я щасливий такий!

Сценка «Подарунок для Ісуса»

У кімнаті — Сашко. Заходить його друг Олег —, скуйовджений, обурений, збуджений. Розмахує сумкою, сідає, хвилюється.

Олег (у розпачі). Знову одиниця!

Сашко. Та ти що?

Олег (кидає сумку додолу). Ох і буде мені від батьків! Ой-ой-ой! А все це Ірина Василівна! Усе вона! Добери, каже, синоніми до слова «скарб». Ну я й добрав (*гордовито*): багатство, золото, валюта, діаманти й усякі дорогоцінні метали, гроші, ну коли їх багато, тощо.

Сашко (*схвально*). Ну, правильно!

Олег. А вона мені: «Корінь усього лихого — грошлюбство. Я, — каже, — про інші цінності хочу почути».

Сашко. А ти?

Олег. Я їй: цінності — це вільно конвертована валюта у швейцарському банку. А вона мені — одиницю! Каже: «Прийдеш, коли цінності зміниш». Отакої!

Сашко. Оце так!

Олег (*докірливо*). А ще віруюча, до церкви ходить! Ніякого милосердя! Та ще й перед Різдвом! Мене тато в цирк обіцяв повести, а тепер — зась... Ось тобі й цінності!

Сашко. Так, це вона дарма! Ну й що тепер робити? Що то за скарби такі, що Ірина Василівна такою принциповою стала? Вона ж гарна вчителька — добра, пожаліє, коли треба, хоча й сувора...

Олег. Ура! Придумав! Треба в Наталки запитати: вона з Іриною Василівною в одну церкву ходить. Може, вона знає.

Сашко (*схвально*). Так, якщо Наталка не знає, то ніхто не скаже. Ходімо!

З'являється Наталка.

Хлопці біжать їй назустріч.

Сашко. Привіт, Наталочко! Ми до тебе в справі. Уявляєш, Ірина Василівна йому... (*збирається розповідати*).

Олег (*штовхає друга й знаками наказує мовчати. Звертаючись до Наталки*). Наталочко, скажи, будь ласка, про які цінності в церкві навчають і що то за скарби там є?

Наталка (*здивовано*). Чого це ви зацікавилися? Ви ж завжди глузуєте з мене, що я ходжу щонеділі до церкви.

Олег (*ніжливо*). Тут справа така, ну, розумієш, важлива... треба зі скарбами розібратися. А я не знаю. Може в церкві щось про них розповідають?

Наталка (*хитро підморгує*). Так! У церкві не тільки розповідають про скарби, їх там багато! Я навчу вас добувати скарби зі скарбу!

Сашко. Ну й намутила! Може, ми золото відмиватимемо на Клондайку? (*Хлопці сміються*.)

Наталка (*продовжує переконливо*). Я про справжні скарби! Ось на аркушах я напишу адреси золотих віршів. Беріть і добувайте! Хай вам щастить! (*Іде*.)

Олег. Агов! Стривай! Пішла... (*розчаровано*).

Сашко (*невдоволено*). Ну ось, доведеться ще Біблію читати!

Олег (*здивовано*). Що це вона понаписувала? Івана 3:16... Хто це зрозуміти зможе?

Сашко. Це тексти з Біблії, ми їх знайдемо. Мене бабуся навчила. (*Ідуть*.)

На сцені з'являється Наталка, думає вголос.

Наталка (*замислено*). Збирайте собі скарби на небі... (*Радісно*.) Виходить, якщо я роблю щось добре тут, на землі, то мій скарб вирушає на небо! Мій скарб — це мої добрі

справи! Слава Богові! Ісусе, я знаю, що робити. Я молитимусь, щоб хлопці зрозуміли, що найголовніша цінність — це Ти! Це буде моїм подарунком для Тебе, Ісусе!

Наталка складає руки в молитві, лунає аудіозапис короткої молитви.

Наталка виходить. З'являються хлопці із розгорнутою Біблією в руках.

Олег. Ну ось, знову ми заплуталися! З одного боку, одні скарби: золото, гроші, діаманти. За них можна багато чого купити: кросівки, велосипед, плеєр, сходити в цирк...

Сашко (продовжує). А з іншого боку, теж цінності: мамині усмішки, татова повага, бабусині пироги, свіжий вітер, сонечко, травичка й навіть... навіть курча кумедне таке: уже не яйце, але ще не курка — просто чудове Боже створіння! Поглянь на світ навколо нас! Це не купиш ні за які гроші! Це ж Божий дарунок нам!

Олег. Так, Господь усе це подарував нам, а що ми Йому можемо подарувати?

Заходить Наталка.

Наталка (задоволено). Так, хлопці! Ви нарешті зрозуміли, що є найціннішими скарбами в житті. А присвятити своє життя Богові — наш найкращий подарунок для Ісуса!

Учень.

У мене є в житті мета — бути схожим на Христа, Бо за мене Він страждав і життя Своє віддав.

Але зараз Він на небі, чує мене, чує тебе.

Все, що треба, посилає і добра мене навчає.

Він від лиха береже, від нещастя стереже.

В моє серце заглядає, все погане прибирає.

Моє серце — світлий дім, бо живе Христос у ній.

В дім дарунки я несу і дарую їх Христу:

Не цукерки, не машинки, а хороші добрі вчинки.

А чому це я роблю? Просто я Його люблю!

Пісня «Прийди, Ісусе, прийди»

Ведучий 1. Отож, Христос учить людей вибирати в житті найголовніше. «Не все те золото, що блищить» — каже народна мудрість. Дуже добре, що наші хлопці Олег та Сашко все-таки зрозуміли, що найбільшим скарбом є саме духовні цінності, вони мають перевагу над тимчасовими, короточасними.

Ведучий 2. Недаремно Господь наголошує: «Не збирайте собі скарбів на землі, де міль і хробацтво нівечить і де підкопуються злодії і викрадають. Збирайте собі скарби на небі, де ні міль, ані хробацтво не нівечить і де злодії не пробивають стін і не викрадають. Бо де твій скарб, там буде і серце твоє!» (Мт. 6:19–21).

Ведучий 1. Якщо ми хочемо жити справді щасливо, то не повинні «ганятися» за матеріальними цінностями (грошима, автомобілями, модним одягом, дорогими розвагами тощо), а маємо прийти на те поле (до церкви), де знаходиться небесний скарб, — найвищі християнські цінності. Саме, ходячи до церкви, ми вчимось жити в любові й добрі, знаходимо Божу мудрість і ніби заново народжуємося.

Поради ангела
(Інсценізація)

Ніжно ангел будить: «Дитино, вставай
І на Службу Божу в церкву поспішай».

Та в цей час лукавий не спить, не дрима,
Тихо так у вушко дитині співа:

«Не вставай, дитино, а поспи ще трішки,
Бо тебе у церкві болітимуть ніжки».

Спить дитя блаженне, у сні підраста.

Будить Ангел вдруге, будить неспроста:

«Уставай, дитино, сонечко вже встало,

І недільне свято знову завітало».

А лукавий шепче: «Не йди, не спиши,

Ти така натомлена, в ліжку полежи».

Час проходить швидко в клопотах щоденних.

І роки спливають у справах буденних.

Стала вже бабусею дитинонька та,

І вже вкотре сходить неділя свята.

Все в житті минуло — і добре, і зле.

Радю вже щечече внуча золоте:

«Знаєш, бабцю мила, яка в мене мрія?

Щоб ти розповіла, що є Літургія».

«Як тобі сказати, серденько моє,

Що занастила я життя своє.

Книжок не читала, в церкві не була

І про Літургію знати не могла.

Одну добру раду дам тобі, внучатко:

Як тебе будитиме твоє Ангелятко,

То вставай раненько, убирайся вмити

І не прислухайся, що тебе болить.

Бо минеться молодість, як виростуть діти,

Будуть ще сильніше ніженьки боліти.

А на старість буде боліти душа,

Що життя змарноване не варте й гроша».

Ведучий 1. Дорогу до храму кожен проходить сам,
Навіть людина без ніг, навіть сліпий інвалід,
Коли приходить пора, сам проходить
дорогу до храму.

Ведучий 2. Дорогу до храму кожен проходить сам,
Навіть смішний атеїст, навіть страшний егоїст,
Коли приходить пора, сам проходить
дорогу до храму.

Ведучі (разом). А дорога ця ясна й проста, —
Через душу проходить вона!..

Учениця. Джерельце чистої любові
Тече із серденька мого.
Це слава Господу Христові
За ласку та добро Його.

Мене омив Своєю кров'ю,
Своїм дитятком назвав,
Веде в святі оселі нові,
Що в небесах приготував.

А поки я іще в стражданнях
Іду услід за Ним туди,
Я хочу в горі та печалі
Співати пісеньку хвали.

Співати хочу, бо у серці
Живе свята любов Христа.
Нехай у ньому, як в джерельці,
Іскриться Божя простота.

Я хочу жити і любити
Людей, тваринок, квіти — все!
І коли буду так робити,
Не всохне джерельце моє.

Пісня «Ісус любить всіх людей»

На сцену виходять усі учасники свята із сердечками з написом: «Христос живе в моєму серці. Запроси й ти Його». Звучить запис пісні «Хай нас з'єднає любов» або «Любов врятує світ». Учасники свята передають сердечка глядачам як символ світла, тепла й любові Ісуса Христа, якими Він огортає всіх людей.

Прощення *амішів*

«Із усіх мистецтв, що є, найважливішим для нас є кіно...» — такий девіз був у вождів соціалізму після жовтневого перевороту. Проте мало хто знає закінчення цієї фрази. А повністю вона звучить так: «Із усіх мистецтв, що є, найважливішим для нас є кіно, з погляду на тотальну безграмотність народних мас».

Важко переоцінити вплив і силу кінострічок на формування світогляду простих людей. Це розуміли тогочасні «вожді пролетаріату» і якнайповніше використовували потенціал кінематографу для політичної пропаганди своїх ідей.

Цей вираз актуальний і сьогодні. І хоча з неграмотністю покінчено, проте ми маємо іншу ситуацію у нас в країні: багато людей не люблять читати, не уміють переосмислювати прочитане й не працюють над своєю самоосвітою, вважаючи, що рівень середньої освіти достатній для спокійного й нормального життя. Ми перетворились на суспільство споживачів готових відповідей і штампів мислення. І в такій ситуації кінофільми починають відігравати надзвичайну роль. Адже вони стають тим формуючим фактором, який найперше впливає на світогляд людей.

У царині кіноіндустрії цей факт давно відомий. І тому почалась ера фільмотворення, комерціалізації мистецтва й догодження смакам пересічного глядача. Не дивно, що на останньому Канському фестивалі, незважаючи на проголошену незаангажованість і аполітичність, більшість фільмів, що перемогли, піднімали питання сексменшин. Це вказує на те, що цей вид мистецтва спирається більше на споживацький інтерес, ніж на ідею формування цінностей у свідомості людей. Переважно вони ідеалізу-

ють і схвалюють те, що в цьому світі вважається чеснотами: кар'єризм, руйнування авторитетів та ідею взяти від життя усе, що лише можна.

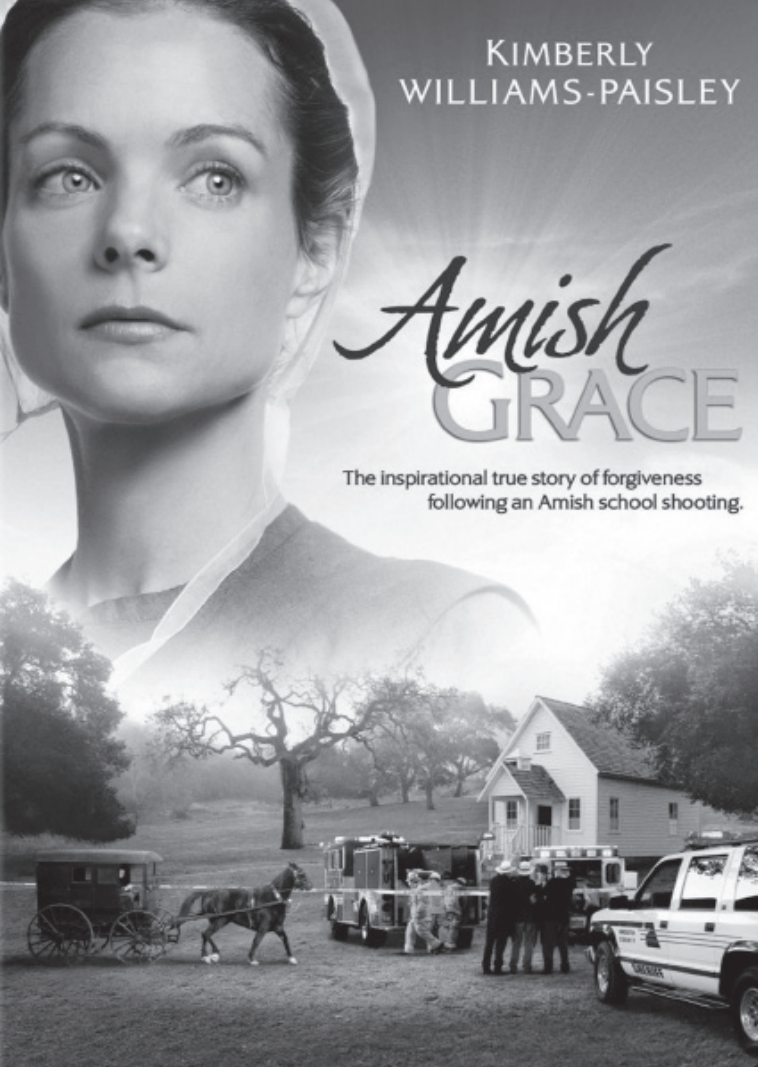
Тому на їх тлі, немов білі ворони, проступають фільми, які пропагують добро, справедливість, віру в незаперечні авторитети. І хоча ці фільми поодинокі, проте саме вони спричиняють резонанс у суспільстві. Одним із таких фільмів є картина «Прощення амішів».

Ця стрічка знята за реальними подіями, що відбулися у середовищі невеликої релігійної групи амішів. У жовтні 2006 р. у школі «Нікель-Майнс», штат Пенсільванія, озброєний чоловік учинив стрілянину. Він убив п'ятьох дітей, поранивши ще п'ятьох. Пізніше він був схоплений і засуджений. Але не це викликало реакцію суспільства, адже на сьогодні, як це не сумно констатувати, подібні випадки не поодинокі. Вразила людей реакція самих амішів, які, прийшовши на суд, повідомили всім присутнім про те, що вони прощають цього бідолашного. Така нелогічна поведінка, безумовне прощення і небажання поквитатись із убивцею викликали бурю в американському суспільстві. Про це писали газети, говорили на ток-шоу і просто теревили у кав'ярнях. Багато людей не могли зрозуміти, що стало підґрунтям такого надлюдського прощення.

Слід зазначити, що ми говоримо про американське суспільство, яке, апріорі, вважається християнським. Хоча на це можна лише сказати, що більшість християн, які вважають себе такими, давно забули, що означає жити відповідно до заповідей Ісуса Христа, і лише в історичному контексті вважають себе послідовниками вчення Спасителя. Адже ми живемо більше за заповіддю «око за око», ніж за словами Христа «любіть один одного». Власне, кінематограф відіграв тут важливу роль. Бо саме у стрічках, які транслиують сьогодні, ми бачимо те непростення, той глум над приниженими, те висміювання доброти, яким живе суспільство сьогодні і яке популяризує із екранів.

Резонанс від справи був настільки великим, що весною 2010 р. вийшла стрічка «Прощення амішів», яка розповідає про ті події. У ній через призму роздумів і поглядів на життя засмученої матері Іди Нрейбер, через біль інших спустошених кривавим учинком сімей, автори розважають і досліджують вражаючу реакцію амішів на жакливу подію і, як наслідок, їх прощення і співчуття до убивці. Через цей фільм люди поринають у культуру, побут і віру

амішів і можуть зрозуміти, що стало причиною такого непересічного для цього світу рішення.

Проте для наших читачів слід розповісти, хто такі аміші й у чому полягає їх відмінність від інших людей. Історія виникнення цього релігійного руху починається в бурхливі часи Реформації. Із загальної маси протестантів кінця XVI — початку XVII ст. виділилась частина людей, здебільшого німецьких анабаптистів, які були послідовниками Якоба Аммана або Аміша. Бажаючи жити святим життям і бачачи те, що багато протестантів ухилилось від просто-го вчення Ісуса Христа, будучи прихильниками суворішої церковної дисципліни, вони організували свою закриту спільноту, яку через деякий час почали називати амішами, за ім'ям їхнього лідера.

Маючи чіткі правила життя, ці люди не хотіли змішуватися з іншими протестантами, щоби уникнути «впливу світу». Проте, саме за свою кардинальну позицію, в тогочасній Європі вони часто були переслідувані й незрозумілі. І тому в 1712 р. після чергових гонінь значна частина амішів переселилась в Америку, у штат Пенсільванія, бажаючи там створити своє, унікальне суспільство. Процес переселення розтягнувся аж до 1865 р. І в результаті цього в штатах Пенсільванія, Огайо, Іллінойс, Нью-Йорк, Айова, а також на півдні Канади утворилась ціла мережа поселень амішів, які вели закритий спосіб життя і не бажали змішуватися з іншими поселенцями.

Сьогодні ця релігійна течія вважається найзакритішою в християнському середовищі. Самі аміші не ведуть місіонерського служіння, не нав'язують своїх поглядів оточуючим і не стверджують, що їхній стиль життя є найкращим. Проте в суспільстві, що страждає на дефіцит чіткої позиції та неминущих цінностей, така поведінка є ви-кликом тому ліберально-толерантному світогляду, який панує в Сполучених Штатах.

Послідовники Якоба Аміша не використовують техніки, вважаючи роботу на землі своїми руками виконанням слів Господа (Бут. 3:19), не користуються здобутками сучасного світу (автомобілі, телефони, електроенергія), зодягаються у просте вбрання із домотканого полотна, не будують храмів, а проводять богослужіння «на дому». Деякі із їхніх переконань досить смішні: не користуватись пластмасовими гудзиками, а лише дерев'яними, бо це — продукція світу цього; не голити бороди, але голити вуса, адже вуса — це ознака світу. Але є і дуже суворі. Наприклад, «орднунг» (порядок) — перелік релігійних і громадських правил, за якими живе громада і за виконанням яких слідує старійшина общини. Усі вони побудовані на Біблії і слугують досягненню праведного життя перед Богом. Або «мейдунг», вигнання навіки із общини того, хто порушив ці правила. Проте всі вони спрямовані на те, щоби зберегти здоровий дух общини й не дати спокуси іншим членам жити неправедним життям. До підлітків застосовується правило «румспрінг» — коли в молодому віці надається можливість вибрати одне із двох: або стати частиною общини, або навіки покинути її.

Сучасному читачеві такий порядок речей видасться атавізмом і пережитком минулого. Але ми повинні пам'ятати, що ці правила були вироблені й спрямовані найперше на досягнення єдиної мети — праведного життя перед Богом. Адже до сьогоднішнього дня аміші, насамперед, релігійне, а не просто громадське об'єднання людей. Їх єднає бажання поклонятись Богу і, так як вони вважають, виконувати Його заповіді.

Саме довіра Богові й бажання втілити Його заповіді лежить в основі всіх учинків амішів. Бо без такої віри неможливе свідоме зречення від «цінностей» цього світу, неможлива посвята такому способу життя і не вдасться щоденне слідування Божим заповідям. Саме така віра й штовхнула згорьованих убивством людей пробачити вбивцю, адже вона спирається на слова Бога: «Мені помста належить, Я відплачу» (Євр. 10:30). Саме вона штовхає людей своєю добротою, любов'ю і прощенням перемагати зло, руйнувати задуми сатани й відкривати всепрощаючу любов Бога.

Для нас це дивно, незрозуміло й не має сенсу. Але, можливо, ми сьогодні настільки відхилились від ідеалів Христа і Його слів, що не можемо осягнути їх глибину, їх революційну новизну і вражаючу дію? Можливо, нам потрібно зупинитись і переосмислити наше ставлення до того, у що, як нам здається, щиро віримо?

І це. Дивлячись на життя своїх батьків, учителів, служителів, молоді аміші самі вчаться на їхньому прикладі цієї всеохоплюючої милості і посвяти. І це — найкраща школа життя, яку можна запропонувати для нашого сфiлософствованого й демагогічного суспільства. Адже практичні дії є найкращою школою для молоді, сферою формування дієвих навичок життя і побожності, середовищем, де формуються майбутні цінності життя.

Переглядаючи фільм «Прощення амішів», зауважив, що незважаючи на своє, досить скептичне, ставлення до їхньої «втечі від світу», я все ж таки хотів би, щоби більшість тих, хто впливає на моїх дітей, мали подібні Вічні переконання, які б штовхали їх іти всупереч обставинам, які б учили любити Бога понад усе і які б могли ламати стереотипи мислення, котрими ми живемо і які, не задумуючись, передаємо підростаючому поколінню. Мені хотілося б, щоб ті, хто вчить моїх дітей, самі були світочами побожного життя і незламної віри у всемогутність Бога. 🕯

Олег Блощук

Любіть, моліться, дійте

**Дуже часто з уст батьків можна почути такі фрази:
«Я не знаю, що мені робити... Усе, що не роблю, не
допомагає... Як не стараюся, усе намарно...»**

Вислухавши всі запитання-сповіді, пропоную поміркувати над тим, чому ж все-таки жодні методи не допомагають, не приносять таких очікуваних результатів?

**Коли дитина відчуває,
що її люблять, у неї
формується довіра, її...серце
розкривається назустріч
тим, хто її любить і поважає,
хто слухає її і розуміє. І
у відповідь на цю любов
дитина розцвітає.**

Жан Ваньє

Не знаю, хто сказав вам, шановні батьки, що сучасні діти — це незвичайні діти, діти XXI століття, що вони не визнають ніяких заборон, а слово «дисципліна» стосовно них узагалі зайве. Єдине, що допустиме в процесі виховання таких дітей, так це тільки те, що їх потрібно зрозуміти. Усе... Крапка... А буває, що не розумієш, хоч і дуже стараєшся...Тоді починаються пошуки того, хто допоможе. Це, як правило, психолог. Буває, у самого дітей ще немає, але наполегливо щось радить, рекомендує «потрібну літературу», яку ви або читаєте й мало що розумієте, або не читаете, бо часу немає, і зовсім нічого не розумієте. Втомилися...Далі ви, за вашими ж словами, «просто мучитеся». Я дозволю собі додати: і мучите свою дитину.

Шановні батьки, забудьте, що сучасні діти — це діти XXI століття (так звані «діти індиго»). Це, перш за все, — ваші діти. Так, перед нами постають незнані до цього часу проблеми, виникають складніші обставини, але погодьтеся, що виховувати дітей було справою нелегкою протягом усіх століть.

Знаменитий вислів Сент-Екзюпері «Усі ми родом з дитинства» нагадує нам про те, що ми, шановні батьки, теж колись були дітьми. Пригадаймо, якими ми були, про що мріяли, чого хотіли, і це допоможе нам зрозуміти наших дітей.

Пригадуєте, як приємно вам було, коли поруч із вами були мама і тато, радісні, випромінюючи любов один до одного й до вас? Отож, яку б книжку з цієї проблеми ви, шановні батьки, не розгорнули, обов'язково йтиметься про те, що вплив батьків на дитину є вирішальним, і чим кращі подружні взаємини, тим ефективнішими, успішнішими будуть результати виховання. У щасливих батьків — щасливі діти, що сприяє не тільки формуванню хорошої поведінки, але й вияву почуття власної гідності. Любов золотом ниткою повинна пронизувати все ваше життя. Наші діти потребують любові. Один із моїх вихованців на запитання, що означає бути щасливим, відповів так: «Щасливий той, кого люблять». Так, бути щасливим — це бути впевненим у тому, що тебе люблять. Внутрішня потреба любити й бути любимим глибоко закладена в кожній людині. Думаю, недоцільно й неправильно запитувати в батьків, чи любите ви свою дитину? Відповідь буде позитивною. То чому ж так багато дітей у розпачі кричать: «Ви мене не любите!» Що не так? Чому в дитини закралася сумніви?

**Для виховання дитини
потрібно більш проникливе
мислення, більш глибока
мудрість, ніж для управління
державою.**

У. Е. Ченнінг

Моя 9-річна учениця одного разу сказала так: «А мене моя мама не любить, завжди принижує, залишає надовго саму вдома. Коли я виросту, усе їй скажу...» Подумавши хвилинку, дівчинка продовжила: «Але мені ще так довго терпіти...» Важко читати таке? Повірте, чути ще гірше... Скільки мудрості треба просити в Бога, щоб допомогти і дитині, і матері.

Любіть своїх дітей, кажіть їм про це, щоб вони чули це від вас, тоді педагогу не треба буде переконувати у цьому вашу дитину. Діти виявляють послух, повагу до батьків не тому, що батьки роблять усе правильно.

Так вони реагують, перш за все, на їхню любов, розуміння і розумне ставлення під час щоденного спільного життя.

Дитина — ніжний саджанець, який треба поливати обережно і... з любов'ю. Важливо розмовляти з нею і слухати її. Це має бути якнайчастіше. На моє прохання пригадати найяскравіші моменти їхнього життя, усі діти пригадували історії, де вони спільно зі своїми батьками відпочивали, читали, гралися, співали. Зверніть увагу: їм згадалося те, що робили разом з мамою і татом. Отож, більше часу проводьте разом зі своїми дітьми. Даруйте їм хвилини радості, щастя. Як бачите, для цього потрібно так мало — ваша присутність і увага до дитини, до її проблем. Дитина, підрос-таючи, матиме потребу в спілкуванні з вами, їй цього бракуватиме, коли вас з певних причин не буде поруч. Приймаючи певні рішення, вона, перш за все, думатиме, як учинив би мій тато чи мама? Вона поспішатиме до вас, щоб поділитися найсладковішим.

Пригадайте ті хвилини з дитинства, коли на вас кричали найближчі вам люди. Які почуття переповнювали вас?.. Не робімо самі помилок, які так важко виправити. Візьміть до уваги й те, що ваші діти не повинні вас

**Дитяча здатність до
сприйняття нагадує
посудину з вузькою шийкою:
у цю посудину знання треба
вливати поступово, оскільки
інакше значна його частина
розіллється й пропаде.**
Джозеф С. Райл

боятися. Пам'ятайте, що страх може бути кінцем відкритості, початком замкнутості. Отож, прислухаймося до Слова Божого: «А батьки — не дратуйте дітей своїх, а виховуйте їх в напominанні й остереженні Божому!» (Еф. 6:4). Як важливо не втратити батьківського авторитету! Ніжність, доброта, терпіння, а досить часто, і довготерпіння, наполегливість, спілкування з дитиною — усе це і є тими промінчиками, тими струнами, за допомогою яких маємо знайти дорогу до сердець наших дітей.

Під час однієї з дискусій на занятті «Школи життєвої компетентності» для батьків дітей з особливими потребами батьками була висловлена думка про те, що в дітей іноді самі ж батьки, як це не парадоксально звучить, викрадають дитинство. Що маєтись на увазі? Ми часто купуємо дітям іграшки, не враховуючи їхніх вікових особливостей, іграшки, якими не проти погратися самі. Дітей, які ще хочуть гратися, віддаємо на навчання в найрізноманітніші клуби, секції, гуртки.

Кожному з нас хочеться, щоб наша дитина була розумною, успішною, здібною. Та й у телепередачах показують таких розумних дітей, і друзі хваляться, що їхня дитина така талановита. Зі шкіри пнемося, щоб і наша була не гірша від інших. Почули десь, що дитина в 3 роки читає, — наша теж має читати. Поки прийде час іти в школу, дитина читає, рахує, пише. Як цього досягнули? А як хто. Комуś це було завиграшки, а хтось уже так намучився, що й школа не мила. Для чого? Говорять, дитина має бути зайнята так, щоб голову не наповнювало зайве. Я розумію це так: дитина зайнята, ви, шановні батьки, тим більше зайняті. Живемо... Як живемо? Для чого живемо? У такий спосіб ми реалізуємо в своїх дітях те, чого самі в силу певних причин не змогли досягнути. Чи задумувався хтось, як 3–5-річний дитині бути в ролі 6–7-річної? Зате обуренню нашому меж немає: усе даю тобі, репетиторів наймаю, оплачую, хочу, щоб ти все вмів! Чого тобі ще треба?

А без обурення і з материнською ніжністю, батьківською теплотою:

«Сину (донечко), важко тобі? Чим можу тобі допомогти?»

Дуже часто в сучасній родині дитину ставлять у центрі уваги, безвідмовно виконуючи всі її забаганки. Так виховуємо маленького егоїста, який буде рости й думати, чого б то ще йому попросити у вас? Зрештою, проситиме все, що бачитиме в інших, навіть не задумуючись над тим, чи воно йому треба.

Прикро бачити, скажу вам, коли дорослі все виконують за дитину. Щоб дитина змогла зав'язати шнурки на черевиках, цьому треба приділити час, допомогти зрозуміти, як це робити, навчити. Багато батьків зараз купують таке взуття, де немає шнурків. Немає шнурків — немає проблем. Неприємно це казати, але самі ж батьки роблять своїх дітей ледарями. Уже з дитинства треба привчати до праці. Якщо в домі завжди порядок, мама й тато постійно дбають про це, дитина швидко запам'ятає, де що лежить. Дитині потрібно давати посильні доручення. Систематично виконуючи трудові доручення, дитина навчиться доводити справу до кінця, бути відповідальною, наполегливою. Вона поважатиме вашу працю, шановні батьки.

**Дисципліна — це все, що
батьки кажуть чи роблять,
щоб допомогти дитині
досягнути зрілості.**
Джон М. Дрешер

Одне із занять батьківського всеобучу було присвячене процесу дисциплінування. Спілкуючись на цю тему з батьками, зрозуміла, що слово «дисципліна» розуміють як покарання. Насправді, це далеко не так. Покарання — це частинка дисципліни. Щоб стосунки між дітьми і батьками були хорошими, батьки повинні зробити все можливе, з любов'ю, мудрістю, терпінням і наполегливістю, щоб поведінку дитини поставити в потрібні рамки. Колись прочитала таку повчальну історію. Один мудрець придбав великий акваріум, заповнив його водою і запустив туди п'ять рибок. Яким було його здивування, коли він побачив, що рибки згуртувалися в центрі акваріуму так, ніби чогось боялися. Минуло два дні. Мудрець придбав декілька кольорових камінців, які розмістив на дні акваріуму. За кілька хвилин рибки почали вільно плавати по всьому акваріуму. Мудрець зрозумів, що камінці показують рибкам межі води, яких до цього часу вони не бачили. Діти теж

набувають свободу, якщо знають свої межі, межі дозволеного.

Не забувайте, шановні батьки, про такий важливий метод впливу на дитину, як наслідування. Хочете чи ні, а дитина буде наслідувати вас тому, що вона дуже сприйнятлива до всього, що її оточує. Отже, яких якостей характеру не хочете бачити у вашої дитини, таких не виявляйте й самі! Чого не хочете бачити у своїх дітях, того й ви не робіть. Ви для своїх дітей — приклад для наслідування. Ваша поведінка, учинки виховують набагато більше, ніж слова. Будьте завжди в правильних стосунках з Богом. Ви не тільки маєте показати правильний шлях дитині, а самі маєте йти по ньому. Скільки б біблійних історій ви не розповіли, не прочитали дитині, але якщо ви так не живете, як навчаєте, це всього лише марно витрачений вами час.

Насамкінець про найголовніше. Слово Боже вчить нас: «Привчай юнака до дороги його, і він, як постаріється, не уступиться з неї» (Пр. 22:6). Отож, шановні батьки, не нехтуйте Божою заповіддю. Для вашої дитини це важливо. Про це говорить наш Творець. Отож, якщо ви бажаєте правильно виховати свою дитину, то прислухайтеся до голосу Його, ще раз і ще раз уважно перечитайте Слово Його, дослідіть тему виховання. Дослідивши, зрозумієте, що Господь бажає, щоб ви виховували своїх дітей у світлі Його Слова. Діти мають зростати, люблячи Бога, будучи вдячними Йому, знаючи, що Бог любить їх і нічого не пошкодував заради їхнього блага. Бог покладає на батьків велику відповідальність за виховання дітей. Пропоную вам зараз (не відкладаючи на потім) узяти в руки Біблію й уважно, просячи в Господа мудрості, перечитати уривок із Псалма 77: з першого по восьмий вірші. Яка велика відповідальність лежить на батьках! Треба так виховувати дітей, щоб вони довіряли Богові, дотримувались заповідей Його, а не були неслухняні, вперті, норовливі.

Пам'ятайте, що посієте у своїх дітях, те й пожнете у своїй старості. Хочете мати хороших дітей, моліться разом із ними, прославляйте Творця, разом дякуйте Йому за всі милості Його, частіше перебувайте у Слові Його, тому що «усе Писання Богом натхнене, і корисне до навчання, до докору, до направи, до виховання в праведності, щоб Божя людина була досконала, до всякого доброго діла готова» (2 Тим. 3:16).

Божих благословень вам, шановні батьки! 🌟

Софія Прокопчук
Фотоміри Харченко

Як учити дітей добра?

— Твій син такий розумний! Напевно, коли виросте, стане вченим!

— Не знаю, може й так. Не важливо, ким він стане, важливо, щоб він був доброю людиною.

(З розмови із знайомим)

Навряд чи хтось із батьків мріє бачити свою дитину злочинцем або такою людиною, яка розповсюджує навколо себе лихо. Утім, злі люди чомусь зовсім не рідкість. Ми можемо зараз пригадати когось із свого оточення, а найчесніші з нас погодяться з тим, що й самі ми аж ніяк не є втіленням добра. Тому проблема виховання в дитини добрих якостей і бажань наштовхується на питання, чи це реально взагалі й чи це настільки важливо, щоб про це говорити, роздумувати й досліджувати.

У наш час... бути добрим?

Сумніви в тому, чи варто докладати зусиль, щоб дитина була доброю, зростають до велетенських розмірів, коли батьки спостерігають (у своєму житті й у житті інших) за тим, як добрі люди страждають, переживають безліч проблем, тоді як злі процвітають і досягають успіху. Мені доводилося чути, як деякі батьки, спілкуючись між собою, говорили, що «зараз час не такий і світ не такий, щоб дитину вчити бути доброю. Зараз треба вміти виживати, а це вимагає будь-яких учинків». Подумки пошкодувавши дітей цих батьків, а заодно і їх самих, я згадала текст із Біблії:

«Що посіє людина, те й пожне». Людська логіка їхніх доводів руйнується Божим законом, або, навіть можна сказати, абсолютною закономірністю, яка полягає в тому, що ніяке зло, зроблене людиною, не промине без наслідків для неї. Проблема в тому, що люди дедалі менше бояться цих наслідків або просто відкидають їх наявність.

«Що скоро не чиниться присуд за вчинок лихий, тому серце людських синів повне ними, щоб чинити лихе. Хоч сто раз чинить грішний лихе, а Бог суд відкладає йому, однак я знаю, що тим буде добре, хто Бога боїться, хто перед обличчям Його має страх! А безбожному добре не буде, і мов тінь, довгих днів він не матиме, бо він перед Божим лицем страху не має!» (Екл. 8:11–13).

Ніяке зло, зроблене людиною, не промине без наслідків для неї. Проблема в тому, що люди дедалі менше бояться цих наслідків або просто відкидають їх наявність.

«Ото, беззаконня зачне нечестивий, і завагітніє безправ'ям, — і породить неправду. Він рова копав, і його викопав, і впав сам до ями, яку приготував, — обернеться зло його на його голову, і на маківку зійде його беззаконня!» (Пс. 7:15–17).

Чітко і ясно на сторінках Біблії Бог говорить, що незалежно від тенденцій сучасності, думки вашого сусіда чи навіть вашої думки, зло рано чи пізно впаде на голову того, хто його чинить. Отже, бажаючи дитині найкращого, чи бажаво їй такої долі?.. Чи ще й досі думатимемо, що успіх та досягнення важливіші за чисте сумління?

Що є справжнім добром?

Продовжуючи тему про «наш час», спробую визначити декілька варіантів того, що ми звикли вважати добром.

♦ Те, що, на наш погляд, корисно: не шкодить здоров'ю, сприяє розвитку, допомагає захистити себе й інших.

♦ Те, що приносить радість і задоволення. Якщо ти від чогось плачеш — уникай цього. А це тобі подобається? — роби це.

Фото Вадима Сиротюка

Фото Вадима Сиротюка

♦ Те, що допомагає тобі стати «приємним» для оточуючих: твоя увага, участь у їхньому житті. Тебе будуть любити, дружити з тобою, ти не будеш самотнім.

♦ Те, що допоможе тобі в майбутньому: колись хтось учинить із тобою так само, як і ти з ним.

Ось така картина «добра» вимальовується, досить приваблива на перший погляд. Але, на жаль, це картина, у центрі якої — людський егоїзм. Можливо, ви скажете, що це перебільшення, але всі ці уявлення про добро не придумані, а почуті від реальних дорослих, які давали свої настанови дітям.

То що ж є справжнім добром, до якого треба привчати підростаюче покоління?

Звісно, усім відомий факт, що навіть загальнолюдське уявлення про добро не є однозначним для кожного. Адже для когось добро — це врятувати, а для когось — убити. Хто має визначити для людини, що є добро?

**Без Бога людина
приречена
блукаати
в пільмі
лабіринту під
назвою земна
мудрість.**

Подібне питання виникало й у пророка Михея, і він отримав відповідь від Бога: «Тобі сказано, о чоловіче, що є добре й чого Господь від тебе вимагає: лише чинити справедливість, любити милосердя й покірно ходити перед твоїм Богом» (Мих. 6:8, переклад І. Хоменка). Ходити перед Богом — це жити в Його присутності, перед Його очима. Серце такої людини звернене до

того, що хоче Бог. У різних ситуаціях людина, яка ходить перед Богом, керуватиметься Божою думкою, а не власними або чиймись уявленнями. Іншими словами, це жит-

тя в послуху Богові. Оскільки справжня справедливість і справжнє милосердя є суто Божими якостями, то без покірності Богові ми виявлятимемо свою власну справедливість і своє власне милосердя, які виходять із нашого уявлення.

Бог визначає, що є добро і зло. Він є Творцем усього живого, усіх фізичних законів, усього видимого і невидимого. Він створив людину й дав їй дихання життя. Саме Бог керує Всесвітом так, як вважає за потрібне, і, будучи Богом, є Джерелом усілякої істини. Тому слід шукати саме в Нього відповідь на питання, що є добром для мене і для моїх дітей. Без Бога людина приречена на блукання у пильмі лабіринту під назвою земна мудрість.

Послух — найголовніша добра справа

Що ви скажете, якщо ваш син-старшокласник украде з вашого гаманця гроші, щоб купити вам на день народження цінний подарунок? Як ви цей подарунок оціните, чи зрадієте йому? Навряд чи ви похвалите сина за винахідливість і здогадливість.

Біблія розповідає про царя Саула, який свідомо порушив Божий наказ і хотів виправдати себе «добрими» намірами: «Ми хотіли принести Богу жертву». Що ж почув цар у відповідь через пророка Самуїла: «Чи жадання Господа цілопалень та жертвов таке, як послух Господньому голосу? Таж послух ліпший від жертви, покірливість краща від баранячого лою! Бо непокірливість як гріх ворожбитства, а свавільство як провина та служба бовванам. Через те, що ти відкинув Господні слова, то Він відкинув тебе, щоб не був ти царем» (1 Сам. 15:22-23).

**Дорослим слід зростати в послуху
Богові, у покірності й любові до Нього.
Тільки так вони зможуть передавати
дітям правдиве уявлення
про добро і зло.**

Отже, бачимо, не все, що ми називаємо добром, є добром у Божих очах. Тому, перш ніж учити дитину бути доброю, батькам слід самим визначитися, що вони вважають добром чи злом і чому. Маючи над собою авторитет Бога, батьки зможуть сказати дитині: «Тобі треба чинити ось так, тому що Бог цього хоче». Якщо ж батьки самі для себе авторитет, то крім фрази «Роби так, бо я сказав», нічого кращого вони не придумують.

Дитина змалечку повинна розуміти, що послух батькам є найголовнішою доброю справою в її дитячому житті, адже так вона вчиться слухатися Бога. А дорослим слід зростати в послуху Богові, у любові й покірності Йому. Тільки так вони зможуть передавати дітям правдиве уявлення про добро і зло. 🙏

Ольга Новікова

Не просто маленький папірець

Одного разу молодий чоловік у пошуках роботи зайшов на територію великої промислової фірми. Чомусь саме в той момент він м'яв у руках непотрібний папірець, не знаючи, куди його подіти. Не помітивши ніде поблизу смітника й не бажаючи захарашувати кишені, він просто розтиснув пальці: папірець полетів на асфальт... І майже відразу чоловік помітним напис: «Викидати сміття суворо заборонено. Адміністрація». Поруч нікого не було, і він сказав про себе: «Подумаєш, написала тут якась прибиральниця. А їй за що платять? Прибере, дрібниця!»

Минуло небагато часу, і працівник фірми вже проводив новачку оглядову екскурсію на новому місці. Він розповів, що начальник дуже любить чистоту і порядок — це його друга натура. Ще за півгодини молодий чоловік дізнався, що власник фірми не лише любить порядок, але й жертвує великі кошти, аби чистоту підтримували в усьому місті, бере участь у акціях милосердя для бездомних і виділяє немалі кошти для лікування хворих на рак дітей.

Нарешті молодому чоловікові поталанило зустрітися з цим жертводавцем, і він виявився тією людиною, яка декілька років тому врятувала життя його маленькій доньці, а зараз дає йому високооплачувану роботу й можливість кар'єрного зростання. Тепер викинутий папірець був не просто «маленьким папірцем».

Боже милосердя до 7 млрд. людей стає, вочевидь, величезною, привабливою, невичерпною і просто невимовною благодією на тлі наших людських «маленьких папірців». Скільки гріхів, грішків чи грішечків, як нам здається, ми допускаємо у своєму житті? Безперечно, є багато таких дрібниць, які ми не вважаємо чорними (в духовному сенсі). Лише задумавшись і по-справжньому оцінивши Божу доброту, ми можемо по-іншому дивитися на ті «сірі зони», які, на наш погляд, не освітлені Божим Словом чи взагалі не мають для Творця ніякого значення.

Розглянемо лише п'ять Його благих діянь стосовно всього творіння.

1. Життя. Господь не «перекриває нам кисень», хоча часто ми дуже непокірні (*Дії 17:25*). Афіни — у той час язичницьке місто. Там жили шанувальники цілого пантеону богів на чолі із Зевсом. Та, попри їхнє марне поклоніння лжебогам, єдиний, істинний і праведний Бог продовжував виявляти Свою доброту крізь віки.

2. Світлопорядок. Господь дає всім людям світло сонця і дощ, незалежно від раси, кольору очей і, звісно, гріховності (*Мт. 5:45*). Лише уявіть, якби в один момент сонце перестало світити чи змістилося хоча б на сантиметр. Уявіть, що назавжди б припинився дощ або почав лити безперестанку. Сталося б щось жахливе. Творіння відчувало б це на собі. Чому ми думаємо, що цього ніколи не може відбутися, ніби Господь у полоні Своїх законів? Творець піклується про Своє творіння, яким би воно не було!

3. Мудрість. Скільки існує земля, Господь регулярно дарує нам здійснювати нові відкриття. Ніхто не встановлював технічні, фізичні, хімічні, біологічні чи ще будь-які інші закони, їх лишень відкривали (*Іс. 28:23-29*). У наведеному тексті описана праця землероба. Подумайте, як пише про це один богослов: «Землероб оре поле, та ро-

бити це не до нескінченності. Чому? Як він знає, коли поле готове? Звідки він знає, що і коли робити далі? Звідки його мудрість? Бог щедро ділиться Своїми знаннями і мудрістю з тими, кого створив».

4. Благословення сім'ї (*Бут. 2; Пс. 126*). Господь не зобов'язаний нам нічим. Тим більше, коли творіння згрішило проти Нього та Його любові. Він установив інститут сім'ї і дозволяє людям отримувати радість від нього. Він дає людям дітей. Він огортає їх Своєю турботою і піклуванням.

5. Влада на землі (*Рим. 13:1-6*). Господь задумав вазелі для стримування гріха на землі. Так, імовірно ми знаємо не один факт порушення наданих владі повноважень. Та їх могло бути й більше! Ми ще можемо «кудись» поскаржитися. Не всі водії їздять по тротуарах. Не всі продавці продають дітям алкоголь. Не всі аптеки продають «наркотики» без рецепта. Діти ще ходять до школи, а батьки можуть знайти роботу, щоб був хліб і до хліба.

Писання ще багато говорить про Божу благодію загальною і конкретно, проявлену в певній ситуації. Насолода в житті (*Екл. 2:24-25*), багатство (*Пр. 3:16; 8:18*), безпека, спокій і сон (*Пс. 3:6; 4:9*), успіх (*Пс. 1:1-3*), що б хороше ми не назвали, — усе дароване для нас добрим Богом. Надаремно Його уявляють собі злим. Він не такий.

Божі дари, описані вище, богословами прийнято називати загальною благодаттю. Тому що нею забезпечені всі люди, незалежно від їхнього духовного стану. Ця благодать також здобута Ісусом Христом, а не нашими особистими заслугами (*Ів. 3:16*). Та насамкінець, дорогі читачі, хочу підкреслити особливу Божу благодать, яка спасає всіх, хто вірує в Ісуса Христа. Це особливий Божий подарунок для грішників. Він зберігає не лише від вічного покарання, але й допомагає усім у духовному житті, у боротьбі з гріхом у своєму серці й перемозі над ним (*Еф. 1:3; 2 Петр. 1:3-4*).

Під час конфлікту з батьками одного юнака осяяла глибока істина: «Зараз я грішу не просто проти старших людей. Це мої рідні, які народили мене, піклувалися про мене, забезпечували мене, любили... Я грішу проти їхньої любові. Їм, мабуть, дуже важко зараз приймати мене». Кожна людина в Божих очах як той блудний син, який грішить проти Божої доброти в Ісусі Христі. Грішники отримують усе добре з небес, але не дякують, нарікають, бо не задоволені. Цим вони вже грішать проти свого милосердного Господа, який їм абсолютно нічого не винен. А ще гірше, вони доручають своє життя і вічність сатанинській брехні про те, що справжнє задоволення можливе без Бога і їм не потрібен найбільший вияв Божої доброти — Ісус Христос. Тому закликаю вас: швидше усвідомте Божу благодію до вас і прийміть Христа. «Або погорджуєш багатством Його доброти, лагідності та довготерпіння, не знаючи, що Божа доброта провадить тебе до покаєння?» (*Рим. 2:4*). 🙏

Артем Приступа

Двигун реформи — серце вчителя

Про предмет «Основи християнської етики» я дізнався 2003 р. Тоді я працював у християнському центрі реабілітації наркоманів і алкоголіків у м. Острозі. У мене тоді виникло запитання: чому для реабілітації наркоманів і алкоголіків прикладається так багато зусиль, а от роботу з попередження наркоманії й алкоголізму не ведуть на належному рівні.

На той час у НаУ «Острозька академія», на кафедрі релігієзнавства, почали готувати вчителів християнської етики, і я вирішив вступити туди навчатися. Це був авантюрний крок з мого боку, адже мені було вже 48 років і в школі я вчився далеко не на відмінно, до того ж 9-11 класи закінчував у вечірній школі робочої молоді. Однак ці й деякі інші факти тільки зміцнювали мою віру в те, що вступити в Академію й успішно закінчити навчання можна тільки тоді, якщо на те буде Божа воля. І Бог благословив мене: я успішно закінчив магістратуру, а християнську етику почав викладати, ще навчаючись на 3-му курсі.

Тоді про цей предмет було ще мало відомо. Крім того, його релігійний відтінок викликав обережність і деякі побоювання з боку адміністрацій шкіл, які боялися створити міжконфесійну напругу.

Я вдячний професору Василю Миколайовичу Жуковському за те, що, наставляючи нас, випускників університету, він рекомендував нам самим бути активними в рекламі християнської етики, для того щоб нас помітили й включили цей новий на той час предмет у навчальний план школи. На той час мені для цього потрібно було зібрати якомога більше підручників й іншої методичної літератури з християнської етики й поїхати в школи Луганської області.

Бесіда із завідувачем відділу освіти м. Брянки закінчилася тим, що він дав добро на викладання християнської етики в усіх школах, що перебували в його підпорядкуванні. Для мене це було великою несподіванкою. Я взявся викладати в п'яти школах. Усі вони були розташовані в різних населених пунктах. В інших школах уроки християнської етики

почали проводити пастор однієї з помісних церков і мій товариш — студент-першокурсник кафедри релігієзнавства НаУ «Острозька академія». Діти нас приймали з великою радістю. Педагогічний колектив спочатку ставився насторожено, але потім ми знайшли спільну мову. Там я почав осягати мистецтво педагогіки.

Перше, на що звернув увагу, — це індивідуальна особливість кожного учня. Адже ми часто забуваємо, що індивідуальність, — це невіддільна особливість кожної людини. Ісус Христос — Єдинородний Син Божий, тобто, Він єдиний і неповторний, подібного Йому не було, немає й ніколи не буде. Людина, як образ і подоба Бога, має таку ж особливість — бути неповторною. Зі своїм світоглядом, характером, смаками та вподобаннями... І ось такий різноманітний народ Бог поєднує в Христі Ісусі. Тільки Його принципи, закладені в проповіді Євангелії, гарантують гармонію в розвитку стосунків у сім'ях, шкільних колективах, соціумі в цілому.

Саме на такій основі базується моя програма викладання християнської етики. Тому я цілеспрямовано фокусую її на розвиток особистості учня. Насамперед, я прагну знайти з учнями спільну мову. Уважаю, що прірву між поколіннями або віковими групами люди створили через лень. Ця штучна перешкода звільняє старше покоління від необхідності вникати в суть життя молоді, витрачати на це час і нерви. «Хіба вони можуть розуміти щось серйозне зі своїм дитячим мисленням?» — І ми вирішуємо життєво важливі питання замість них.

Друга причина розколу набагато глибша: адже для того, щоб зрозуміти філософію життя іншого покоління, необхідно відкинути упередженість із амбіційністю свого превалюючого положення й схилити вухо до вібрації життя тих, хто по той бік прірви.

На мою думку, ця проблема й стає головною перешкодою до впровадження в школах системи освіти з акцентом на розкриття особистісного потенціалу кожного учня. Хіба може вчитель досягнути результату, застосовуючи найсучасніші інтерак-

тивні методи навчання, маючи для цього повний комплект технічних засобів, якщо між ним і класом немає контакту, якщо у них різне розуміння вирішення питання. А подати руку взаєморозуміння повинен сильніший, але як часто я не готовий це зробити... «Нещасна я людина! Хто мене визволить від тіла цієї смерті? Дякую Богові через Ісуса Христа, Господа нашого. Тому-то я сам служу розумом Законові Божому, але тілом закону гріховному» (Рим. 7:24-25). Дехто думає, що гріх — це лише аморальні вчинки. У цьому випадку говориться про життя за тілом, життя для задоволення своїх плотських потреб, і це застеляє очі на бачення потреб того, хто перебуває поруч, у цьому випадку — на потреби учня. Тому, для того щоб упровадити нові принципи в педагогіці, насамперед необхідно працювати з викладацьким складом у сфері його духовного виховання, з метою переоцінки цінностей. 🕊

*Сергій Якушенко,
учитель християнської етики
Волосківської ЗОШ І-ІІ ст.,
Острозький р-н, Рівненська обл.*

Закон життя

Як у житті не раз буває,
Що про добро ми забуваєм.
Без сумніву, про те згадаєм,
На жаль, тоді, коли втрачаєм.
А ще ми дуримо себе:
На чорне кажем голубе.
У вічі дивимось приємно,
Позаочі обмовляємо даремно,
Буває, часто обіцяєм,
На правду очі закриваєм,
Вдягаєм на обличчя маски,
Радіємо чийсь поразці.
Навіщо ж дуримо себе?
Зло безкарно не мине.
Досить! Крапка! Схаменімося!
І до Господа звернімося.

*Яна Пашко, 7 кл.,
Дубенська ЗОШ І-ІІІ ст. № 7*

Аврора

Рита з мамою жили неподалік міста. Щодня мама їздила на роботу — в лікарню, а малу доцю брала з собою. Мама працювала санітаркою, а дитина гралася в лікаря. Тітка Олена Михайлівна подарувала їй старенький стетоскоп, блокнот і ручку. Рита виписувала рецепти всім — і ляльці, і коту, що жив у дворі лікарні, і навіть хворим. Дівчинці дуже подобалося відчувати себе дорослою лікаркою.

Якось у двір лікарні з мигалками заїхала швидка. Санітари дуже обережно дістали з машини ноші. Під простирадлом лежав хтось маленький. Рита навіть не помітила хто. До ручки дитини була підключена система. Швидко підготували операційну, і ось над дверима загорівся надпис «Іде операція».

Цього вечора мама плакала. Вона пригортала донечку й нічого не казала.

Минув тиждень. Вранці, як завжди, доня з мамою прибули до лікарні. Рита запитала:

— Мамо, а де та дитина, яку привезли у вівторок?

— Мабуть, у палаті. Та ти не ходи туди, доню, — відповіла мама.

— Чому?

— Не питай. Просто будь тут.

І мама пішла працювати.

Рита трішки погратася, та чомусь гра не пішла. Зібравши свої «лікарські» речі, мала вирішила піти полікувати нового пацієнта.

Непомітно пройшовши по коридору пост і маніпуляційну, дівчинка

наблизилася до палати, тихо відчинила двері й зайшла. У палаті стояло два ліжка, та тільки одне було зайняте. З-під ковдри було видно тільки кучеряве волосся. Рита підійшла ближче.

— Ти хто? — запитала мала лікарка.

Той, хто був під ковдрою, залишився лежати нерухомо.

— Ти спиш?

— Ні.

— А чого мовчиш?

— Хочу пити.

— Я дам тобі водички.

Рита швидко налила з пляшки мінералку в чашечку й обійшла ліжко з іншого боку. На неї глянули сірі оченята дівчинки — її ровесниці. Рита простягнула співрозмовниці воду.

— Я не можу взяти чашку.

— Немає сил? Я напою тебе!

І ось хвора дівчинка ковтнула водички. Рита так старалася, що аж присіла на ліжко. А коли ставила чашку, то ненароком зсунула ковдру.

Від несподіванки Рита втратила мову. У її співрозмовниці не було правої руки та частини ноги.

— Ти каліка?..

Дівчинка заплакала.

— Пробач, пробач, будь ласка! Я не подумала...

Та незнайомка гірко схлипувала й навіть не дивилася на Риту.

Через секунду в палату забігла медсестра.

— Ти що тут робиш? Ану бігом звідси!

Рита слухняно вийшла. У кімнаті, де відпочивав персонал, було тихо.

Дівчинка сіла в куточку на стілець і вся стиснулася, мов пружина. Через кілька хвилин прийшла мама.

— Мамо, я образила дівчинку. Я навіть не знаю, як її звати. Мамо, що з нею трапилося?

— З ким, доню?

— З тією кучерявою, що нещодавно привезли.

— Була аварія. А звати її Аврора. Її мама й тато загинули, а вона втратила руку й ногу.

Рита заплакала.

— Мамо, я така жорстока! Я назвала її калікою. Що ж робити?

— Заспокойся. Здається, я знаю, що робити. Вам потрібно потоваришувати. Після тихої години підемо провідати її.

— Можна, я подарую їй свого ведмедика?

— Авжеж. А ще візьми в моїй сумці апельсин. Пригостиш Аврору.

Дівчинка ледь дочекалася закінчення тихої години. Узявши маму за руку, Рита несміливо зайшла до палати.

— Авроро, це я. Можна зайти?

У відповідь пролунала тиша.

— Ну пробач мені, будь ласка.

— Може, вона ще спить?

— Ні, я не сплю. Не йдіть, мені дуже самотньо.

— Я принесла тобі справжнього ведмедя! Його звати Клаптик. Я назвала його так, тому що в нього клишоногі лапки. А скорочено — Клаптик.

Аврора всміхнулася.

— Як тебе звати?

— Рита. Часом кажуть Маргарита, та це довго.

Мама ще хвилинку постояла й тихо вийшла.

— Я чекаю на свою бабусю. Вона має сьогодні приїхати з Росії. Бабуся забере мене. Ти побудь біля мене. Не залишай мене саму.

— Я нікуди не піду. Хочеш апельсинку?

— Так.

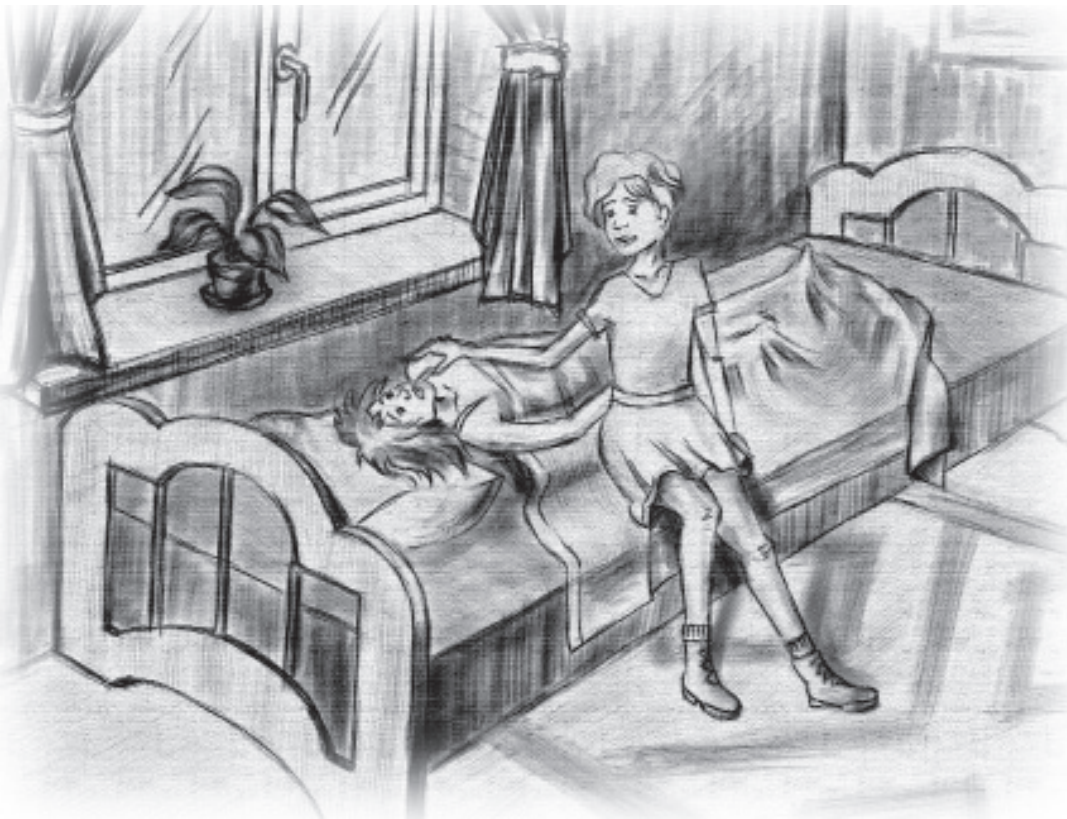
— Я почишу.

Дівчатка довго розмовляли. Потім Рита читала Аврорі казки. Так розпочалася справжня дружба.

Дні твого життя — великий подарунок для тебе. Ніхто на землі не знає своєї долі. Виявляй милосердя до немічних, пам'ятай: що посієш, те й пожнеш.

Оксана Смірнова

Малюнок Віталія Смірнова

Таланти

У невеличкій дерев'яній скрині лежало шістнадцять золотих монет. Їх називали талантами. Вони лежали тут уже давно, мріючи про той час, коли, нарешті, за ними прийдуть і визволять із темної скрині.

— Я мрію здійснити навколосвітню подорож, побувати в усіх-усіх країнах, — мрійливо говорив найстарший із братів.

— А я б хотів жити тут, неподалік від цього місця, у якоїсь доброї жінки, яка змогла б використати мене для хорошої справи, — заплісуючи очі, шепотів другий.

— А мені більшого й не треба, аби лиш якась дитина всміхнулася, побачивши мене, — скромно почервонів третій...

За такими розмовами минали дні.

Аж ось одного разу Господар відчинив скриню й дістав звідти всі таланти й розклав на столі. А потім закликав своїх управителів та й каже їм:

— Я вирушаю в довгу дорогу. Залишаю вам ці таланти. Та глядіть же, коли я повернуся, то перевірю, як ви примножили їх! — суворо сказав Господар.

І от він дав одному управителю десять талантів, іншому — п'ять, а третьому — лише один талант. Та й поїхав.

Управитель, у якого стало десять талантів, пішов на берег моря, де стояв корабель, та й каже капітану:

— Ось, я маю десять талантів. Візьми їх і привези мені з далеких країв різного краму. Я продам його тут, та й матиму прибуток.

Здійснилася мрія старшого брата-таланта. Разом з іншими братами побував він у багатьох країнах, побачив дивовижних тварин, помилювався прекрасними квітами, яких ніколи не бачив. А через кілька років повернувся додому. Тепер їх було не десятеро, а вдвічі більше. Аж двадцять золотих талантів лягло на долоню Господаря, коли той приїхав.

— Молодець, вірний мій управителю! — мовив Господар. — Ти добре потрудився й приніс мені прибуток. За це ти завжди матимеш добрий заробіток у моєму домі!

Другий управитель довго думав, що робити з довіреними йому п'ятьма талантами. Щодня він виходив на вулицю й ходив у пошуках місця, де міг би застосувати свій скарб. Його шлях проходив повз невеличку пекарню, і приємний аромат свіжоспечених булочок лоскотав ніс. Одного дня управитель наваживсь увійти в середину пекарні. За стійкою стояла повна жінка в білому фартусі. Її обличчя було дуже привітним:

— Доброго дня! Що бажаєте? У нас завжди свіжі булочки, кекси та тістечка, — усміхнувшись, промовила вона.

— Дякую! Дайте мені о-он те симпатичне тістечко, будь ласка, — й собі усміхнувся управитель.

Розговорилися. Жінка розповіла, що вже давно утримує цю пекарню й справи начебто йдуть непогано, бо працює жінка совісно й дуже любить те, що робить. От тільки є у неї одна мрія — хоче вона відкрити невеличку кав'ярню, щоб батьки разом з дітьми могли заходити й неквапливо запивати її випічкою, запиваючи все смачною кавою

Подумав управитель та й віддав жінці свої п'ять талантів. Так здійснилася мрія ще одного брата, який хотів служити на добру справу десь неподалік від домівки. А з часом з п'яти талантів стало десять. Десять блискучих монет приніс другий управитель своєму Господареві.

— Дякую, хороший і вірний управителю мій! — ласково промовив до нього Господар. — Віднині я довірятиму тобі хорошу роботу, і ти не залишишся без прибутку.

А як же третій управитель? Залишився у нього один-однісінький талант. Це був якраз той, який хотів побачити усмішку дитини.

Думав-думав управитель, куди застосувати свій один талант, та й каже сам до себе:

— Господар мій — людина тверда й жорстока. То чому ж я маю чинити по совісті? Візьму-но я лопату й зарию цей нещасний талант від гріха подалі, у землю. А то ще, бува, зроблю щось не так, то й матиму тоді на горіхи від Господаря.

Сказано — зроблено. Пішов він у поле, вирив ямку та й зарив монету. Лежить собі бідолашний талант у землі, плаче:

— Ой, доле моя нещасна! За що ж мені кара така? Спершу в темній скрині лежав, а тепер у землі...

Довго тужив талант. Дощі його поливали, черв'яки здивовано позирали — що воно за дивина така!? Навіть старий Кріт хотів був його спробувати на зуб, але не зміг і відступив. Аж ось настав час, коли прийшов управитель і викопав його із землі. Й так, брудного й пошарпаного, поніс до Господаря:

— Ось, Господарю, твій талант. Я закопав його в землю від гріха подалі. Бо я знав, що ти жнеш, де не сів, і збираєш, де не клав.

Дуже розсердився Господар:

— Ти лінивий і лукавий управитель! Замість того, щоб пустити талант у справу, щоб я, повернувшись, отримав прибуток, ти зарив його в землю. Геть із мого дому! — кричав він.

А той єдиний талант наказав віддати першому управителю, у якого було десять талантів.

Поклав управитель талант у кишеню й рушив собі в справах. Коли це бачить, на дорозі сидить маленький хлопчик і плаче. Підійшов управитель до хлопчика та й питає:

— Малюку, ти чому плачеш?

— Моя мама захворіла, а я не маю на що купити їй ліків, — схлипнув хлопчина.

Вийняв управитель талант, віддав малому:

— Ось, тримай! І нехай твоя мама видужує! — промовив тихо.

Хлопчик підвів заплакане обличчя:

— Дякую, добрий дядечку!

Крізь сльози проступила усмішка!

Цього дня щонайменше троє були щасливими: управитель, бо він допоміг людині, хлопчик, бо його мати тепер обов'язково одужає, і маленький золотий талант, мрія якого нарешті здійснилася — він подарував усмішку дитині!

Дарина Деркач
Малюнок Яни Степаненко

Добра лілея

В одному чудовому саду росло багато квітів. Були тут і величаві троянди, і скромні незабудки... Були червонощокі маки та високі воїни-гладіолуси.

Уранці всі квітки в саду підіймали голівки назустріч сонечку, вмивалися росою, чепурилися лагідним вітерцем — так починався кожен новий день. А потім квіти вели неспішні бесіди.

— Я — найкраща квітка в саду! — хвалилася Троянда. — Подивіться, яка я пишна.

— Зате я — найвищий у цьому садку, — у тон їй відповідав Гладіолус. — Я бачу, що відбувається он там, за тим парканом...

— А я така маленька, що можу розгледіти кожну мурашку, кожну комашку на землі, — тихим голосом озивалася Незабудка. — І це прекрасно...

Так день за днем гомоніли квітки, а на вечір складали свої голівки-пелюстки, та й засинали під колискову пісню нічного вітерцю.

І тільки Лілея, що росла на околиці саду, мовчала. Їй нічим було хвалитися. Та одного дня сталося таке...

Погожого дня в садок прилетіла Бджілка. Вона збирала пилок, щоб віднести у свій вулик та зробити з нього мед. Бджілка була ще дуже маленька й недосвідчена. Вона підлетіла до Троянди, але квітка пихато надула бордові щокі:

— Не сідай на мене, Бджілко! Ти помнеш мені пелюстки, зіпсуєш усю красу!

Здивована, Бджілка полетіла далі. Але щойно вона підлетіла до Гладіолуса, як той заволав:

— Ану геть звідси! Ти заважаєш мені дивитися вгору! А мені так цікаво побачити, що відбувається в небі!

Бджілка ображено полетіла далі. Вона вже дуже втомилася, бо не звикла літати так далеко, та ще й сама. Вирішила Бджілка перепочити на маленькій Незабудці. І щойно склала крильця, як квітка заплакала:

— Не чіпай мене, Бджілко! Ти бачиш, яка я маленька та неприміт-

на! Мені важко буде втримати тебе на своїй голівці.

Нічого робити — полетіла Бджілка далі. Аж ось уже й кінець садочка. І росте тут лише одна квітка — Лілея. Сіла Бджілка на Лілею, а квітка їй усміхнулася та й каже:

— Добридень тобі, трудівнице! Ти, напевне, втомилася? Перепочинь на моїх пелюстках, а тоді бери стільки пилку, скільки тобі необхідно. У мене його багато, аж висипається...

Бджілка так і зробила. Вона ще багато разів прилітала до доброї квітки, брала пилок, і вони гомоніли про життя...

Почув Господь про добру Лілею та й промовив:

— За твою доброту матимеш ти найкраще вбрання, що навіть королі й царі не одягаються краще.

І стала Лілея такою гарною квіткою, що всі милувалися її красою.

Бо любить Господь добрих серцем і завжди винагороджує.

*Дарина Деркач
Малюнки
Олександри Сергієнко*

Хлопчик-горобчик

Мамо, скоріше, поглянь сюди! — вигукнула Марійка, виглядаючи у вікно своєї спальні. Там, за вікном, білосніжним саявом виблискував під ранковим сонцем сніг. Він покрит геть усе: і землю, й дерева, і дахи будинків. У повітрі мерехтіли сріблясті сніжні пилинки.

— Ось і дочекалися снігу, — промовила мама, обіймаючи донечку.

— Я хочу вийти на вулицю, побігати по сніжку! — з захопленням сказала Марійка. — Такого чудового ранку я ще не бачила!

Дівчинка навіть не відмовлялася від геркулесової каші, з'їла її всю, аби швидше опинитися на вулиці. І ось, нарешті, вона вибігла, а сніг під ногами: рип-рип, рип-рип... Марійка зачаровано розглядала засніжені дерева, які, немов величезні кудлаті звірі, стояли понад дорогою. А ось — маленька ялинка, у білій шапочці та спідничці. «Ялинка-балеринка, — подумала Марійка, — от якби зараз заграла музика й вона кружляла, затанцювала! Я би обов'язково приєдналася до неї!»

Раптом вона почула шум, озирнулася та побачила двох незнайомих хлоп'ят. «Напевно, це діти наших нових сусідів», — здогадалася Марійка, згадавши розмову тата й мами про сім'ю, яка нещодавно оселилася в їхньому будинку. Оскільки Марійка вважала, що всі хлопці розбишаки, тому вирішила відійти від них якнайдалі. Один з хлопчиків, приблизно такого ж віку, як і Марійка, завзято тягнув за собою дерев'яні санчата, на яких сидів малюк років трьох. Як на диво, хлопці не галасували, не пухтували, а поводити себе незвично тихо. Молодший постійно щось запитував старшого, а старший терпляче відповідав.

Помітивши, що Марійка дивиться на них, старший хлопчик гукнув:

— Привіт! Як тебе звати?

— Марійка, — здивовано промовила Марійка.

— А я Костя, — дружески сказав хлопчик і почав підходити ближче, тягнучи санчата, — а ось це мій братик Ромчик.

Ромчик був у кумедній товстій сірій курточці, яка робила його схо-

жим на горобця, який «розпушився» від холоду. «Хлопчик-горобчик», — усміхнулася в думках Марійка.

Її погляд затримався на обличчі малюка. Щось було не так з його сірими очима, які чомусь зовсім не дивилися на неї, взагалі ні на що не дивилися, а були непорушні, наче скляні.

— Він сліпий, — зітхнув Костя.

— Як це... сліпий? — злякано прошепотіла Марійка, не вірячи своїм вухам.

— З народження нічого не бачить.

Костя нахилився до брата, допоміг встати з санчат. Малюк несміливо затупцював на місці.

— А там хто? — тоненьким голосом запитав Ромчик, махнувши рукою в бік Марійки.

— Це дівчинка Марійка. Хочеш з нею привітатися?

— Хочу! — Ромчик простягнув руку, і Марійка потисла тендітну теплу долоньку. Їй довелося відвернутися, щоб Костя не помітив сліз, які були готові политися з її очей. Так стало шкода маленького Ромчика, який ніколи не бачив і не може бачити цієї зимової краси: ні сяючої білосніжної ковдри, ні яскравих сонячних зайчиків на пухнастих деревах, ні «ялинки-балеринки»...

«Нещасний Ромчик», — мало не сказала

Марійка, але стрималася. Вона спостерігала, як турботливо поводить Костя з братом, як дбайливо поправляє на ньому курточку, як перевіряє, чи не змерзли в нього ручки, і подумала: «Ні, Ромчик щасливий, адже в нього є такий чудовий старший брат!»

Удома Марійка розповіла про нове знайомство мамі.

— Вони запросили мене в гості. Можна, я піду до них, мамо? Я хочу щось їм подарувати, хочу якось допомогти Ромчику! — Марійка вже не стримувала сліз. — Як же мені допомогти йому, мамо?..

Мама пригорнула дівчинку до себе:

— Я дуже рада бачити такий відгук від тебе, доню. Так, Рома сліпий, але є сліпота ще страшніша. Це коли у людини сліпе серце, яке не бачить чужої біди. Таке серце не помічає навколо себе тих, кому потрібна допомога. Я радію, що твоє серце має зір, воно не сліпе. Ми обов'язково придумаємо щось цікаве для твоїх нових друзів та завітаємо до них у гості.

— Це чудово! Дякую, матусю! — із вдячністю промовила Марійка.

А за вікном знову почав кружляти сніг, такий білий, що й вечір від нього став світлішим...

Ольга Новікова

Букет для Злюки

Сашко повільно брів зі школи додому, мріючи про те, щоб батько прийшов з роботи якомога пізніше й не встиг зазирнути в його щоденник. У щоденнику «красувалося» зауваження про те, що він, Сашко, знову прогуляв урок математики. А хіба він винуватий, що надворі такі чудові теплі дні й хочеться бігати та ганяти м'яча, а не сидіти над незрозумілими задачками!.. Сашко згадав суворе обличчя вчительки — Марії Василівни — та її слова: «Я обов'язково зателефоную твоїм батькам! Не думай, що це зійде тобі з рук!» Ех, напевно, прочуханки від тата все ж не уникнути...

«Злюка! — так думав Сашко про Марію Василівну, — через неї у мене завжди неприємності!»

— Поясни мені, що це означає? — вигукнула мама, прочитавши зауваження вчительки. — Сину, на минулому тижні ти був покараний. Тобі мало?! Зачекай-зачекай, хай-но батько прийде...

Другу половину дня Сашко намагався поводити себе дуже тихо. Але наближався вечір, і він знав, що з приходом батька в нього почнуться проблеми...

Батько похмуро дивився кудись повз Сашка. Потім промовив:

— Я повинен тобі дещо повідомити. Твоя вчителька — Марія Василівна... вона... ну, їй зараз дуже не просто. Ти не повинен її засмучувати своєю поведінкою. А за те, що не послухався мене з мамою, ти будеш покараний. Отже, замість футбольного матчу, на який я обіцяв тебе взяти, тобі доведеться сидіти вдома й надолужувати математику — те, що ти пропустив.

Це було найгіршим покаранням. Сашко довго мріяв про цей матч, а тепер...

— Тату, я більше не буду прогулювати уроки!

— Ти вже прогуляв і маєш бути покараний.

— Ну, тату... — на очах у Сашка з'явилися сльози.

— Ні.

Сашко відчув, як образа та гнів переповнюють його, і він вигукнув:

— От і добре, що в цієї Злюки неприємності! Бо вона Злюка! Зла, постійно на всіх кричить! Я через неї взагалі не хочу до школи ходити!

Сашко вбіг до своєї кімнати, грюкнув дверима й почав витирати

рукавом сльози, які чомусь текли й текли, не зупиняючись.

Минуло декілька днів.

Сашко ходив без настрою, сердився на Злюку й думав про те, як би задобрити батька, щоб він усе ж таки взяв його на матч.

Якось Сашко увійшов у свій клас і одразу зрозумів: щось сталося. Усі сиділи припині, ніхто не бігав, не галасував. Замість Злюки за вчительським столом стояла якась інша вчителька. Голос учительки був сумним:

— Марія Василівна дуже хвора. Вона тепер не буде вас навчати. Ви можете провідати її, вона буде дуже рада вас бачити. Сьогодні ви можете йти додому, а завтра приходьте, у вас буде інша вчителька, Юлія Павлівна.

Учні повільно встали й попрямували до дверей. Ніхто не радів можливості йти додому, як це було раніше. Дівчата перешіптувалися, хлопці стали серйозними. І тут хтось запропонував купити букет і піти всім класом до Марії Василівни прямо зараз. Усі дружно підхопили цю ідею... усі, крім Сашка. Він усе ще сердився на вчительку й зовсім не хотів її бачити.

— Я... я не можу піти. Я повинен допомагати мамі, — збрехав він.

Учні здивовано дивилися на нього.

— Ти ж все одно мав би бути зараз на уроках! — сказав його приятель Дмитрик. — Хіба мама буде тебе сварити за те, що ти пішов провідувати вчительку?

— Ні, я не можу сьогодні. Я потім... завтра. — Сашко схопив свій рюкзак і вискочив на вулицю.

Удома він пояснив здивованій мамі, у чому річ. Мамине обличчя стало сумним. Вона тихо промовила: «Значить, усе...»

— Що «все»? — запитав Сашко.

Але мама мовчала. Потім поглянула на Сашка й запитала:

— Коли ваш клас піде відвідувати Марію Василівну?

— А... завтра, мабуть, — зніяковіло пробурмотів Сашко.

— Завтра може бути пізно! — тривожно відповіла мама. — Зберись сьогодні.

Нарешті Сашко почав здогадуватися. Виявляється, усе так погано... Він не знав, що робити. Може, варто піти? Але вже пройшов деякий час, і до того ж, він не знає, де живе вчителька.

«Я ввечері зателефоную Дмитрику й ми сходимо разом», — придумав відмовку Сашко.

Але настав вечір, і Сашко придумав нову відмовку. Лягаючи спати, він уже не пам'ятав про свою обіцянку.

Уранці, йдучи до школи, Сашко побачив попереду своїх однокласників — Ромчика й Андрія. Він наздогнав їх і запитав:

— Ну як, ходили вчора до Злюки?

Ромчик похмуро поглянув на Сашка:

— Не називай так нашу вчительку! Якби ти вчора її побачив... ти б вже так не говорив про неї.

Андрій тихо, ніби побоюючись, сказав:

— Вона з нами прощалася, сказала, що більше не побачить ніколи...

Вона була така бліда, аж дивитися було страшно...

— Я-а-асно... — пробелькотів Сашко, не знаючи, що відповісти.

— Вона й про тебе питала, чому тебе з нами немає. Ми сказали, що ти пішов мамі допомагати.

Сашко опустил голову й мовчки дивився під ноги. Йому було дуже соромно, і він намагався сховати обличчя від друзів, щоб вони нічого не помітили. Він вирішив, що сьогодні обов'язково відвідає вчительку, що б там не трапилося!

Увесь день Сашко уявляв, як він прийде до Марії Василівни, як подає їй букет її улюблених квітів (дівчата підказали, що їй подобаються хризантеми). Він подумав про те, що ж скаже він їй при зустрічі. Звичайно, він попросить пробачення за те, що втік з уроків, за те, що... Так, йому багато за що треба просити пробачення. І він знав, що вона пробачить його. А йому дуже, дуже потрібно, щоб вона його пробачила.

Після уроків Сашко побіг у квітковий магазин. У кишені лежали гроші на підручники. Сашко витратив їх усіх, вибравши найбільший букет.

Ішов вулицею, уважно вдивляючись у номери будинків. А ось і потрібний під'їзд.

Сашкові стало страшно. Ех, і чому Дмитрик не погодився піти разом із ним? Сашко присів на стару лавочку біля під'їзду. Серце стукотіло так, ніби ось-ось вискочить із грудей. Навіть на контрольній Сашко так не хвилювався, як зараз.

Нарешті, трохи заспокоївшись, він почав підійматися на третій поверх. Двері відчинила незнайома жінка, схожа на Марію Василівну, але трохи вища на зріст. У неї були заплакані очі.

— Що тобі, хлопчику? — сумно запитала вона.

— А можна відвідати Марію Василівну? — боязко запитав Сашко. — Я її учень...

Жінка притиснула руку до своїх губ і здавленим голосом сказала:

— Вона померла... Сьогодні вночі. Можеш зайти, якщо хочеш.

Вона ширше відчинила двері, запрошуючи Сашка, але він застиг на місці. Наче блискавка, його пронизала думка: «Я не встиг! Не встиг...»

Ледве стримуючи сльози, Сашко простягнув букет жінці: «Тримайте... Це для Марії Василівни», — і стрімко побіг сходами донизу.

Він біг по вулиці, захлинаючись слізьми, навіть не соромлячись тих сліз. «Ну й нехай, — думав він, — нехай усі бачать, що я реву, нехай вважають, що я слабак». Йому було байдуже, що дехто з перехожих обертвся на нього, а якісь дівчеська застіялися, коли побачили його червоне, мокре від сліз обличчя.

Сашко думав про те, як можна помилитися, помилитися страшно й безповоротно, через якісь безглузді образи. Йому захотілося, як у фантастичному фільмі, сісти в машину часу й повернутися назад, у той день, коли він затаїв злість на Марію Василівну, і попросити в неї пробачення тоді, а не зараз, коли вже пізно...

Сашко підійшов до свого будинку.

Ні, він не буде нічого вигадувати, він чесно в усьому зізнається. Сашко відчував, що став трохи іншим, ніби подорослішав і помудрішав...

Ольга Новікова

Інтерв'ю з пташками

Якось одна людина вирішила вивчити мову пташок. Дослідивши багато видів крилатих співунів, людина таки зрозуміла, про що вони співають. І от, озброївшись магнітофонами, диктофонами і блокнотами, людина вийшла до гаю порозмовляти з птахами. Коли вся апаратура була налаштована, людина вгледіла маленьку іволгу. Пташечка весело пурхнула з кущика й заспівала:

— Ф'юїть, ф'юїть! Як добре летіть!
Бог крила нам дав, літати навчав.
Тож слава Творцеві у небо летить.
Ф'юїть, ф'юїть, ф'юїть!

А з розкішної берізки почулися солов'їні трелі:

— Віть-віть-віть, тьох-тьох-тьох!
Нехай прославляється вічно наш Бог,
Мене Він створив, співати навчив,
В чудовому краї мене поселив!

Людина зачаровано слухала далі. Ось маленьке сіре гороб'ятко. Що ж воно заспіває?

— Чирик, чик-чирик! Я мовчати не звик.
Мій Бог мене любить і оберігає,
В усьому-усьому благословляє,
Ми зграйками в небо піднімемось всі
І Богу співатимем слави пісні!

Аж раптом людина вгледіла стару чорну ворону. Вона ледь шкандибала, розпустивши страшні потріпані крила. «Кар! Кар!» — різкий і неприємний звук скаламутив

ідилію пташиного співу. «О ні! Вона все зіпсує... Тільки страшного скрипучого каркання не вистачало!» — злякалася людина. Зібравши всі свої знання пташиних мов, людина сказала:

— Що ж ти каркаєш, вороно, серце розриваєш?
— Кар! — відповіла ворона, — я Христу співаю,
Як умію, усім серцем Бога прославляю!

Оксана Смірнова
Малюнки Яни Степаненко

Фотоконкурс «Життя моє – як воно є»

Фото Алли Сміль

Фото
Ірини Косинець

Фото
Валентини Молчанець

Фото Тетяни
Філіпчук

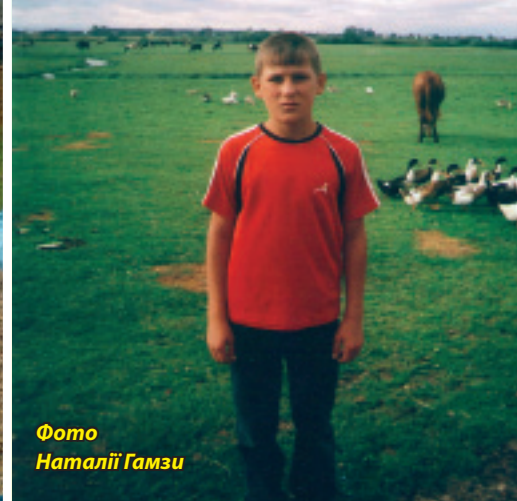

Фото
Наталії Гамзи

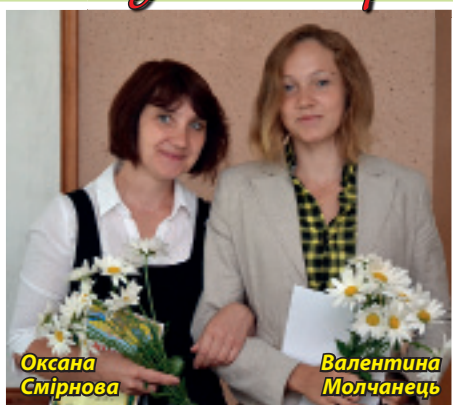

Фото Тетяни Філіпчук

Фото Сергія
Гончаренка

Визначено переможців конкурсів 2012–2013 навчального року

Оксана
Смірнова

Валентина
Молчанець

Переможцем літературного конкурсу стала Оксана Смірнова, методист неділної школи церкви «Дім Євангелія» м. Рівного.

Автором найкращого фото визнано випускницю Рівненської ЗОШ № 1 Валентину Молчанець.

Вітаємо, друзі, і зичимо Вам нових творчих здобутків!

Нагородження переможців відбулося за участю членів редколегії часопису «Слово вчителю» і працівників Міжнародної громадської організації «Надія — людям».

